

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 98 · 18. juni
Sesjonen 2023–2024

Møte tirsdag den 18. juni 2024 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 98):

1. Innstilling fra finanskomiteen om Lov om Statens fond i Tromsø (Innst. 434 L (2023–2024), jf. Prop. 91 L (2023–2024))
2. Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Akademikerne og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og arbeidstvisten mellom Unio og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i forbindelse med Statsoppgjøret 2024 (Innst. 452 L (2023–2024), jf. Prop. 113 L (2023–2024))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Kommuneproposisjonen 2025 (Innst. 440 S (2023–2024), jf. Prop. 102 S (2023–2024))
4. Referat

Presidenten [10:00:11]: Presidenten vil gjøre oppmerksom på at sak nr. 2 på dagens kart ikke har ligget ute i den reglementsmessige tid, dvs. 48 timer, jf. forretningsordenens § 46. Presidenten vil likevel foreslå at saken tas under behandling. – Ingen innvendinger er kommet mot dette, og det anses vedtatt.

Videre vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:00:37]

Innstilling fra finanskomiteen om Lov om Statens fond i Tromsø (Innst. 434 L (2023–2024), jf. Prop. 91 L (2023–2024))

Presidenten [10:00:45]: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til et replikkordskifte med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Eigil Knutsen (A) [10:01:14] (ordfører for saken): Regjeringens forslag til lov om Statens fond i Tromsø bygger på fjorårets fondsmelding og er et av mange steg på veien mot å etablere en statlig kapitalforvalter i Nord-Norge. I første omgang er formålet å bidra til å bygge kapitalforvaltningsmiljøer i nord. Vi tror at statens tilstedeværelse også kan gjøre det mer attraktivt for

andre kapitalforvaltere å etablere seg i regionen. Folkestrygdfondet skal stå for forvaltningen, og investeringsuniverset blir i den nye enheten lagt tett opp til de markedene Folkestrygdfondet allerede er inne i og har kompetanse på. Fondet skal ha en ramme på 15 mrd. kr, som senere kan økes til 30 mrd. kr.

Det er fascinerende å se de politiske skillelinjene i denne salen så tydelig illustrert som i innstillingen fra finanskomiteen til denne saken. De fem rød-grønne partiene, hvis man kan kalle dem det, står bak regjeringens forslag om å etablere Statens fond i Tromsø. De fire partiene som styrte landet mellom 2013 og 2021 – Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti – stemmer imot. Det sier noe om viljen til å ta aktive politiske grep i møte med nye tider.

For Arbeiderpartiet og Senterpartiet er det et mål i seg selv å sikre bosetting og utvikling i Nord-Norge. I møte med den skjerpede sikkerhetspolitiske situasjonen har dette blitt enda viktigere. Vi mener at dagens vedtak er med på å styrke konkurransekraften til vår nordligste landsdel, og flertallet sier også noe om veien framover. I merknadene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Miljøpartiet De Grønne peker vi på at kompetanse innen unoterte investeringer kan supplere det vi i dag tilfører med kompetanse på noterte investeringer i Folkestrygdfondet. Vi peker på Nysnø, som i dag investerer i unoterte verdipapirer på klimaområdet, men som har lav aktivitet i Nord-Norge sammenlignet med resten av landet. Derfor ber vi om at en framtidig tilstedeværelse for Nysnø i Tromsø blir utredet i 2024.

Vi mener at sterke kompetansemiljøer innen kapitalforvaltning i Tromsø vil kunne gi positive ringvirkninger for hele landsdelen. Dagens vedtak er et viktig skritt på veien. Jeg vil takke SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, som sammen med regjeringspartiene i dag vedtar regjeringens forslag til lov om Statens fond i Tromsø.

Mahmoud Farahmand (H) [10:04:17]: Dette har blitt regjeringens store prosjekt. Ved forrige korsvei, da vi diskuterte det ved fondsmeldingen i fjor, var det et bredt flertall i finanskomiteen – inkludert regjeringspartiene – som ba regjeringen legge til grunn anbefalingene fra arbeidsgruppen som hadde utredet nytt kapitalforvaltningsmiljø i Tromsø. Der ble det ettertrykkelig presisert at en eventuell ny kapitalforvaltningsenhet lokalisert i Tromsø først og fremst skulle investere i unoterte aktivaklasser og bygge videre på det eksisterende virkemiddelapparatet for næringspolitikken i regionen.

Regjeringen har nå – mot flertallets beslutning – bestemt seg for å opprette en ny kapitalforvaltningsenhet som ikke skal investere i unoterte aktivaklasser i hovedsak. Regjeringen gjør for øvrig ikke rede for bestillingen

fra stortingsflertallet, som jeg har nevnt – inkludert regjeringspartiene – der man ba dem om å gå videre med primæranbefalingen fra arbeidsgruppen. Regjeringens forslag strider altså mot det som ble besluttet i denne sal, og det er litt problematisk.

Dette forslaget er dyrt. Det vil medføre større risiko og mest sannsynlig dårligere avkastning enn Folketrygd-fondets tilsvarende investeringer. Det vil ha liten effekt på kapitaltilgangen og arbeidsplassene i landsdelen. Dette skal også finansieres med opplånte midler, nær 15 mrd. kr, og hvis man regner raskt på det, vil det si ca. 600 mill. kr i renteutgifter. Vi er nok ganske klare på at disse midlene kunne ha vært benyttet på en mer målrettet måte.

Dette handler ikke om vi har troen på Nord-Norge eller ikke, for det har vi. Solberg-regjeringen styrket Investinor. Den la til rette for privat-offentlig samarbeid for å kunne bidra til næringsutvikling i regionen.

Vi er helt enig når det gjelder den sikkerhetspolitiske situasjonen, men det springende punktet er hvordan man skal gjøre det, og hvilket virkemiddelapparat man skal bruke. Det er derfor vi går imot dette forslaget. Det er ikke fordi vi har noe imot Nord-Norge.

Med hensyn til det som er nevnt om Nysnø, må det legges til at det kom i tolvte time – det kom helt på tampen. Det er snakk om å flytte et par stillinger oppover, men det er veldig uklart hva som skal være innholdet i de stillingene som skal opp.

Til slutt må jeg si at regionen har en sterk tilstedeværelse av staten. Staten konkurrerer med næringslivet om arbeidskraften i området. Igjen er spørsmålet: Hvordan bidrar vi til å styrke Nord-Norge, og hvordan bidrar vi til å styrke næringslivets tilstedeværelse?

Per Martin Sandtrøen (Sp) [10:07:16]: Vi etablerer Statens fond i Tromsø for å bygge kapitalforvaltningsmiljøer i Nord-Norge. Samtidig er målet med investeringene av midlene i fondet å oppnå høyest mulig avkastning til akseptabel risiko. Begge deler blir nå lovfestet.

Grepet vi tar, vil gi flere arbeidsplasser i Nord-Norge. Vi ønsker et variert arbeidsmarked over hele Norge, og da må vi også legge aktivt til rette for det.

En av de store skillelinjene i norsk politikk er om vi ønsker å bruke politikken aktivt til å utvikle hele Norge, eller om vi ikke ønsker å gjøre det. Forrige regjering hadde ikke bare en passiv politikk når det gjaldt å utvikle hele landet. På mange områder var det en direkte sentraliseringspolitikk. Jeg hørte at siste taler viste til noen grep, men det er ikke en imponerende liste.

Hvor lite tro Erna Solberg hadde på å bruke politikken aktivt til å motvirke sentralisering, får vi en svært god illustrasjon på gjennom å lese hva hun skriver, bl.a.

i boken som ble gitt ut for en stund siden. Der tegnet Høyres leder et bilde av at sentraliseringskreftene går sin gang, nærmest uavhengig av hva politikerne måtte gjøre. Dersom man mener det, er det ikke unaturlig at man går imot politiske grep som dem vi gjør i dag, som nettopp har som formål å utvikle hele landet vårt.

Senterpartiet gikk til valg på en aktiv politikk for å utvikle hele Norge, inkludert Nord-Norge. Vi varslet en rekke grep før valget i 2021. Har vi fulgt opp? Ja, så til de grader. Eksemplene er mange.

Vi ville halvere prisene på kortbanenettet. Det gjør vi. Vi ville øke skattefradraget i tiltakssonen og øke pendlerfradraget. Det er gjort. Vi ville løse opp tvangssammenslåingen av Troms og Finnmark. Det er gjort. Vi styrker Forsvarets tilstedeværelse i Nord-Norge, og ikke minst bygger vi opp i stedet for å bygge ned Andøya. Gratis ferje på steder uten fastlandsforbindelse og på strekninger med lavt passasjertall er innført. Vi bruker Husbanken aktivt for å gjøre det enklere å få lån til boligbygging i Nord-Norge, vi gjenoppretter lærerutdanningen på Nesna, og vi bevarer fullverdig akuttberedskap ved alle sykehusene i Nord-Norge som hadde det. Til og med ski-VM i Narvik kommer nå på plass.

Sist, men ikke minst, flytter vi statlige arbeidsplasser ut av Oslo og sikrer at en del av disse tilfaller Nord-Norge, for å skape et mer differensiert arbeidsmarked. Det diskuterer vi i dag. Det blir gjort i dag. Det er vi stolte av.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:10:09]: Selvsagt skal man lytte til, for det kommer gjerne fra hjertet. For noen ganske få uker siden var jeg i Kirkenes, og der besøkte jeg en stor verkstedbedrift som heter Kimek. De var ikke veldig imponert over hva regjeringen har bidratt med for å kompensere for bortfall av virksomhet på grunn av sanksjonene mot Russland. Så til Sandtrøen: Jeg tror dere har et stykke å gå.

Denne saken er jo veldig spesiell. Det virker som om regjeringen plutselig har fått en idé: Oi, vi skal opprette et nytt statlig investeringsfond i Tromsø. Da har vi bestemt lokaliseringen, og så må vi se på: Hva skal dette fondet drive med, hvordan skal de foreta investeringer, og hvordan skal det organiseres? Så har det kommet stykkevis og delt.

Det er jo ikke behov for større statlig eierskap i Norge – snarere tvert om. Det er grunn til å minne om hva OECD mener om det statlige eierskapet i Norge, som i utgangspunktet er for stort, og som bør reduseres. Det er ikke tilgang på kapital som er den store utfordringen for de bedriftene som dette fondet skal investere i. Man skal attpåtil legge det inn som et underbruk av Folketrygd-fondet, som allerede har store utfordringer, fordi Folketrygd-fondet har blitt for stort og stanger i taket på eierandelsbegrensningene, ref. det vi diskuterte i går.

Dette er egentlig helt uforståelig og i hvert fall ikke noe Fremskrittspartiet kommer til å støtte. Det har ingenting å gjøre med å være imot Tromsø eller Nord-Norge. Snarere tvert om – det er veldig viktig å styrke både bosetting, næringsliv og arbeidsplasser i nord, og det har også med totalberedskapen å gjøre, men da kan man kanskje ta hensyn til de behovene som allerede eksisterende industrier og miljøer har i Nord-Norge. I hvert fall i Finnmark har de store utfordringer nå på grunn av sanksjonene mot Russland, som er helt riktige, men andre land har kompensert på en helt annen måte enn det Norge og den norske regjeringen har klart å få til.

Det er grunn til å referere litt også fra høringsuttalelsene, spesielt fra NHO, som sier at de er veldig skeptiske, fordi vi trenger ikke mer statlig eierskap, snarere tvert om. De oppsummerer med å skrive:

«I kort fremstår dette som en ubegrunnet og dårlig bruk av fellesskapets midler.»

Det er Fremskrittspartiet helt enig i, så vi vil stemme imot dette lovforslaget.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:12:59]: Vi i SV er godt fornøgd med den løysinga vi har funne fram til her, saman med regjeringspartia og dei andre på raudgrøn side. For oss i SV er ikkje dette ein heilt ny idé, og for alle som har følgd med på rapportane som har kome om kapitaltilgang i Nord-Noreg, bør det heller ikkje vere ein ny idé. Dette har vore ein diskusjon på Stortinget over lang tid: Korleis skal ein sikre den nødvendige kapitalen, som manglar i den nordlege landsdelen samanlikna med resten av landet?

Eg vil nemne nokre rapportar:

Kunnskapsinnhentinga for Nord-Noreg – som kanskje er den største områdeanalysen nokosinne i norsk historie av Nord-Noreg og kva slags moglegheiter som finst der – konkluderte med å peike på arbeidskraft og infrastruktur, men òg at mangel på kapital var eit avgjerande hinder for utvikling og vekst i regionen.

Kapitaltilgangsutvalet påpeikte i 2018 at det er mangel på kompetent kapital som kan investere i framtidens verksemdar, som er det store hinderet i nord – til forskjell frå i andre delar av landet. Her er det altså geografiske forskjellar.

Altså: Mangel på kapital er eit hinder for å utløse det potensialet som ligg i landsdelen. Det gjeld alle typar investeringar ein kan gjere, anten det er i forskning, utvikling eller innovasjon: Har ein ikkje den nødvendige kapitalen, er det eit hinder for å utløse det potensialet. Dette burde vere i absolutt alle si interesse, spesielt dei som er opptatt av næringspolitikk, som i alle fall presumtivt og ut frå slagorda skulle vere høgresida.

Det har også vore eit ekspertutval som har sett på dette, og på kva som bør gjerast. Dei konkluderte med at

det ikkje var den noterte kapitalmarknaden ein burde gjere kapital tilgjengeleg for i nord. Det har ikkje så mykje å seie, for det er ikkje så mange børsnoterte selskap der, men unoterte. Det støttar vi i SV. Likevel kom Finansdepartementet med ei løysing som handla om det noterte feltet av kapital. Den konklusjonen vi fekk til slutt, var ein hybrid.

Eg ber Stortinget vere klar over at vi no har eit stortingsfleirtal som meiner at ein skal etablere Nysnø i nord, som er eit av dei viktigaste verkemidla vi har når det gjeld unotert kapitaltilførsel i Noreg. Dei skal etablere seg i Tromsø også. Dermed får ein både ein notert dimensjon og ein unotert dimensjon som kan investere i moglegheitene som er i nord. Da kan vi begynne å snakke om å få utløyst potensialet som ligg der. Eg trur eg har vore i absolutt alle kommunar i Nord-Noreg, og det er lett å sjå at det der er ein heilt annan type kapitaltilgang enn i resten av landet. Dette handlar om å få til at eit land får utløyst sitt potensial, og om å sjå det som finst i nord.

Sveinung Rotevatn (V) [10:16:18]: Denne saka handlar ikkje om å flytte statlege arbeidsplassar frå Oslo opp til Tromsø. Dersom det var det regjeringa føreslo – f.eks. å flytte eit eller anna direktorat eller tilsyn – skulle dei ikkje ha møtt nokon motstand frå oss. Det dette er snakk om, er å opprette nokre nye arbeidsplassar, om lag 15 årsverk, som skal ta opp eit statleg lån på 15 mrd. kr som dei skal investere på børs, og dei skal sitje i Tromsø. Det er det det er snakk om, og det er ingen ting i det mandatet som seier noko som helst om at det er kapital som skal investerast i Nord-Noreg. Dette skal investerast på Oslo Børs. Mykje av det som dette vert framstilt som, bl.a. frå representanten Knag Fylkesnes, er ikkje i nærleiken av det som er realitetane.

Elles kan det i ein parentes nemnast at regjeringa seinast i går fremja eit forslag i Stortinget om å overføre pengar frå Statens pensjonsfond Noreg til statsbudsjettet, fordi ein har fått ein for høg eigardel. Så skal ein samtidig ta opp eit nytt lån og sluse det tilbake i selskap på børsen. Dette heng ikkje saman i det heile.

Nettopp fordi dette ikkje heng saman og ikkje er i nærleiken av det representanten Knag Fylkesnes og andre ønskjer, har det skjedd noko nytt i komitébehandlinga. Det er at ein no har blanda Nysnø inn i dette. Inn frå sidelinja kom det at regjeringa no, så vidt vi klarer å forstå ut frå merknadene, skal flytte kompetansearbeidsplassar ikkje frå Oslo, men frå Stavanger til Tromsø – ikkje for å investere i Nord-Noreg, men for å sitje der og gjere det Nysnø i dag gjer frå Stavanger. Eg vil minne om at dei ikkje har noko særleg mandat for å investere i Rogaland. Dei investerer i ulike selskap som bidreg til den grøne omstillinga. Det er ingen ting i dette som på

nokon som helst måte legg nokon føringar for å oppnå det representanten Knag Fylkesnes vil, nemleg å gjere kapital tilgjengeleg for bedrifter i Nord-Noreg – ingen ting.

Då er spørsmålet: Kva står ein igjen med? Jo, det er å skape ei stor usikkerheit rundt korleis Nysnø skal operere og fungere i tida framover. Eg er open for å ta ein diskusjon rundt investeringsmandatet til Nysnø og anna – det kan eg godt gjere – men dette har eg lita tru på. Det går berre inn i bildet av ei regjering som ikkje flyttar arbeidsplassar frå Oslo til andre delar av landet, men frå andre byar til andre byar i dette landet, slik dei allereie er i gang med ved å flytte arbeidsplassar ut frå Bergen. Dette er ikkje fornuftig distriktspolitikk, det er ikkje fornuftig forvaltning av offentlege midlar, og eg trur heller ikkje det er spesielt fornuftig for Nord-Noreg.

Viss ein ønskjer å ha meir kapital til å investere i Nord-Noreg, må det vere mandatet. Då er det det ein må fatte vedtak om, ikkje det ein gjer i dag. Viss ein ønskjer å flytte ut masse arbeidsplassar frå Oslo – gjerne det, men ta då dei eksisterande og flytt dei til andre byar i landet. Ein må ikkje halde på med denne stolleiken, der ein skal flytte statlege arbeidsplassar mellom dei ulike byane som ikkje er Oslo. Det er jo det som er det nye elementet her. Dette har det heldigvis vore ein sterk motstand mot rundt omkring. Stortinget har til og med vedteke at regjeringa ikkje får halde på slik, men no fortset dei, med SV på slep.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:19:30]: Ja, hvorfor gjør regjeringen dette – Senterpartiet og Arbeiderpartiet – sammen med stortingsflertallet? Jo, det er fordi vi ønsker å bygge et land. Akkurat på samme måte var det en stor debatt da man i sin tid skulle etablere Universitetet i Tromsø. Det var kjempedebatt om det og masse motstand. Det har det egentlig vært mot alle denne typen nyetableringer – at det ikke var mulig. Hvis man leser litt om historien til Universitetet i Tromsø, ble det også sagt at nordnorsk ungdom hadde godt av å reise sørover for utdanning. Heldigvis var det andre som tenkte annerledes, og man bygde stein for stein.

Vi ser at i Norge, som har blitt så kapitalrikt, er kapitalforvaltning blitt noe som den norske stat gjør mer av, ikke minst med NBIM. Vi ønsker å bygge det kompetansemiljøet som er i nord, i Tromsø og rundt Universitetet i Tromsø. Det å legge et nytt kapitalforvaltningsmiljø til Nord-Norge, et miljø som er en del av SPN, en underavdeling av Folketrygdfondet, vil selvfølgelig styrke Nord-Norge. Det vil styrke Tromsø og det kunnskapsmiljøet man har der, med de ringvirkninger det gir, og det er noe av poenget når vi etablerer dette miljøet.

Det er helt riktig, som det nå ble raljert over, at man skal investere i små selskaper i de nordiske land, inkludert Island. Det er ikke sann at man skal investere spesielt i Nord-Norge, man skal investere i andre deler av landet og i resten av Norden. De får selvfølgelig et kunnskapsmiljø, et kompetansemiljø, som gir ringvirkninger. Dette kommer til å bli veldig attraktive arbeidsplasser, som garantert vil få god søkning når de blir lyst ut, fordi det er spennende og interessant og man skal utvikle noe nytt.

Som representanten fra SV løftet fram, er det også slik at man her skal bygge stein på stein, fordi vi ønsker å bygge den nordlige landsdelen vår. Representanten Sandtrøen fra Senterpartiet løftet i stad mange av de andre grepene. Å løfte noe av det og spisse noen av de mest attraktive jobbene vi har i landet til den største byen i Nord-Norge, mener jeg er klokt og fornuftig.

Man kan spørre seg om Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre – i hvert fall Fremskrittspartiet og Venstre, som velger å nesten raljere over det – ønsker å legge dette ned igjen hvis de kommer i regjering om halvannet år. Det bør folk vite – hva man synes om den typen grep, som å opprette ting i nord – om det skal legges ned. Akkurat som man har sagt om ferjer og andre ting – man skal ta det bort hvis man får regjeringsmakt. Mener man det også her?

Vi mener det er samfunnsbygging. Vi begynner med dette kapitalforvaltningsmiljøet, og så får man over tid bygge kunnskap og utvikle og sørge for at Tromsø får et enda bredere tilbud, og at de får enda mer kompetanse i den nordligste landsdelen, som kommer til å skape ringvirkninger. Det kommer til å trekke til seg nye folk, og det kommer også til å tiltrekke seg andre kapitalsterke folk til vår nordlige landsdel. Det ønsker vi. Vi synes det er klokt. Vi synes det er rart – eller det er kanskje ikke rart, det er vel det de mener – at opposisjonen bruker så mange negative ord om den typen positiv etablering.

Presidenten [10:22:32]: Det blir replikkordskifte.

Mahmoud Farahmand (H) [10:22:45]: I motsetning til sittende regjering har ikke vi til vane å reversere alt det foregående regjeringer har gjort, så det kan statsråden være trygg på. Å bruke ressurser på sånt er å kaste bort samfunnets ressurser.

For å komme tilbake til saken: Statsråden snakker om Nord-Norge og disse stillingene som skal komme. Det er 600 stillinger innenfor finans og forsikring i Tromsø. Det finnes allerede et godt fungerende miljø der, så det er ikke behov for at staten skal opprette disse stillingene. Statsråden drar en masse paralleller til Universitetet i Tromsø. Nå må jeg si at jeg både som innvandrer og med den alderen jeg har, ikke helt husker

den opprettelsen, men den sammenligningen tror jeg ikke det er verdt å ta i denne sammenheng.

Representanten Knag Fylkesnes var opptatt av kapitaltilgangen i Nord-Norge, men statsråden har vel oversikt over hvor stor andel av denne pengesummen som skal investeres utenfor Norge, gitt den indeksen de skal bruke?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:23:45]: Det er interessant når en tar Universitetet i Tromsø, som selvfølgelig er større. Det har blitt en kjempestor, tung akademisk institusjon, men hvis man ser på dets begynnelse, var det en liten virksomhet. Den har vokst og blitt betydelig. Noe av målet også med det miljøet vi snakker om her, er at det vil kunne styrke økonomiutdanningen ved Universitetet i Tromsø fordi man får enda flere ting å spille på. Vi har dyktige banker i nord – dette vil bygge det videre. Dette blir et nordisk investeringsunivers, inkludert Island. Det er det nye her – at denne enheten, i motsetning til dagens folketrygdfond, også kan investere på Island. Hvor stor del som da kommer til å bli investert i nordnorske selskaper herfra, vil tiden vise.

Det er noe av det som gjør at Senterpartiet sammen med Arbeiderpartiet og SV er opptatt av det med unotert, for spesielt i nord er det mange selskaper som er unoterte. Det er et videre arbeid.

Mahmoud Farahmand (H) [10:24:49]: Jeg innser at statsråden ikke har helt oversikt, og det er forståelig. All den tid mesteparten av disse pengene skal investeres i utlandet, vil hele argumentasjonsrekken til statsrådens partifelle Sandtrøen falle i grus, for da er det ikke et spørsmål om å styrke selskapene som er i Nord-Norge, eller næringslivet. Det hadde vært fullt mulig å støtte næringslivet og bruke de virkemiddelapparatene som ble styrket under Solberg-regjeringen, bl.a. styrking av Investinor, som var i samarbeid med næringslivet i Nord-Norge og regionen.

Denne regjeringen har gjennom sine skattereformer bidratt til å svekke næringslivet i området, og det er de ganske klare på der oppe. Da er spørsmålet mitt: Hvordan tror man den totale effekten av dette blir over tid, all den tid pengene heller ikke skal investeres i regionen?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:25:39]: Dette handler om å bygge nye kompetansemiljøer i en av Norges største byer, som ligger i Nord-Norge. Det man vet, er at når man først etablerer den typen miljøer, skaper det mange ringvirkninger rundt, for man får nye, ressurssterke folk som søker seg dit. Det kan bygge opp miljøet på Universitetet i Tromsø. Det gjør at man får et tyngre kapitalforvaltningsmiljø i nord. Når vi får man-

ge internasjonale gjester, tror jeg også de kommer til å være interessert i hvordan man jobber i den nordligste landsdelen for å skape den typen miljøer.

Det Senterpartiet og Arbeiderpartiet er imot, er at all den typen virksomhet bare skal konsentreres på Østlandet og i hovedstaden. Vi ønsker at også den delen, som har blitt en stadig større del av Norge – hvis vi går tilbake til Stortinget for 30 år siden, diskuterte man nesten ingenting rundt det, men nå har det blitt en viktigere del av Norge – også skal komme til Tromsø og til vår nordligste landsdel.

Roy Steffensen (FrP) [10:26:44]: Fra talerstolen er det sagt av flere representanter at dette skal styrke kapitaltilgangen i Nord-Norge. Nå blir det sagt at det ikke nødvendigvis er tilfellet. Så bare et kort spørsmål: Hvem er det som har misforstått her? Er det representantene fra regjeringspartiene og SV, eller er det finansministeren?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:27:08]: Noen ganger tror jeg representanten Steffensen ikke ønsker å høre nyansene. Det som er poenget, er at det vil bli etablert i Tromsø. Det vil etableres et tungt kapitalmiljø i nord – mot Fremskrittspartiets stemmer. Her har jo Fremskrittspartiet en lang historie. Jeg husker at tidligere Fremskrittsparti-leder Carl I. Hagen i sin tid kalte folk fra Finnmark bortskjemte barn. Det har aldri vært Fremskrittspartiet som har løftet fram nye ting for nord.

Mitt spørsmål tilbake til Steffensen er: Vil Fremskrittspartiet legge dette ned? Hvis Fremskrittspartiet får regjeringsmakt neste høst, mener man da det er feil at man har den typen miljøer andre steder enn i Oslo? Vi mener det er rett, at det er samfunnsbyggende. Som det står i proposisjonen, som Steffensen kanskje har lest, skal de kunne investere i hele Norden. Vi tror at ved at man sitter der, vil man få bedre oversikt over nordnorsk næringsliv. Det vil også trekke til seg kompetanse og skape en utvikling i Tromsø og i landsdelen.

Roy Steffensen (FrP) [10:28:08]: Jeg registrerte ikke at statsråden svarte på spørsmålet, men heller sneide innom, vil jeg si. Jeg prøver litt til: Hvor mye av denne kapitalen skal investeres i Nord-Norge, som et resultat av at kontoret blir plassert i Nord-Norge?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:28:25]: Det er akkurat som å si at NBIMs kontor i Oslo, altså oljefondet, som skaper masse aktivitet rundt seg, ikke har noen betydning for Oslo. Selv om ikke NBIMs investeringer skjer her, men på alle verdens børser, bygger det opp miljøer som er attraktive, som tiltrekker seg unge folk – kjempedyktige folk fra hele verden. Dette vil gjø-

re det samme – bare i mye mindre skala enn oljefondet, selvfølgelig – når det nå legges til Tromsø. Det vil være attraktivt, tiltrekke seg folk, kunnskap og kompetanse som kommer til å skape ringvirkninger.

Når det gjelder investeringer, har de hele Norden som sitt investeringsområde. Det at man da har et miljø som sitter i Tromsø, ser de nordnorske mulighetene, kjenner nordnorsk næringsliv, vil uten tvil komme til å være en styrke.

Sveinung Rotevatn (V) [10:29:23]: Det som starta som ei sak om å få større kapitaltilgang i Nord-Noreg, har no enda opp som ei sak som gjev større kapitaltilgang på Island, og det er finansministeren tilsynelatande svært fornøgd med.

Eg vil over til arbeidsplassspørsmålet. Så vidt eg skjønner, skal arbeidsplassane i Statens fond i Tromsø vere nye stillingar, ingen skal flyttast frå Oslo. Det er no greitt nok, men når det gjeld det nye grepet om å dele opp Nysnø, og at dei skal etablere kontor, skriv ein i innstillinga at «satsingen ikke isolert sett skal øke driftskostnader». Når det gjeld driftskostnadene til eit fond som Nysnø, er det tilsette, så eg legg til grunn at her skal ein flytte tilsette. Då er spørsmålet: Kan finansministeren svare på kor mange tilsette og kor mange kompetansearbeidsplassar det no er ein skal flytte frå Stavanger til Tromsø? Det må nødvendigvis vere konsekvensen av det som regjeringspartia og SV i dag skal stemme for.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:30:21]: Representanten Rotevatn har en stor vilje til å prøve nesten å latterliggjøre denne etableringen i Tromsø. Jeg mener det er helt feil. Venstre, som satt i Borten-regjeringen, burde også kjenne på litt vemod over at de ikke er med på den typen nyetableringer i vår nordlige landsdel. Man vet at over tid gir den typen etableringer store ringvirkninger. Venstre var med på det da, men nå virker det som om alt som ikke skjer i Oslo, ikke er noe Venstre er så opptatt av.

Når det gjelder Nysnø, ønsker Rotevatn å skape en eller annen form for konflikt. Det er det ikke noe grunnlag for. Vi ønsker bare å styrke den virksomheten og at den også skal være i nord.

Presidenten [10:31:01]: Replikskordskiftet er avsluttet.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:31:18]: Det er interessant å høre Rotevatn her. Han er altså redd for at det skal leggjast ned arbeidsplassar i Stavanger. Da må han gå inn og sjå på merknaden på side 2, som han ikkje har slutta seg til, der det står heilt eksplisitt: «Dette

flertallet understreker at satsingen ikke isolert sett skal øke driftskostnader som andel av forvaltningskapital for å sikre effektiv drift.»

Det vi snakkar om her, er ei utviding. Det er ei utviding av Nysnø. Viss ein er interessert i Nysnø, har ein bl.a. lagt merke til at deira aktivitet i nord er veldig låg. Dei seier at det handlar om nærvær. Nærvær betyr noko. Det veit alle som driv på med kapitalforvaltning.

Den store sjølvmotseiinga i denne diskusjonen er at ein kritiserer at ein her skal ha eit fond som skal investere i noterte aksjar, og at det ein treng her, er unoterte. Kvifor går ein ikkje da inn i det som går på det unoterte her? Kvifor er ikkje den kritikken manifestert i at ein har slutta seg til at ein skal etablere ei utviding av Nysnø – altså null reduksjon av arbeidsplassar i Stavanger, berre eit nytt kontor i nord, med fleire tilsette? Så kan ein kome tilbake til budsjetta og sjå korleis ein skal auke også kapitaltilgangen der for å realisere det. Det er visjonar for Nysnø!

Den store sjølvmotseiinga her held seg sikkert uavklart i løpet av diskusjonen, men det er ei openberr sjølvmotseiing. Ein kan ikkje seie at dette er altfor dårleg fordi det berre er noterte, og at det ein treng, er unoterte, når ein samtidig ikkje er med på det som har med unoterte å gjere – som ikkje er å leggje ned arbeidsplassar i Stavanger. Det går berre ikkje an.

Ein må jo sjå seg sjølv i spegelen her. Da Venstre sat i regjering og sat ved makta, var det nettopp ei tømning av tilgang på kapital i Nord-Noreg som var situasjonen. Ein kutta i regionale næringsutviklingsmidlar, som spesielt rammar distrikta, Nord-Noreg og Innlandet. Ein la om Innovasjon Noreg, der nærværet blei vesentleg svekt. Sårkornfonda lét ein berre ebbe ut i sanda – «pun intended». Dei same partia er også imot Nord-Norgebanen, ein står ikkje bak det ståande vedtaket om at ein skal setje i gang arbeidet med å realisere den, og ein kuttar i tiltakssona – osv., osv.

Bekymringa som kjem frå Venstre om at dette ikkje styrkjer Nord-Noreg – veit du kva, det ser eg på som ein styrke i saka i seg sjølv, for det kjem frå eit hald som dei siste tiåra har gjort lite for å gjere noko med den situasjonen ein står i oppi der.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:34:20]: Det er interessant å høre på Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre i denne saken, der det er et enormt engasjement for å unngå å skape flere arbeidsplasser til nord og Tromsø – arbeidsplasser som handler om kapitalforvaltning. Jeg skjønner ikke hvor dette hjertelige engasjementet for at man ikke skal etablere en sånn type virksomhet i Nord-Norges største by, kommer fra.

Hele ideen til Senterpartiet og Arbeiderpartiet – og nå sammen med stortingsflertallet – er at vi skal bygge

samfunnet videre. Det var utrolig viktig på 1960-tallet. Da var universitetet helt definerende for utviklingen i nord. Når vi nå ser på statens virksomhet – og kapitalforvaltning har blitt en stadig viktigere del av den norske stat – ønsker vi også den type arbeidsplasser i nord. Det kan gjøre at noen fra sør kanskje har lyst til å flytte dit – kanskje ungdom som har tatt utdanning eller andre som kommer utenfra, for dette kommer til å bli kjempeattraktive arbeidsplasser som vil skape ringvirkninger. Da får vi enda mer kompetanse, og det vil også bygge universitetet. Det er ideen, at vi her gir grunnlag for et nytt miljø som vil skape ny vekst og utvikling i vår nordligste landsdel. Denne typen miljøer er jo ganske stedsuavhengige i utgangspunktet, men vi tror det er en fordel at vi får den type kompetanse som kan se Norge ovenfra og ned – jeg tror ikke den kommer til å se på oss ovenfra og ned, men man kommer til å sitte der man sitter og se Norge fra den delen av landet, og det gir andre perspektiver og vil også kunne skape andre typer ringvirkninger.

Problemet til Høyre og Fremskrittspartiet er at dette er en del av et mønster. Til høsten vil f.eks. foreldrene til alle barna som skal begynne i barnehage i Tromsø, oppleve at prisen går ned. Høyre er imot. Det blir billigere barnehageplasser på Senja eller andre steder som er litt mer usentralt, men kjempefine steder. Høyre er også imot det, og Høyre er imot gratis ferje. Alle de nye tiltakene vi gjør for Nord-Norge, er Høyre i utgangspunktet imot. Når vi først har gjennomført dette, vil de kanskje la dette miljøet forbli. Det sier i hvert fall Høyre nå, at man kommer ikke til å legge det ned høsten 2025. Men da bør Fremskrittspartiet og Venstre også bekrefte det. Kommer de til å gå til valg på å legge ned dette miljøet når det er opprettet, eller vil man si, når denne debatten er over, at da får det bygges videre? Sånn jeg har forstått Høyre, har man bekreftet at man ikke vil legge det ned, men jeg vil utfordre representantene Steffensen og Rotevatn, sånn at folk i Tromsø kan få et klart svar: Vil dere jobbe for å legge ned dette miljøet?

Bjørnar Skjæran (A) [10:37:05]: Jeg hadde egentlig ikke tenkt å ta ordet i denne debatten, men jeg synes faktisk det er ganske forstemmende å være vitne til at vi skal ha en sånn diskusjon i stortings salen om Nord-Norge. Det føyer seg inn i et mønster. Det at Venstre, som knapt har hatt en stortingsrepresentant nord for Trøndelag på mange stortingsperioder, ikke klarer å ta inn over seg hva som trengs i Nord-Norge, har jeg et forholdsvis avslappet forhold til. Men at både Høyre og Fremskrittspartiet, som begge faktisk har tre representanter fra landsdelen, går inn i disse diskusjonene på denne måten, blir jeg rett og slett litt oppgitt over. Det er et tydelig mønster, og det har vært det over tid. Sånn

var det da Norges arktiske universitet ble etablert. Vi så også hva som skjedde da Nord universitet skulle etableres. Jeg husker også da FOH, Forsvarets operative hovedkvarter, skulle etableres i Bodø. Ferjefylke nummer én i Norge er Nordland. Gratis ferje har åpenbart blitt et problem både for Høyre og kanskje også for Fremskrittspartiet – tiden vil vise.

Nord-Norge har de samme behovene som resten av landet. Det handler om arbeid, det handler om velferd, og det handler om at man også trenger kapitalmiljøer. Dette er en klok og riktig beslutning, og jeg er glad for at det er et såpass bredt flertall i Stortinget som stiller seg bak det. Jeg håper at så mange som mulig i Nord-Norge får med seg hvordan skillelinjene går i en så viktig sak som denne.

Sveinung Rotevatn (V) [10:39:03]: Eg merkar meg at både finansministeren og representantane frå regjeringspartia aller helst vil gjere dette til ein debatt om for eller imot Nord-Noreg. Det er innlysande absurd, men det har jo sjølv sagt si forklaring i at det då er mykje enklare å argumentere langs kjente linjer og slagord heller enn å gå inn i realitetane i saka. Det er realitetane i saka ein bør diskutere, iallfall synest eg at finansministeren som representant for regjeringa burde forsøkje å gjere det. Men han vil mykje heller snakke om Universitetet i Tromsø, som vart etablert på 1960-talet med hjarteleg støtte frå Venstre.

Vi kunne snakka om andre etableringar og utflyttingar til Tromsø. Flyttinga av Polarinstituttet fekk hjarteleg støtte frå Venstre. Dette er fornuftige vedtak, og som eg starta mitt innlegg med å seie, ein må gjerne flytte fleire arbeidsplassar frå Oslo til Tromsø om regjeringa ønskjer det og klarer det. Det er nok av direktorat og tilsyn og andre ting å vurdere, men det gjer dei jo ikkje.

Det dei gjer, er å opprette 15 nye årsverk som skal sitje og investere pengar på børs, dagen etter at dei meinte at Statens pensjonsfond Noreg har for mykje pengar på børs. Dei pengane skal dei ta ut og investere i statsbudsjettet. Så skal dei ta opp 15 mrd. kr i statslån på vegner av skattebetalarane og investere dei pengane på børsane på Island og i Oslo og Stockholm. Eg kan sjølv sagt vere for det, men eg vil ikkje kalle det ei Nord-Noreg-satsing, bl.a. fordi dei ikkje har mandat til å investere eitt einaste øre i Nord-Noreg. Det gjeld også Nysnø, som representanten Knag Fylkesnes er mest oppteken av. Det ligg ingenting her som medfører at dei skal få som mandat å investere i Nord-Noreg. Dei skal investere som dei gjer i dag, så vidt eg kan forstå. Eg håpar i alle fall det, men dei skal flytte arbeidsplassar frå Stavanger til Tromsø. Så vert det påstått at det ikkje kjem til å skje. Eg er litt usikker på korleis vi skal klare å gjere dette utan å auke driftskostnadene og utan å tilsetje fleire folk viss det

ikkje er å flytte arbeidsplassar frå ein av byane våre til ein annan av byane våre. Som eit minimum skaper ein no veldig stor usikkerheit rundt korleis Nysnø skal operere framover, og det er ei usikkerheit som regjeringspartia og SV må ta ansvar for.

Vi kan gjerne diskutere korleis vi skal sikre betre kapitaltilgang i Nord-Noreg anten gjennom Investinor eller om det er andre måtar å gjere det på. Det er ein god diskusjon for Stortinget å ta. Men det er altså ingenting som har noko som helst med det å gjere, i det vi i dag vedtek. Dette handlar om å flytte arbeidsplassar frå ein by til ein annan, oppretta nokre nye, ta opp eit stort statslån og investere dei pengane på børs. Då tenkjer eg at det er dét vi må diskutere. Det er dét denne saka handlar om. Den handlar ikkje om den vellykka etableringa av Universitetet i Tromsø i 1968.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:41:45]: Jeg registrerer at finansministeren ønsker å gjøre denne debatten til en generell debatt om Nord-Norge. Det som på mange måter er et spørsmål av ideologisk forstand, vi snakker om kapitalforvaltning, tro på markedet, statens involvering osv., klarer man å forsøke å gjøre til et spørsmål om hvilke partier som satser på Nord-Norge.

Hvis man ville satset på Nord-Norge, hadde man hatt veldig mange muligheter i regjeringspartiene gjennom de siste årene Arbeiderpartiet og Senterpartiet har styrt. Da kunne man f.eks. legge an en mer offensiv holdning når det gjelder bygging av Nord-Norge-banen – i en situasjon hvor Forsvaret selv ved hærledelsen er ganske tydelig på at det viktigste samferdselsprosjektet for å styrke vår beredskap i den nye NATO-situasjonen er å bygge bane fra Narvik til Bardufoss. Det kunne man tatt tak i. I stedet gjør man det til en evighetsutredning. Samtidig kunne man tatt tak i de veiene som den samme Hæren er avhengig av. Det gjør man heller ikke. Vi har veier i Troms som overhodet ikke holder mål når det gjelder å bære stridsvognene. Det er også et politisk valg denne regjeringen gjør.

Hvis denne regjeringen ønsker å bygge Nord-Norge, burde man la være å innføre et skatteregime som fjerner private investeringer, som rammer alle de bedriftene som i distriktene produserer enorme verdier til den norske stat gjennom fiskematnæringen. Da kunne man latt være å gjøre den type grep, men det gjør man ikke. Man begrenser og legger begrensede føringer for vårt næringsliv i nord. Man bygger ikke den infrastrukturen som enhver økonomi trenger for å blomstre, man gjør ikke de grepene som er etterspurt. Så kommer man med denne saken og sier: Se på oss, vi støtter Nord-Norge. Det står ikke til troende.

La meg legge til: Senterpartiet er sikkert vant til å drive reverseringspolitikk. Det er vel stort sett det Sen-

terpartiet har drevet med de siste årene, uten at det har tjent verken Senterpartiet eller landet godt. Men jeg kan i hvert fall være tydelig på at det ikke er Fremskrittspartipolitikk å drive reverseringspolitikk. Vi ser fremover. Vi ser aldri bakover. De vedtakene som fattes i dag, kommer nok også til å bli stående etter 2025.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [10:44:57]: Jeg hadde heller ikke tenkt å ta ordet i denne debatten, men jeg følte meg oppfordret til det. Ordet «nysnø» kjenner alle til, men i Nord-Norge har vi også begrepet nedsnødd – på vinterstid, når snøen legger seg over hodet og en ikke ser kursen for hvor en skal hen. Jeg tenker at det er en betegnelse som går inn i denne saken.

Her snakker noen om et behov for et investeringsfond i Nord-Norge. Vi har i mange år slitt for å skape et næringsliv i Nord-Norge som skulle være konkurransedyktig og stå på sine egne ben, altså fiskerinæringen. Hva har denne regjeringen gjort – og noen av de aktørene som har vært på talerstolen nå? Jo, de har stått i fortroppen for å tømme bankkontoen til dem som skulle skape investeringene i Nord-Norge. Det er jo det som er realiteten. Om man da i neste omgang ser det nødvendig å skape et investeringsfond som ikke engang skal legge igjen pengene i Nord-Norge, ja, da velger jeg å avslutte med at dette er nedsnødd.

Mahmoud Farahmand (H) [10:46:09]: Jeg hadde ikke sett for meg at denne debatten skulle bli så lang, men når statsråden og hans partikolleger gjør dette til en Nord-Norge-debatt, blir det som det blir.

Utfordringen til regjeringen i denne saken er hvor de startet den. Denne saken startet for to-tre år siden. Da skulle man opprette et fond som skulle gi Folketrygdfondet et oppdrag om å investere i unoterte aksjer i Nord-Norge, det var der det startet. Så satte man ned et arbeidstidsutvalg som skulle komme med noen råd. De kom med noen råd – og de rådene er jo ikke fulgt. Heller ikke stortingsflertallets beslutning er fulgt. Det er derfor vi står her. Dette handler ikke om veier i Nord-Norge, dette handler ikke om forsvarssatsing i Nord-Norge, dette handler ikke om kapitaltilgang til Nord-Norge. Det handler om at regjeringen startet en prosess som de ikke visste hvor skulle ende, og de måtte hele tiden korrigere kursen, senest i merknader i denne saken. Det er der utfordringen ligger.

Til representanten Sandtrøen, som drar en historisk linje og kritiserer forhenværende statsminister Solberg: Det er dessverre slik, gjennom historien, fra de persiske sivilisasjoner og fram til nå, at mennesker har flyttet til byene. Det betyr ikke at vi ikke skal gjøre ting for å opprettholde bosetning i Nord-Norge, det er vi alle for. Men de tiltak denne regjeringen velger, bidrar ikke til å styrke næringslivet i Nord-Norge. Det bidrar ikke til å opprett-

holde arbeidsplassene der oppe, og det bidrar iallfall ikke til å opprettholde bosetningen i Nord-Norge. Da må man gjøre helt andre tiltak. Med de 600 mill. kr som man har i renteutgifter på dette lånet man tar, kunne man ha bygd mer vei, man kunne ha bidratt mer til næringslivet. Da hadde man bidratt til å styrke Nord-Norge.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:48:02]: Her hører vi hvordan Høyre tenker, når man trenger å trekke linjene helt til de tidligste menneskelige sivilisasjonene og sier at man alltid har flyttet fra landet til byene. Men det er jo det som er noe av det unike i Norge – at vi valgte en annen type politikk enn f.eks. i Sverige. I Sverige har man valgt å sentralisere til byene. Det er et helt, helt annet land. Vi har aktivt brukt staten og politikken til å utvikle alle deler av Norge. Derfor er det en helt annen befolkningsutvikling i Norge enn det en ser i f.eks. Sverige. Vi har også gjort det i innvandringspolitikken. I Sverige har man selvbosetning. I Norge har vi hatt styrt bosetning, styrt av den samme distriktspolitiske tenkningen, og vi har skapt utvikling i alle deler av landet og mye bedre integrering.

Jeg merket meg i løpet av debatten at Olsen kalte det nedsnødd å opprette den typen arbeidsplasser i nord. Jeg er grunnleggende uenig. Det var akkurat den samme retorikken som Carl I. Hagen brukte da han sa at det var som bortskjemte barn da man hadde egne tilskudd til Nord-Norge. Heldigvis er det noen andre partier enn Fremskrittspartiet som har makt. Derfor blir den typen virksomhet lagt til Tromsø, og derfor ble universitetet i sin tid lagt til Tromsø da man gjorde det. Så står Per-Willy Amundsen her og raljerer – han som var justisminister et års tid, hvis jeg ikke husker helt feil – om reverse-ring. Heldigvis, og takk og pris for Troms, har vi reversert en del av de dårligste vedtakene. Jeg er ikke sikker på om han var i regjering akkurat da – det var såpass kort tid.

Vi fikk bl.a. opprettet en avtale om produksjon av stridsvogner. Fremskrittspartiet i regjering var imot investeringer i stridsvogner. Nå skjer det. Fremskrittspartiet i regjering var imot at man skulle flytte helikopter til Indre Troms. Nå skjer det. Fremskrittspartiet i regjering var for å legge ned Andøya. Nå blir det gjenopprettet.

Jeg skjønner at Fremskrittspartiet er imot reverse-ring. Jeg synes en del av de reverseringene er veldig, veldig bra. Det er bra at det ikke er sånn som den linjen som lå da Fremskrittspartiet styrte – at vi ikke skulle ha helikopter, at det ikke skulle være noe virksomhet på Andøya, eller som når Olsen nå kaller det nedsnødd å ville flytte virksomheten til Nord-Norge. Det skjer heldigvis andre ting når Fremskrittspartiet ikke har makt. Da blir det satset mer på nord, ikke mindre. Jeg gleder meg over at Per-Willy Amundsen nå sier at når det kommer til

stykket, synes han kanskje det er for upopulært å si i valget i Troms at en skal legge ned en ny statlig virksomhet. Da regner jeg med at han også mener det samme i morgen.

Per Martin Sandtrøen (Sp) [10:50:45]: Det er bemerkelsesverdig med det voldsomme engasjementet fra Høyres, Fremskrittspartiets og Venstres representanter mot å bygge et større kapitalforvaltningsmiljø i Nord-Norge, som vi nettopp gjør gjennom dette grepet. Det dras linjer helt tilbake til persiske sivilisasjoner i debatten i kampen mot dette. På tross av det voldsomme engasjementet sa jo Amundsen som representant nå at en ikke ville snu dette. Det er interessant om han nå snakker på vegne av partiet sitt, og om det er avklart. Det blir veldig spennende. Men dersom han gjør det, tyder det på at dette er en historisk dag. Vi vil få et større kapitalforvaltningsmiljø i Nord-Norge, vi vil få flere arbeidsplasser i Nord-Norge, og det er vi glade for.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [10:51:45]: Jeg synes vi har en fantastisk fin debatt nå – nå svinger det (munterhet i salen). Jeg skulle bare ønske at det som skjer etter debatten, er at alle hiver seg på og støtter alt som nå skal til, slik at vi får et oppsving i nord. Vi trenger det.

Vi har hatt befolkningsnedgang over flere år, og vi som bor i nord, vet hvor viktig det er å få mer penger. Et fond som dette kan være med på å gjøre at vi får mer fart og mer lokale eiere av bedrifter innenfor fiskeri eller hva det måtte være. Vi er altfor ofte vant med at vi får folk som investerer, og som bare er der og henter pengene og tar dem med seg sørover. Vi vil at ting skal skje i nord. Jeg håper at dette kan være et fond som gjør at vi får mer fart i nord.

Vi ser at folketallet stuper, og vi skriker og ber om at folk skal se oss. Så kommer jeg hit, og plutselig skjer det: Dere ser oss – men dere må vise det, vise det ved å være med og bevilge penger. Her i Oslo er det ikke måte på hva man bruker penger til. Når jeg kommer til Pasvik eller til Vardø og det er en krise eller andre ting: Hvor mange er det som setter inn tiltak for å bekjempe disse krisene og hjelpe til slik at samfunnene skal bestå? Det er ikke mange. Slik jeg ser det, er det stort sett bare denne regjeringen som gjør det. De andre har hatt akkurat den samme sjansen.

Jeg skal ikke si mye mer enn at det svinger litt. Jeg håper dette blir bra.

Egil Knutsen (A) [10:54:01]: Takk for en god debatt. Jeg tenkte jeg skulle kommentere to ting.

Først: Fremskrittspartiet kommenterte skattepolitikken innvirkning på Nord-Norge. Resultatet av Fremskrittspartiets skattepolitikk er en overføring av skattebyrden fra Oslo, Asker og Bærum til andre deler av landet. Fremskrittspartiets politikk, for så vidt også Høyres

skattepolitikk, går ut på å gi kraftige lettelse i skatten på store aksjeformuer, og de store aksjeformuene befinner seg stort sett i Oslo vest, Asker og Bærum – flotte steder, men skattebyrden blir altså med Fremskrittspartiets politikk vridd over på steder som f.eks. Nord-Norge.

Så har jeg en kommentar til Venstre, som åpenbart ikke har lest hele merknaden, for den sier noe om driftskostnadene som andel av forvaltningskapital. Dette stortingsflertallet og denne regjeringen har jo satset på Nysnø og økt forvaltningskapitalen, og representanten Rotevatn drar fram usikkerhet for Nysnø. Den store usikkerheten for Nysnø de neste årene er altså at vi har et parti som Fremskrittspartiet. Jeg skal ikke begi meg ut på diskusjonen om Fremskrittspartiet vil få statsminister eller finansminister hvis det blir borgerlig flertall etter valget, men Fremskrittspartiet ønsker å legge ned Nysnø. De vil være en betydelig del av et borgerlig flertall, og en kan anta at de vil besitte noen av de viktigste postene, som f.eks. statsminister eller finansminister. De går altså til valg på å legge ned Nysnø, som dette stortingsflertallet har satset på. Det er den store usikkerheten – ikke videre utvidelser og satsinger, som dette stortingsflertallet står for.

Bjørnar Skjæran (A) [10:55:59]: Jeg synes kanskje det er på sin plass at jeg kommer med en liten beklagelse med tanke på mitt forrige innlegg. Jeg antydte vel at Høyre hadde tre stortingsrepresentanter fra Nord-Norge, og det er selvsagt ikke riktig: De har bare to. Uansett endrer det for så vidt ikke så mye på verken saken eller debatten.

Det ble en litt artig debatt, dette. Jeg kjenner representanten Dagfinn Henrik Olsen ganske godt gjennom mange år, og når han begynner å bruke begreper som «nedsnødd», kjenner jeg for så vidt igjen stemningen. Det er stort sett sånn han velger å opptre når han er blitt nedstemt i sin egen gruppe.

Det var vel Høyres representant som dro oss helt ned til Midtøsten i denne debatten. Jeg kunne kanskje tenke meg å henge meg på det og foreslå at neste gang vi skal ha denne typen debatt der Høyre og Fremskrittspartiet velger å snu ryggen til Nord-Norge, da kunne kanskje presidenten montere en liten bolle her av den typen Pontius Pilatus hadde, slik at de nordnorske representantene kunne vaske fingrene sine i den når de tok avstand fra dette. Det hadde passet veldig fint.

Presidenten [10:57:04]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [10:57:11]

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Aka-

demikerne og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og arbeidstvisten mellom Unio og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i forbindelse med Statsoppgjøret 2024 (Innst. 452 L (2023–2024), jf. Prop. 113 L (2023–2024))

Presidenten [10:57:33]: Etter ønske fra arbeids- og sosialkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Henrik Asheim (H) [10:58:01] (ordfører for saken): Dette lovforslaget fra regjeringen innebærer at arbeidstvisten mellom Akademikerne og Unio på arbeidstakersiden og staten ved Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet på arbeidsgiversiden, går til tvungen lønnsnemndbehandling. Denne tvisten oppsto i forbindelse med statsoppgjøret 2024.

Regjeringen valgte å gripe inn i streiken som en konsekvens av en varslet opptrapping med store streikeuttak fra Akademikerne 3. juni og Unio 5. juni. Regjeringen begrunnet inngrepet med at det kunne medføre samfunnsmessige konsekvenser av en så alvorlig karakter at det ville være uforsvarlig å la streiken fortsette når det varslede uttaket var iverksatt.

En samlet komité er tydelig på at det er partene selv som har ansvaret for å komme til enighet i lønnsoppgjørene. Det er alltid beklagelig når partene ikke klarer å finne sammen i felles løsninger og myndighetene dermed må gripe inn i en streik. Dette er allikevel en viktig sikkerhetsventil som kan benyttes når vilkårene for å gripe inn er oppfylt.

Slik komiteen ser det, er dette tilfellet i gjeldende sak, og derfor står en enstemmig komité bak innstillingen som støtter lovforslaget.

I tiden etter at regjeringen grep inn i den pågående streiken, har Unio ytret ønske om at Stortinget må ta grep for å endre sammensettingen av Rikslønnsnemnda i behandlingen av denne tvisten. Konkret er dette begrunnet med at LO har fast plass med talerett i nemnda, selv om de i denne saken sto på motsatt side av Unio og Akademikerne i uenigheten om hvorvidt sistnevnte skal ha en egen tariffavtale med staten.

På bakgrunn av dette har Fremskrittspartiet fremmet et eget mindretallsforslag som imøtekommer Unios krav. Jeg skal overlate til forslagsstillerne selv å redegjøre for sitt syn.

Høyre har tillit til det norske forhandlingssystemet og den prosessen Rikslønnsnemnda fører i slike saker.

Det vil være svært skadelig dersom Stortinget skulle begynne å endre sammensetningen av nemnda begrunnet i konkrete og pågående saker. Da vil det kunne skape presedens også fremover, og dermed kunne true hele denne viktige mekanismen i lønnsdannelsen i Norge. Derfor kommer Høyre til å stemme mot dette forslaget i dag.

Når det er sagt, er tilbakemeldingen fra Unio alvorlig, og den må tas på alvor. Når en stor arbeidstakerorganisasjon uttrykker at de ikke er sikre på en rettferdig behandling i Rikslønnsnemnda, bør det bekymre alle arbeidslivets parter og det politiske Norge.

Derfor mener vi at det er svært viktig at dette tas tak i når denne tvisten er avgjort i nemnda, men da bredt forankret med alle arbeidslivets parter. Formålet må være å ivareta tilliten til nemnda og den behandlingen sakene får.

Bjørnar Skjæran (A) [11:01:04]: For Arbeiderpartiet er streikeretten grunnleggende, og i Norge har så godt som alle arbeidstakere denne retten. Den er en viktig del av den norske arbeidslivsmodellen. I dag er det stort sett bare embetsmenn og militære tjenestemenn som ikke har muligheten til å streike.

En viktig del av grunnlaget for at det ikke er strid om streikeretten i landet vårt, er en felles anerkjennelse og aksept mellom partene og ellers i samfunnet for at staten skal gripe inn om en streik utvikler seg slik at liv og helse kommer i fare, eller det kan oppstå alvorlige samfunnsmessige konsekvenser. Bakgrunnen for at Stortinget i dag behandler en lovproposisjon om lønnsnemnd, er at det dessverre var nødvendig i dette tilfellet.

Streik er et legitimt virkemiddel i norsk arbeidsliv, og samfunnet må i utgangspunktet tåle konsekvensene av en streik. Det er på den ene siden partene som har ansvaret både for lønnsfastsettelsen gjennom forhandlinger og for at en streik gjennomføres på en måte som ikke medfører fare for liv og helse eller får andre alvorlige samfunnsmessige konsekvenser. På den andre siden er statens mest grunnleggende oppgave og ansvar å sikre innbyggernes trygghet og sikkerhet.

Det framgår av proposisjonen at den varslede utvidelsen av streiken fra 3. juni for Akademikerne ifølge Justis- og beredskapsdepartementet ville satt Nasjonal sikkerhetsmyndighet ute av stand til å ivareta sine kritiske oppgaver på en forsvarlig måte, både når det gjelder NSMs kritiske oppgaver ved uønskede hendelser, og når det gjelder de tjenestene de leverer for å understøtte nasjonal sikkerhet og den operative evnen til Forsvaret og NATO. Det faller åpenbart inn under det vi må omtale som alvorlige samfunnsmessige konsekvenser.

Det framgår også at den varslede utvidelsen av streiken fra 5. juni for Unio ifølge Justis- og beredskapsdepartementet ville medført både et bortfall av helikop-

tertjeneste og en svekkelse av politiets grensekontroll. Kombinasjonen av en svekket evne hos politiet til å håndtere alvorlige hendelser sammen med en økt sikkerhetsmessig trussel gjennom svekket kontroll ved Schengens yttergrense ville medført fare for alvorlige samfunnsmessige konsekvenser.

Lønnsnemnd er derfor riktig og nødvendig, og det er bra at det er bred politisk enighet her i salen om det.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:03:55]: Senterpartiet er enig i regjeringas lovforslag om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom staten på den ene sida og Akademikerne og Unio på den andre. Det var nødvendig å gripe inn for å avslutte en lovlig streik. Akademikerne utfordret sikkerheten knyttet til Nasjonal sikkerhetsmyndighet, NSM, som da mente at en ikke kunne ivareta de kritiske oppgavene ved uønskede hendelser. Når det gjelder Unios streik, utfordret det politiets evne og mulighet til grensekontroll og til å sikre vakt og beredskap, ikke minst i helikoptertjenesten.

Vi fikk to tariffavtaler i staten i 2016. Det har aldri vært tvil om at Senterpartiet vil ha én tariffavtale i staten, lik lønn for likt arbeid – altså lønn uavhengig av hvilken fagorganisasjon de ansatte er fagorganisert i. Dette har det blitt arbeidet mye med siden 2016, og i kommunalkomiteens innstilling av 10. juni 2022, Innst. 466 S for 2021–2022, ble det gjort et viktig romertallsvedtak med Senterpartiets støtte, som heter:

«Stortinget ber regjeringen starte et arbeid for å oppnå likelydende hovedtariffavtaler til hovedoppgjøret i 2024.»

Vi er derfor veldig fornøyd med at det ser ut til å bli virkelighet nå.

Saken skal i Rikslønnsnemnda. Det er flere som har påpekt at Rikslønnsnemnda må ha tillit, uavhengighet og nøytralitet. Det er bl.a. presisert i merknadene fra Fremskrittspartiet. Rikslønnsnemnda har i dag ni medlemmer. Det er medlemmer fra LO og NHO, som ikke har stemmerett i Rikslønnsnemnda, men de er med på grunn av sin sentrale rolle i frontfaget. Det er viktig å understreke. Det er to representanter for hver av partene, men bare én fra hver av partene har stemmerett. Dermed er vi tilbake med fem medlemmer med stemmerett, altså to fra partene og de tre uavhengige, inklusiv lederen.

Høyre har gått i front ved å blande seg inn i konflikten. Det er uheldig. De som leser innstillinga, ser at det er svært lite igjen av kritikken mot statens opptreden. Senterpartiet ser ikke at det er gode grunner for å endre sammensetning av Rikslønnsnemnda når det gjelder medlemmer med og uten stemmerett.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [11:07:00]: Det har blitt nevnt fra flere hold nødvendigheten av tvungen

lønnsnemnd, og det skal jeg ikke gjenta. Som man kan se av tilrådingen, er også Fremskrittspartiet en del av tilrådingen.

Jeg har likevel lyst til å si noe om hvorfor vi har dette forslaget, som vi har lagt til grunn her, som også har blitt nevnt fra flere. Det er ikke noen tvil om at dette er en politisk skapt konflikt mellom staten og to organisasjoner grunnet LOs ønske om å frata disse organisasjonene deres egne tariffavtaler. Det er uheldig at det er en slik sammenkobling mellom det politiske nivå og en organisasjon. Det blir ofte kalt samrøre, og det ser man i denne saken.

Når man også ser at tre av fire medlemmer i LO Stat faktisk sier nei til den avtalen som man har forhandlet med regjeringen om, og i tillegg til det ser at styret i LO Stat velger å ikke etterkomme at flere ønsker streik, viser det at her er det noen som har en annen agenda enn å skjøtte sin medlemsmasse. Da mener Fremskrittspartiet at det er nødvendig at man faktisk sikrer en upartisk rikslønnsnemndbehandling uten ikke-nøytrale medlemmer. Det er ikke noen tvil om at det er noen som sitter ved det bordet og har påvirkningskraft, som ikke er nøytrale. De har en agenda, og den er faktisk sånn at man ikke lytter til sine egne medlemmer som har en annen agenda. Det er utgangspunktet for vårt forslag, som herved er tatt opp.

Presidenten [11:08:44]: Representanten Dagfinn Henrik Olsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:09:03] (komiteens leder): I SV har vi på generelt grunnlag hatt et kritisk blikk på systemet med tvungen lønnsnemnd ganske konsekvent over tid. Det har dreid seg om de prinsipielle spørsmålene, bl.a. om hvordan dette treffer streikeretten. I tidligere runder har vi også stemt imot bruk av tvungen lønnsnemnd når det har vært forhold ved konkret bruk av systemet som det har vært grunn til å stille spørsmål ved. Men vi har også støttet bruk av tvungen lønnsnemnd når det har vært helt tydelig i tråd med loven og det systemet vi nå engang har. Dette tilfellet hører til sistnevnte kategori. Det er det ingen tvil om.

Når det gjelder det spørsmålet som har blitt reist om legitimiteten til lønnsnemnda og tilliten til lønnsnemnda, står et bredt flertall i komiteen samlet. Vi mener helt tydelig at det å endre på spillereglene underveis i en pågående konflikt, og begrunnet i den, ikke er ønskelig.

Til slutt: Nå har flere representanter før meg snakket om den generelle arbeidsgiverpolitikken i staten. Der kommer SV til å være tydelig i behandlingen av lønnsoppgjøret i staten, som er saken hvor dette hører hjemme, først og fremst. Jeg kan også kort minne om at vi i flere år, i kommunalkomiteens behandling av den saken,

har vært tydelige på vårt ønske om én avtale i staten, hvor arbeid av lik verdi betales likt, og hvor det er lik lønn, uavhengig av medlemskap i fagforeninger. Men denne saken dreier seg om tvungen lønnsnemnd, og den er godt belyst i innstillingen.

Mímir Kristjánsson (R) [11:11:19]: Dette har vært en vanskelig streik å ha meninger om og ta stilling til, der det er legitime hensyn på begge sider, og der det er lett å forstå den høye temperaturen som har oppstått både på LO-siden og på Unio- og Akademikerne-siden. Det er heldigvis sånn at vi egentlig ikke trenger å gå inn og ta stilling til de konkrete tingene her utover det som har vært det politiske vedtaket i bunnen, og som Rødt også har støttet, nemlig at det bør være én tariffavtale i staten.

Jeg må si at jeg reagerer på den opposisjonen på høyresiden som mener at denne streiken skulle være noe mer eller mindre politisk enn andre streiker, eller at det er noe uvant at det er politiske konfliktlinjer. Det er jo et akkurat like politisk vedtak å ha to tariffavtaler i staten som det er å vedta å ha én tariffavtale i staten. Så politisk blir det enten man gjør det på den ene eller andre måten, det er ikke det dette handler om.

Rødt har i likhet med SV vært kritisk til bruken av tvungen lønnsnemnd, som vi er bekymret for at over tid er blitt hyppigere, og som vi særlig er bekymret for at store grupper av ansatte i offentlig sektor blir rammet av så hyppig at de i praksis kanskje ikke har reell streikerett. Derfor har Rødt tidligere foreslått en gjennomgang av tvungen lønnsnemnd-systemet, for å se om det er reelt det som vi mistenker og mange i særlig Unio har vært tydelig på, nemlig at streikeretten i praksis er begrenset.

Når det er sagt, støtter også vi opp om bruken av tvungen lønnsnemnd i denne saken. Vi synes det er godt sannsynliggjort – og oppfatter også at hele Stortinget er enige om det – at her har det vært sterke nasjonale hensyn, fare for liv og helse, rikets sikkerhet, den typen ting, som gjør at det streikeuttaket som var til slutt, ikke var mulig å ha. I dette tilfellet synes vi det er ganske godt grunnlagt. Men som sagt er vi generelt skeptiske til en utvikling – dersom det vi mistenker, stemmer – der tvungen lønnsnemnd brukes hyppigere og hyppigere mot de ansatte i offentlig sektor.

Så til dette kravet om å gjøre om på sammensetningen i Rikslønnsnemnda: Nå har vi akkurat hatt en ganske opphetet konflikt mellom ulike parter i arbeidslivet. Det har vært et relativt høyt konfliktnivå på begge sider, og jeg tror det aller dummeste man kan gjøre i en sånn situasjon – midt i en sånn konflikt, eller like i etterkant av en sånn konflikt, eller kall det hva du vil – er å skulle gjøre om på et system som jevnt over har fungert godt over tid. Jeg tror ikke det er så veldig lurt å riste noe mer

i denne båten akkurat nå, og derfor er vi heller ikke positive til det forslaget som Fremskrittspartiet har framsatt.

Statsråd Tonje Brenna [11:14:19]: Det er partene som har ansvaret for lønnsfastsettelsen gjennom forhandlinger. Det har tjent arbeidsfolk i Norge godt gjennom mange år, og det er en avgjørende del av vår forhandlingsmodell. Samtidig er streik et legitimt virkemiddel i norsk arbeidsliv, og samfunnet må tåle konsekvensene en streik kan ha. Det er partenes ansvar at streik gjennomføres på en måte som ikke medfører fare for liv og helse eller får andre alvorlige samfunnsmessige konsekvenser. Parallelt med det er det statens oppgave å gripe inn dersom en streik likevel skulle få slike konsekvenser.

Jeg er glad for at en samstemt komité er enig i at det var nødvendig å gripe inn i de to streikene i staten som er behandlet i denne saken. For Akademikerne del ville den varslede utvidelsen av streiken fra 3. juni ifølge Justis- og beredskapsdepartementet ført til at Nasjonal sikkerhetsmyndighet ikke kunne ivareta sine kritiske oppgaver på en forsvarlig måte. Om lag halvparten av de ansatte i NSM ville da vært tatt ut i streik. NSM ville ikke kunne ivareta sine kritiske oppgaver ved uønskede hendelser og levere sine tjenester som understøtter nasjonal sikkerhet, Forsvarets operative evne og NATOs operative evne.

Årsaken til inngrepet mot Unios streik var at utvidelsen fra onsdag 5. juni ville medført et bortfall av helikoptertjeneste, som ville redusert politiets evne til å håndtere alvorlige hendelser i betydelig grad. Justis- og beredskapsdepartementet vurderte at dette og det at utvidelsen også ville bety stor sikkerhetsmessig trussel som følge av svekkelsen av politiets grensekontroll, begge ville medført fare for alvorlige samfunnsmessige konsekvenser.

Streikeretten i Norge er forholdsvis vid. Nær sagt alle arbeidstakere har rett til å streike, og det er bra. Forbudet mot streik i politiet ble opphevet på 1990-tallet, og nå er det stort sett bare embetsmenn og militære tjenestemenn som ikke kan streike. Men nettopp fordi streikeretten er så vid, er det også anerkjent og akseptert både av partene i arbeidslivet og ellers i samfunnet at staten kan gripe inn dersom en streik likevel skulle føre til fare for liv og helse eller få alvorlige samfunnsmessige konsekvenser. Det var dessverre nødvendig i dette tilfellet.

La meg legge til til slutt at jeg tror i bunn og grunn ingen regjering eller arbeidsminister på noe tidspunkt egentlig har noe ønske om å avbryte en streik med lov. Når det likevel ble nødvendig i disse to sakene, er jeg glad for at Stortinget behandler sakene raskt og er seg sitt ansvar bevisst, også når det gjelder bekymringer knyttet til tillit til de ulike institusjonene i vårt forhand-

lingssystem. Jeg tror at det i seg selv innbyr til tillit og respekt for de ulike ansvar vi har i det systemet vi har valgt for lønnsdannelse, og det takker jeg Stortinget for.

Presidenten [11:17:14]: Det blir replikkordskifte.

Henrik Asheim (H) [11:17:26]: Dette er en innstilling som hele komiteen står bak. Allikevel er det noe litt uvanlig med dette inngrepet. Det er at når det gjelder Akademikerne streik, skyldes den at NSM selv, som arbeidsgiver, sier at dette ikke går lenger. I denne situasjonen er det altså ikke stor uenighet, men man kan jo se for seg at det i fremtiden er langt mer kontroversielt å gripe inn i en streik.

Da er mitt spørsmål til statsråden: Når man nå har hatt denne saken, med nettopp beredskap og NSM, ser statsråden for seg å gjøre endringer som gjør at også her vil et uavhengig tilsyn eller andre myndigheter kunne definere om det er nødvendig å gripe inn?

Statsråd Tonje Brenna [11:18:04]: I utgangspunktet gjør jeg ikke det. Det er rett og slett fordi det ligger til arbeidsgiver å gjøre de vurderingene som representanten selv viser til, men også fordi arbeidstakerne som tas ut i streik, jo har veldig god oversikt selv. Og begge har anledning til å bestride grunnlaget for inngripen i streiken når arbeidsministeren kaller dem inn til et møte like før streiken avbrytes.

Likevel mener jeg at det Høyre og representanten Asheim bidrar til her i dag i behandlingen av denne saken, er vel så viktig, nemlig at det går an å være enig om det man er enig om, og det går an å diskutere det man er uenig om, utenom den mest opphetede delen av en konflikt. Derfor er jeg så glad for at både Høyre og flere andre partier er med på en diskusjon og understreker hvor viktig det er at vi har tillit til institusjonene, og at det samtidig går an å være åpen for å se etter forbedringer. I utgangspunktet mener jeg at det ikke er nødvendig nå, men så skal jeg ikke utelukke at det behovet kan komme til å melde seg i framtiden.

Henrik Asheim (H) [11:19:03]: Den andre delen av det som har kommet i kjølvannet av dette, og som er veldig alvorlig, er at en stor arbeidstakerorganisasjon som Unio sier at de er usikre på om det vil bli en rettfærdig behandling slik Rikslønnsnemnda nå er satt sammen. Ser statsråden for seg at hun etter at disse sakene og tvistene er avgjort i nemnda, vil sette i gang en prosess med partene for å diskutere sammensetningen, og eventuelt om det i større grad kan være ulike sammensetninger i ulike konflikter? Eller mener statsråden at tilbakemeldingen fra Unio bare må stå som den gjør?

Statsråd Tonje Brenna [11:19:37]: Sammensetningen av Rikslønnsnemnda følger av lønnsnemndloven,

som ble enstemmig vedtatt etter revisjon i Stortinget i 2012. Jeg tror det er bra at Stortinget gjør disse revisjonene innimellom, og jeg er helt sikker på at også ulike konflikter som enten har blitt avsluttet ved lov eller ikke blitt det, også bidrar til å danne grunnlaget for erfaringene som leder fram til disse revisjonene.

Her og nå har jeg ikke noen plan om å foreta konkrete endringer. Det er rett og slett fordi de oppnevnte medlemmene er oppnevnt fordi loven er utformet som den er per i dag. Jeg tror likevel at vi har en jobb å gjøre når det kommer til dialog med partene i etterkant av en konflikt som dette, både for å lytte til hva som er utfordringene knyttet til det å ha tillit til institusjonen, og for å være åpen for andre innspill, for det kan også være rom for forbedringer.

Jeg tror samtidig at vi ikke skal glemme at vi nylig har fått en utredning om nettopp bruken av tvungen lønnsnemnd, ledet av Ådne Cappelen og med alle arbeidslivets parter. Der er det bred oppslutning fra alle partene i arbeidslivet om at det er et virkemiddel som i stort fungerer godt i dag.

Presidenten [11:20:39]: Replikordskiftet er avsluttet.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Per Vidar Kjølmoen (A) [11:21:00]: For noen år tilbake hadde vi en fylkessekretær i Møre og Romsdal Arbeiderparti som het Egil Ekhaugen. Det var en klok mann, som jobbet nesten 20 år som fylkessekretær i Arbeiderpartiet. Han var opptatt av formaliteter, han var opptatt av vedtekter, og han var opptatt av at ting skulle gå riktig for seg. Han brukte å si at spørsmål om vedtekter, sammensetning av utvalg, osv., må tas i fredstid. Det er for sent når konflikten er et faktum. Alle partier kunne trenge en egen Egil Ekhaugen innimellom, tror jeg.

Rikslønnsnemnda ble innført i 1956. I 2012 ble mandatet revidert, og Fremskrittspartiet stemte for det mandatet. Fremskrittspartiet hadde hatt alle muligheter til å endre sammensetningen av Rikslønnsnemnda da de satt med makten, hvis de hadde ønsket det. Så skjedde ikke.

I dag er det tre faste medlemmer i Rikslønnsnemnda som har stemmerett. Det er sorenskriver Liv Synnøve Taraldsrud, det er seniorforsker Erling Barth og det er professor Bjørnar Borvik. Man må legge til grunn at Fremskrittspartiet med sitt forslag mener at disse tre ikke er i stand til å opptre nøytralt og upartisk, med mindre resten av nemnda settes sammen på en ny måte. Det er fristende å spørre om Fremskrittspartiet faktisk mener det.

Det bør være et felles ansvar i politikken at vi unngår å politisere arbeidslivskonflikter. Når konflikten er der, er det partene selv som må finne ut av det. Vi har ikke tradisjon for i Norge at vi politisk blander oss inn i sånne konflikter, og det er uheldig at Fremskrittspartiet politiserer et sånt spørsmål. Jeg liker ikke at Fremskrittspartiet bidrar til å undergrave et system som har tjent oss veldig godt i Norge over lang, lang tid.

En annen storkanon fra Møre og Romsdal var tidligere forbundsleder i Fellesforbundet, Arve Bakke, og han sa alltid til politikere som ville blande seg inn i en arbeidskonflikt: Hold dere unna! Det rådet burde kanskje også Fremskrittspartiet ha lyttet til.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [11:23:21]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:23:29]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Kommuneproposisjonen 2025 (Innst. 440 S (2023–2024), jf. Prop. 102 S (2023–2024))

Presidenten [11:23:43]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten fordele taletiden slik: Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Senterpartiet 15 minutter, Fremskrittspartiet 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Rødt 5 minutter, Venstre 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Kristelig Folkeparti 5 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker etter innlegg fra partienes hovedtalere og inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre vil de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Vågslid (A) [11:24:29] (leiar i komiteen og ordførar for saka): Fyrst og fremst tusen takk for samarbeidet i komiteen om årets kommuneproposisjon, og takk til komitéråd og administrasjonen elles.

Den tida me lever i no, seier me ofte frå denne talarstolen at er prega av mykje uro, og det pregar naturleg nok kommunesektoren vår òg. Kommunane har dei siste åra måtta handtere store utfordringar, det vere seg ein koronapandemi, auka flyktningstraum grunna Russlands brutale krigføring i Ukraina, høge straumprisar, auka kostnadsvekst eller uføresette hendingar, slik me såg med ekstremvêret Hans i fjor. Eg trur me alle kan anerkjenne den store oppgåva kommunane og fylkes-

kommunane står overfor med omsyn til både å busetje mange flyktningar og sørge for god integrering, samtidig som kommunane òg skal gje gode velferdstenester til alle sine innbyggjarar. Eg vil difor på vegner av komiteen rose alle landets kommunar for den innsatsen dei legg ned kvar einaste dag.

Trass i prisvekst og høge rentekostnader var den økonomiske situasjonen for kommunesektoren ved inngangen til 2024 jamt over god. Likevel er det ei kjensgjerning at forskjellane mellom kommunane er store, og dei aukar. Den største utfordringa i åra framover er behovet for arbeidskraft. Me blir stadig eldre, og samtidig aukar ikkje den totale arbeidsstyrken like mykje. Det betyr at det blir færre hender til å løyse fleire oppgåver. Difor må me òg bidra til at kommunane kan omstille seg og finne nye måtar å løyse oppgåver på.

I kommuneproposisjonen for 2025 blir regjeringas politikk for kommunesektoren omtalt: langsiktige utfordringar, kommuneopplegget for neste år, forslag til nytt inntektssystem for kommunane og omtale av ny toppfinansieringsordning for ressurskrevjande tenester. Den nye toppfinansieringsordninga blir føreslått lagt om slik at ordninga blir meir rettferdig for kommunar med høge utgifter per innbyggjar. Elles viser eg til omtala i proposisjonen, og at detaljane blir lagde fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2025. Eg legg til grunn at partia i komiteen gjer greie for eigne merknadar og forslag.

Kommunane treng i året som kjem eit solid fundament av økonomisk tryggleik. Arbeidarpartiet og Senterpartiet har i sine tre år i regjering vist at me sørgjer for å gje kommunane denne tryggleiken. I kommuneopplegget for neste år varslar me den nest største veksten i kommunesektoren på 15 år. Det er eitt unntak, og det var i 2022, under det fyrste statsbudsjettet til denne regjeringa. Det veit me alle saman er heilt nødvendig skal kommunane få det handlingsrommet dei treng med framtidens utfordringar, og samtidig kunne levere gode tenester.

For Arbeidarpartiet er det heilt sentralt med innovasjon og omstilling i kommunesektoren. Dette veit me òg er viktig for kommunane og for KS, noko dei tek opp med oss veldig ofte. Difor er eg glad for at regjeringa no er i gang med pilotar på frikommuneforsøk. Her er no foreløpig ti kommunar valde ut til å ta del i den ordninga.

Den største saka i årets kommuneproposisjon er forslag til nytt inntektssystem for kommunane. Målet har vore klart heile vegen for Arbeidarpartiet: Me ønskjer å omfordele meir av inntektene til kommunane og dermed kunne leggje betre til rette for at kommunane kan levere likeverdige tenester. Me kan ikkje sitje stille og sjå på at forskjellane i Kommune-Noreg fortset å au-

ke. Det såkalla kommuneopporet, som òg deltok på høyringa til komiteen, har hatt store forventningar. Eg meiner regjeringa med forslag til nytt inntektssystem no leverer på behovet for meir omfordeling og meir utjamning. Det er enkelte kommunar som skulle ynskje me gjekk lenger, og det er kommunar som meiner dette er eit godt skritt i rett retning. Kommunane treng føreseielege rammer, og difor er det viktig at me tek desse grepa no.

I forslaget omfordeler me 2 mrd. kr meir i inntektssystemet. Det gjer me gjennom å auke kommunane sine inntekter frå alminneleg inntektsskatt og redusere tilsvarende dei skatteinntektene kommunane mottok frå formuesskatt og utbytteskatt. I tillegg føreslår regjeringa at me aukar utjamninga av skatteinntektene.

Med nytt inntektssystem vil alle kommunar framover no få skatteinntekter som svarar til minst 95 pst. av landsgjennomsnittet. I dag er det 93 pst. – eit heilt nødvendig løft. Dei kommunane som bidreg meir inn i utjamninga, vil framleis liggje over landsgjennomsnittet, og det meiner eg det er viktig å merkje seg.

Me har vore opptekne av å styrkje dei skattesvake kommunane. Difor føreslår me òg at 1,5 mrd. kr av veksten i dei frie inntektene blir gjevne med særskild fordeling, slik at dei som har lågast skatteinntekter, får mest. Det meiner eg er god sosialdemokratisk politikk.

Kostnadsnøklane i inntektssystemet blir oppdaterte i tråd med faglege analysar og objektive kriterium. Det gjev ein betre samanheng mellom utgiftsbehovet og inntektene til den enkelte kommune. Eg synest òg det er bra at levekår blir gjevne større betydning i den nye kostnadsnøkkelen.

Nytt inntektssystem handlar om omfordeling og å lyfte dei med minst. Den siste tida har eg registrert at enkelte påstår at forslaget er å ta pengar frå by til bygd. Det stemmer ikkje. Fleire av storbyane og byane i Noreg kjem svært godt ut av forslag til nytt inntektssystem – Trondheim, Drammen, Kristiansand, Tromsø, Skien, Fredrikstad, for å nemne nokon byar som tener godt på denne omlegginga. Samtidig må dei kommunane som har mest frå før, gje frå seg litt meir til dei som har minst, uavhengig av storleik.

Heilt sidan regjeringa la fram forslaget i mai, har det vore merkeleg stille på høgresida. At Høgre og Framstegspartiet i dag ikkje klarar å ta stilling til forslag til nytt inntektssystem, er oppsiktsvekkjande. Endå meir merkeleg er det sidan Høgre og Framstegspartiet i fjor meinte regjeringa var uansvarleg seine med å leggje fram nytt forslag til inntektssystem for kommunane. No når det er lagt fram, ser det ut til å vere full avgjerdsvegring. Begge delar kan ikkje stemme samtidig. Kvifor meinte ikkje dei same partia i fjor at det mangla utgrei-

ingar? Eller var det konsekvensane som blei krevjande å bere?

I eit nullsumspel og ei omfordeling av inntekter vil nokon bli glade, og nokon vil bli litt mindre glade. Det kan liggje ein politisk kostnad med å ta standpunkt til endringar i inntektssystemet. Den kostnaden ser ikkje høgresida heilt ut til å ville ta, eitt år før stortingsvalet. Konsekvensane blir at veljarane eitt år før valet ikkje veit kva høgresida vil med kommunesektoren og fordeling av inntektene.

Framstegspartiet og Høgre seier begge at ein meiner det trengst fleire utgreiingar, at forslaget er for dårleg greidd ut. Det er med respekt å melde feil. Forslaget til nytt inntektssystem for kommunane er basert på ei offentleg utgreiing som blei sett ned av førre regjering. Utgreiinga har vore på brei høyring. Kommunalkomiteen har òg hatt ei eiga høyring i saka, der alle kommunar i landet kunne delta, og der 20 instansar deltok. Eit fleirtal av høyringsinstansane uttrykte støtte til hovudgrepa i forslaget.

Det er tredje gong sidan 1986 – det året eg blei fødd – at ein gjennomfører ein heilskapleg gjennomgang av inntektssystemet basert på ei offentleg utgreiing. Eg er glad for at det er eit fleirtal i Stortinget som tek ansvar og sikrar kommunane føreseielegheit for neste år, gjennom å signalisere støtte til hovudgrepa. Eg vil difor takke både SV og Raudt særleg for godt samarbeid i saka.

Det er fleire forslag som blir fremja av komiteen i innstillinga i dag, som Arbeidarpartiet òg stør. Eg meiner dei forslaga som ligg i romartalsvedtaka, er gode. Eg meiner det viser at regjeringspartia òg lyttar undervegs i behandlinga. Det at ein samla komité ber regjeringa vurdere ein kompensasjon for dei kommunane som kjem særleg negativt ut når det gjeld trekk i kroner per innbyggjar, meiner eg er veldig bra, og at ein òg bør evaluere omlegginga av ny toppfinansieringsordning for ressurskrevjande tenester.

Eg viser elles til Arbeidarpartiets merknadar i innstillinga og vil for ordens skuld referere tilrådinga til komiteen: I, V og VI blir fremja av ein samla komité, medan II, III og IV blir fremja av Arbeidarpartiet, Senterpartiet, SV og Raudt.

Presidenten [11:34:14]: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [11:34:30]: Jeg har merket meg at regjeringspartiene de siste dagene har vært noe fornærmet over at opposisjonen ikke har rullet ut en rød løper, applaudert og klappet igjennom regjeringens forslag. Det blir kalt uansvarlig.

Vi har gått ordentlig inn i alle sider av saken, vi har gjort det et opposisjonsparti skal gjøre, og ikke minst vært en lyttepost for norske kommuner. Når vi nå ser at regjeringens forslag ikke svarer på veldig mange av de

strukturelle utfordringene som Kommune-Norge står overfor – levekår, vekstkommuneutfordringer og andre lignende situasjoner som kommunene står i, og som de selv melder tilbake om at det må jobbes bedre med: Hvordan i alle dager kan det da ha seg slik at et parti som Arbeiderpartiet nekter å utrede videre ting som Kommune-Norge selv ber om?

Lene Vågslid (A) [11:35:33]: Eg er ueinig i at forslaget er for dårleg greitt ut. I forslaget til nytt inntektssystem er bl.a. levekår oppjustert i kostnadsnøkkelen, basert på utgreiinga, og det meiner eg er bra. I tillegg gjer me endringar i skatt som omfordeler på ein langt betre måte enn i dag, og som treffer kommunar med store levekårsutfordringar på ein svært god måte. Levekårsutfordringar har me dessverre i fleire byar enn Oslo. Det har me i Sarpsborg, i Fredrikstad, i Skien, i Drammen og i Trondheim, og sånn kunne eg ha fortsett.

Det er skuffande at eit parti som Høgre, som i fjor meinte me var for seint ute med nytt inntektssystem og kalla det uansvarleg, stikk hovudet i sanda når det no er lagt fram eit forslag som er basert på ei offentleg utgreiing sett ned av representanten si eiga regjering, under Solberg-regjeringa.

Mudassar Kapur (H) [11:36:35]: Jeg tror Arbeiderpartiet også i fortsettelsen av denne stortingsperioden kommer til å oppleve en utålmodig opposisjon. For eksempel har denne regjeringen nærmest sovet i timen når det gjelder boligpolitikk, og levert en boligmelding altfor sent. Når det så først kommer på banen en boligmelding som ikke har godt nok innhold, er det vår jobb å si fra om det. Det er der jeg er så overrasket over at regjeringen er så fornærmet. Det er opposisjonens jobb å påpeke på vegne av Kommune-Norge det som mangler.

Representantens svar til meg viser også at vedkommende først og fremst er opptatt av hva man selv har gjort, hva man selv mener er riktig, men man lytter på ingen måte til Kommune-Norge. Kommunene har på høringen både skriftlig og muntlig flere ganger presisert at dette systemet ikke svarer godt nok på deres framtidige utfordringer. Jeg spør nok en gang: Hvorfor er det slik at særlig Arbeiderpartiet nekter å bidra til flere utredninger på vegne av Kommune-Norge for å få et bedre system?

Lene Vågslid (A) [11:37:41]: Det kommunane treng, er ei handlekraftig regjering, ikkje ei regjering som skal vidare greie ut eit spørsmål som er godt nok greitt ut. Eg er einig med representantane frå Høgre og Framstegspartiet som i fjor meinte at det var viktig å få på plass eit nytt inntektssystem for å sikre føreseielege vilkår for kommunane. Det er behov for nye kostnadsnøklar, og Arbeidarpartiet meiner – og det har eg

skjønt at Høgre er ueinig i – at me må omfordele meir, for forskjellane mellom kommunane er for store. Det meiner me hastar, og det at Høgre har så god tid på vegner av kommunesektoren i ei tid då det er så mange oppgåver å ta tak i, det forundrar meg – men det får nesten Høgre svare for sjølv, til sine egne veljarar.

Eg meiner innstillinga i dag òg viser at me lyttar, og me har òg teke inn forslag som er komne inn undervegs i prosessen. Det meiner eg er eit gode når komiteen har ei sak til behandling.

Mudassar Kapur (H) [11:38:37]: Jeg hører fortsatt en representant for et regjeringsparti som hele tiden sier at vi mener, jeg mener, vi har gjort nok utredninger, vi har gjort de riktige utredningene – men som fullstendig nekter å ta inn over seg hva Kommune-Norge sier. De forslagene Høyre har fremmet i denne saken, er på vegne av Kommune-Norge. Dette er ting som Kommune-Norge eksplisitt har tatt opp.

Ta f.eks. dette ordføreroppøpet. De selv har vært ute og sagt at jo da, det er hyggelig å få noen penger spredd tynt utover Kommune-Norge, men det løser på ingen måte de strukturelle utfordringene som kommunene står overfor i framtiden. De har pekt på levekårsutfordringer, de har pekt på vekstkommuneutfordringer, og de har for den saks skyld pekt på storbyutfordringer. Alt dette velger regjeringen å reversere, og det man foreslår, er for dårlig utredet.

Jeg spør for tredje gang: Kan representanten fra Arbeiderpartiet i det minste fortelle hvorfor man nekter å utrede flere områder som Kommune-Norge nå eksplisitt har bedt om.

Lene Vågslid (A) [11:39:44]: Eg lurar på kva delar av Kommune-Noreg representanten eigentleg lyttar til. Då me hadde høyring om inntektssystemet, fekk me ikkje berre støtte frå enkelte kommunar, men jamvel KS støtta hovudgrepa som er lagde fram. Ja, til og med det som vanlegvis er Høgres beste ven, NHO, støtta hovudgrepa som er lagde fram. Min påstand er at dette blei så vanskeleg for Høgre at ein difor ikkje tek stilling.

Eg er glad for at både Høgre-ordførarar, Arbeidarparti-ordførarar og Framstegsparti-ordførarar, i Bamble eller andre plassar, er glade for det me har lagt fram. Eg er òg glad for at me klarer å leggje fram endringar i inntektssystemet samtidig som me varslar ein kraftig vekst i kommuneøkonomien, for det er krevjande å leggje om eit inntektssystem. Difor er eg glad for at det er eit breitt fleirtal i Stortinget for dei endringane me legg fram.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:40:54]: En av de sakene som man kanskje hadde trodd og håpet og forventet at inntektssystemet skulle ta tak i, handler bl.a. om at vi kanskje ikke har de mest effektive strukturene

hva gjelder organisering av norske kommuner for å kunne møte dagens utfordringer, som er ganske annerledes enn sist man omorganiserte norske kommuner i stort format. Det var på bakgrunn av Schei-kommisjonens anbefalinger i 1962. Spørsmålet mitt til representanten Vågslid er rett og slett: Når man leser denne innstillingen og ser merknadene og også hva regjeringen har kommet med, fremstår det som at man overhodet ikke har noen grep for å møte de utfordringene som handler om kommunestruktur, som handler om mer effektive enheter. Er det slik at Arbeiderpartiet nå fullt ut har kjøpt all argumentasjon fra Senterpartiet med hud og hår?

Lene Vågslid (A) [11:41:58]: Forskjellane på Høgre-Framstegsparti-regjeringa og Arbeidarparti-Senterparti-regjeringa er det mange av, men éin av dei er bl.a. at me ikkje brukar inntektssystemet som insentivgrep for kommunesamanslåing. Det er heilt riktig. Difor blir det no bl.a. innført fullt basiskriterium att. Det er òg difor me fjernar regionsentertilskotet. Så det er ein politisk forskjell. Det finst f.eks. andre måtar å følgje opp generalistkommuneutvalet på, som heilt rett – etter mitt skjønn – peikar på utfordringar og sårbarheiter i kommunane, både store og små. Så nei, endringane i inntektssystemet handlar om å få oppdaterte kostnadsnotklar, så dei stemmer overeins med kostnadsbildet. Og så handlar det frå Arbeidarpartiet si side om å bruke skattepolitikken slik at me får til meir omfordeling, slik at kommunar som Sarpsborg, Skien, Porsgrunn og andre skattesvake kommunar blir sette i stand til å levere gode tenester til folk, slik som dei aller rikaste kommunane.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:43:00]: Det er helt riktig at det ikke gjøres noen grep i inntektssystemet for å møte det som kanskje er en av de største, langsiktige utfordringene norske kommuner står overfor. Tvert imot gjør man det motsatte. Ved å fjerne regionsentertilskuddet rammer man de kommunene som har slått seg sammen, som har tatt de grepene som har vært ønsket, og som har gjort det på frivillig basis. Man straffer altså de kommunene som har tatt ansvar. Det er mulig at det er god Senterparti-politikk. Det som overrasker meg noe mer, er at Arbeiderpartiet er med på dette, at Arbeiderpartiet aksepterer at man på mange måter bryter med statens forutsigbarhet. Disse kommunene forventer jo at disse pengene skal komme. Det er ikke nødvendigvis de største summene i alle sammenhenger, men det handler om budsjettering, og det handler om overskuelighet og forutsigbarhet. Ut fra mitt skjønn fremstår det ganske uforståelig at man velger å ta slike grep. Er det viktigere for Arbeiderpartiet å møte Senterpartiets argumentasjon enn å ta grep selv?

Lene Vågslid (A) [11:44:09]: Den største utfordringa i kommunesektoren er då verkeleg ikkje storleiken på kommunen. Den største utfordringa i kommunesektoren er bl.a. mangel på arbeidskraft, og det er evna til å gje folk gode velferdstenester. Arbeidarpartiet er ikkje mot kommunesamanslåing, me er mot tvangssamanslåing. Den effekten me såg av førre regjering, var ikkje spesielt heldig.

Forslaget til nytt inntektssystem er basert på ei offentleg utgreiing. Ein del av den offentlege utgreiinga handlar om å gå gjennom dei regionalpolitiske tilskota. Då er det enkelte av tilskota som er betre grunnjevne enn andre. Regionsentertilskotet er svakt grunnjevne. Difor meiner eg det er rett å fjerne det. Det har heller ikkje hatt den effekten ein kanskje skulle ønskje, i tillegg til at ein heller ikkje treng insentiv for kommunesamanslåing i forslag til nytt inntektssystem.

André N. Skjelstad (V) [11:45:12]: Det var mye å ta tak i i replikksvarene til komitéleder Lene Vågslid, men jeg har én ting jeg har lurt på. Jeg skal ikke dukke ned i min favoritt, som er regionsentertilskuddet, for jeg vet hvor det kom fra den gangen det ble innført.

Når en holder på med kostnadsnøkklene – og det blir selvfølgelig litt spesifikt – må jeg si jeg er overrasket over at regjeringspartiene ikke ser nærmere på spesielt bare levekårsutfordringene. Jeg er fullt klar over at det ligger som en del av det, men jeg mener det burde vært en egen kostnadsnøkkel. Vågslid har helt rett i at det ikke er bare Oslo som har levekårsutfordringer. Det er vi helt, helt enig i, men jeg mener muligheten nå hadde vært der for å komme med en egen kostnadsnøkkel som gjelder for levekårsutfordringer. Det er en stor sak som ikke bare dreier seg om enkeltbyer, men som er ganske jevnt fordelt i landet. Hvorfor ikke?

Lene Vågslid (A) [11:46:17]: Eg deler engasjementet for levekår, og eg meiner det var rett av regjeringa å følge opp forslaget frå inntektssystemutvalet med å oppjustere levekår i kostnadsnøkkelen. Så trur eg me må gjere mykje meir enn berre endringar i inntektssystemet når det gjeld levekårsutfordringar. Det at regjeringa f.eks. har oppretta fleire områdesatsingar, f.eks. på Gulset i Skien i mitt fylke Telemark med 5 mill. kr i fem år, er ei viktig satsing. Eg trur veldig på omfordeling i inntektssystemet som gjer at veldig mange av dei kommunane som har levekårsutfordringar, blir sette i betre stand til å handtere utfordringar i sin eigen kommune.

Eg er òg glad for at Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV i går, i forliket om revidert nasjonalbudsjett, blei einige om å løyve 100 mill. kr til barnehagar i levekårsutsette område. Det er framleis ein stor jobb å gjere for å jamne ut forskjellar og ta tak i levekår, men eg meiner denne regjeringa har gjort langtg meir for å kjempe mot leve-

kårsutfordringar enn det den regjeringa representanten sjølv var medlem av, gjorde.

Presidenten [11:47:19]: Replikkordskiftet er dermed omme.

Mudassar Kapur (H) [11:47:41]: I årene framover må kommunene være forberedt på store omstillinger. Vi blir stadig flere eldre, levekårsutfordringene øker, og flere faller utenfor arbeidslivet og skolesystemet. Mange kommuner sliter med å tiltrekke seg næringsliv, har svake kompetansemiljøer og klarer ikke å levere sine lovpålagte tjenester på en god nok måte. En god kommuneøkonomi er derfor viktig for å sikre innbyggerne gode tjenester.

Inntektssystemet må legges til rette for at kommuner kan sikre et likeverdig tjenestetilbud. Det er derfor naturlig å gjennomføre jevnlig oppdateringer av inntektssystemet. Dessverre ser vi at Støre-regjeringens forslag ikke svarer på utfordringene som norske kommuner står overfor. Det er ikke bare Høyre eller jeg som mener dette. Flere kommuner, uavhengig av hvordan de kommer ut av dette opplegget, sier det samme.

Støre-regjeringens politikk for Norge har først og fremst vært preget av reverseringer, og den linjen fortsetter i forslag til nytt inntektssystem. Kommuner som vil omstille seg eller tar nye grep for å gjøre seg mer attraktive, kan nå belage seg på kutt i viktige tilskudd. Kommuner som opplever utfordringer knyttet til befolkningsvekst eller levekårsutfordringer, må klare seg selv.

Støre-regjeringen burde ha lyttet mer til kommunene. I stedet har de sittet i sine regjeringskontorer her i Oslo og gjort omfattende endringer uten god nok dialog med kommunesektoren. Det er det stikk motsatte av hva Solberg-regjeringen gjorde i sin tid. At regjeringen ikke lytter til faglige råd, er ikke noe nytt, men at de heller ikke lytter til Kommune-Norge, er nytt, og det er oppsiktsvekkende.

Det er mange kommuner som i dag opplever særlig høy befolkningsvekst. Det kan gi problemer med å tilpasse tjenestetilbudet og finansiere nødvendige investeringer uten at det går ut over det øvrige tjenestetilbudet. Høyre mener at vi må utrede hvordan vi skal kunne hjelpe disse vekstkommunene bedre.

Oslo har spesielle oppgaver og utfordringer sammenlignet med resten av landet på grunn av at det er en hovedstad. Disse er knyttet til eksempelvis utenforskap og levekårsutsatte områder. Derfor foreslår vi å utrede en modell for hovedstadstilskudd som kan hjelpe hovedstaden.

Det er dessverre ikke bare Oslo som har levekårsutfordringer. Vi ser nå at opphoping av levekårsproblemer er en bekymring både i mindre og i store kommuner.

Inntektssystemet tar i dag ikke dette godt nok inn over seg. Høyre mener at man bør utrede et regionalpolitisk tilskudd, men også se på om det er andre tilskudd eller ordninger som kan bidra til et mer treffsikkert system for å hjelpe til med levekårsutfordringene.

I dag kan en kommune med store kraftinntekter bli kategorisert som en såkalt skattesvak kommune og dermed bli kompensert gjennom inntektsutjevningen. Høyre foreslår å utrede en ordning der kommuner som i realiteten har store inntekter, ikke kompenseres på lik linje med en kommune med lave skatteinntekter. Regjeringen selv foreslår at kommuner som har inntekter over 140 pst. av landssnittet per innbygger, inkludert f.eks. inntekter fra kraft og havbruk, ikke skal få distrikts-tilskudd for Sør-Norge. Høyre ønsker å utrede konsekvensen av å innføre samme inntektsbegrep i skatteutjevningen.

Overgangsordninger for endringer i et inntektssystem skal sørge for en forutsigbar og skånsom overgang. Det har ikke regjeringen foreslått. Det er eksempler på store kommuner som må kutte i driftsbudsjettene sine med flere 100 mill. kr fra ett år til et annet. Høyre mener at det må utredes overgangsordninger som varer mye lenger.

Jeg har merket meg at politikere fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og ikke minst statsråden selv, er fornærmet over at deres forslag ikke klappes rett gjennom i Stortinget, og at Høyre, sammen med Fremskrittspartiet – og også Venstre, er jeg sikker på – har pekt på flere forhold som må utredes nærmere. Det er fordi vi tar kommunenes situasjon på alvor. Eksempelene jeg peker på, både i dette innlegget og i innstillingen, er hverdagen til kommuner og innbyggere.

Helheten i regjeringens forslag vitner om at Arbeiderpartiet og Senterpartiet, med SV og Rødt på slep, ikke forstår hverdagen til norske kommuner. Vi mener derfor at saken må sendes tilbake, og at regjeringen må gjøre en bedre jobb. Vi har en rekke bestillinger til et slikt arbeid. Jeg håper at regjeringen velger å lytte til dette og tar med seg kommunene i den dialogen.

Jeg tar med dette opp forslaget som Høyre har alene, og de forslagene vi har sammen med andre.

Presidenten [11:52:32]: Da har representanten Mudassar Kapur tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [11:52:46]: Arbeiderpartiet er for meir og betre omfordeling mellom kommunane, og me meiner som kjent at me kjem eit godt stykke på veg med det forslaget som er lagt fram i kommuneproposisjonen. At Høgre vil greie ut og utsetje, får nesten bli Høgre si sak å svare for, men eg er grunnleggjande nys-

gjerrig på éin ting: Er Høgre for eller imot meir og betre omfordeling mellom kommunane?

Mudassar Kapur (H) [11:53:17]: Jeg takker for spørsmålet. Jeg tror at hvis Arbeiderpartiet ikke hadde vært så opptatt av å skrive veldig sinte merknader i innstillingen til kommuneproposisjonen, hadde de kanskje senket skuldrene og rukket å lese litt hva vi skriver også. Der skriver Høyre klart og tydelig, og som jeg også sa i mitt innlegg, at det er behov for å gå igjennom inntektssystemet med jevne mellomrom, på grunn av samfunnsutvikling, befolkningsvekst m.m. Det utelukker selvfølgelig ikke at man også kan se på utjevningen. Men som representanten burde vite, er det sånn at inntektssystemet henger sammen. Man kan ikke skru på én ting og la være å skru på noe annet, og derfor må man se på helheten. Det er nettopp den helheten denne regjeringen har sett fullstendig bort fra. Man har vært mer opptatt av å reversere det Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti gjorde i sin tid, og samtidig latt Senterpartiet ha hjemmealenefest. Resultatet er at kommunene er svært lite tilfredse med resultatet.

Lene Vågslid (A) [11:54:21]: Det er fullt mogleg for Høgre både å ta stilling til forslag og fremje forslag i stortingssalen, og det at ein vel å ikkje gå inn i kjernen av saka, får folk nesten berre merke seg. Det er jo fleire Høgre-styrte kommunar som kjem veldig godt ut av regjeringas forslag til nytt inntektssystem. Ein av dei kommunane er Trondheim. Trondheim kommune vil tene over hundre millionar aleine på systemendringane til neste år, og då har eg ikkje lagt på veksten i frie inntekter. Er det ordføraren – eller byrådet – i Trondheim representanten har snakka med, når han viser til at det er kommunar som ønskjer å utsetje innføringa av nytt inntektssystem?

Mudassar Kapur (H) [11:55:02]: Jeg er ikke overrasket over at Arbeiderpartiet og Senterpartiet gjennom dagen kommer til å lese høyt fra sine Excel-tabeller over hvor mange penger kommunene går opp eller ned, og det viser egentlig hele mitt poeng: Denne regjeringen forstår rett og slett ikke hva Kommune-Norge står oppe i. Det disse kommunene melder tilbake, uansett hvordan de kommer ut av systemet, er at regjeringen ikke svarer på kommunenes utfordringer inn i framtiden. De svarer ikke på de utfordringene som nettopp kommuner som Trondheim og andre står overfor når det gjelder levekårsutfordringer, befolkningsvekst og ikke minst det å få til kompetansemiljøer, å holde på gode kompetansemiljøer og sørge for at folk ikke flytter fra kommunen. Det er fordi denne regjeringen ikke bare har sett bort fra, ikke bare har lagt i skuffen, men

faktisk kastet generalistkommuneutvalgets rapport rett i søppelbøtta. Man tar den NOU-en man selv synes er grei, plukker ut det man synes er best, og så sier man at man har lyttet til råd.

Hvis jeg var representanten fra Arbeiderpartiet, ville jeg gått tilbake igjen, gjort en bedre jobb og tatt med kommunene på laget.

Heidi Greni (Sp) [11:56:18]: Representanten sa tidligere i dag at han fremmet forslag på vegne av Kommune-Norge. Jeg lurer veldig på hvilket Kommune-Norge det er, når Høyre fremmer forslag som vil skape stor usikkerhet rundt kompensasjoner til kommuner som stiller naturressurser til disposisjon. Landsstyret til KS har uttalt:

«Landsstyret understreker (...) viktigheten av forutsigbare kompensasjonsordninger for kommuner som stiller areal til disposisjon for utnyttelse av lokale naturressurser, og støtter derfor at det ikke etableres en egen utjevningsordning for disse inntektene ut over den utjevning som allerede finner sted i inntektssystemet.»

Det er stor uenighet om at vi må bygge mer grønn energi i Norge. Tror representanten at kommunene vil bli mer eller mindre positive til å få kraftinstallasjoner i sin kommune, hvis de ikke skal få noe igjen for det? Hvorfor vil Høyre bryte den samfunnskontrakten vi har med kraftkommuner og andre som stiller naturareal til disposisjon?

Mudassar Kapur (H) [11:57:23]: Noen ganger er det best å la interne spinnmøter bare bli det de er, og ikke prøve å ta dem ut i offentligheten, som Senterpartiet gjør. Det er litt spesielt, og kritikken blir veldig hul, når representanten fra Senterpartiet selv står bak et forslag om å kutte i distriktstilskuddet, med akkurat samme innretning, men samtidig prøver å spre et inntrykk av at Høyre nå skaper usikkerhet. Vi har bedt om en utredning på dette feltet, med akkurat det samme inntektssystemet som Senterpartiet har lagt til grunn for distriktstilskuddet. Jeg mener det er riktig å få utredet hvorvidt kommuner som ligger på over 140 pst. av snittet per innbygger, iberegnet disse inntektene, ikke skal miste sine inntekter, men om de skal kompenseres på lik linje med skattesvake kommuner. Det er en ærlig sak. Det ville også tjent representanten fra Senterpartiet hvis vedkommende hadde vært like ærlig i sin gjengivelse av våre forslag.

Heidi Greni (Sp) [11:58:25]: I motsetning til representanten Kapur har jeg lest begrunnelsen for distriktstilskudd Sør-Norge. Begrunnelsen er at en skal ivareta utfordringer distriktskommuner har med å skaffe kompetanse osv., distriktskommuner som har ekstra utfordringer med store avstander, etc. De kommunene

som har over 140 pst. inntekt, har ikke behov for et ekstra tilskudd for å ivareta de distriktsutfordringene. Nettopp derfor er det lagt inn i det ene elementet.

Hvis vi nå skal gå bort fra den samfunnskontrakten vi har med kraftkommunene, og med de andre kommunene som stiller areal til disposisjon for storsamfunnet, hvem er det da som vil bygge ut vindkraft, som vil bygge ut solkraft, som vil bygge ut vannkraft, når Høyre skaper så stor usikkerhet om hva som vil skje med f.eks. konsekvenskraft – hvis vi skulle være så uheldig at Høyre kommer i regjering i 2025?

Mudassar Kapur (H) [11:59:29]: Jeg kan ikke gjøre noe annet enn å anmode en medrepresentant om å legge fram korrekt informasjon når man tar replikk. Jeg gjorde det i mitt forrige svar, så jeg får la være å repetere alt det, men det er interessant å høre representanten, som representerer et distriktsparti, stå og argumentere så varmt for sitt kutt i distriktstilskuddet, men samtidig være i harnisk over at noen ber om en utredning langs de samme linjene på skatteutjevningen.

Jeg synes også kritikken blir ganske hul fra en representant som kommer fra et parti som har vært med på å øke skattene i Norge med flere titalls milliarder kroner i løpet av tre år, skapt fullstendig uforutsigbarhet både i Kommune-Norge, ute i næringslivet og ikke minst blant gründerne, som ikke engang ønsker å oppholde seg i Norge eller komme til Norge så lenge denne regjeringen holder på som de gjør. Jeg vil si til representanten at her gjelder det å få seg en bedre skattepolitikk selv, før man angriper alle andres.

Presidenten [12:00:41]: Presidenten vil gi en vennlig påminnelse om at taleuret er maksimaltid og ikke veiledende tid.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:00:51]: Representanten Kapur utøver ein ganske kraftig kritikk av det inntektssystemet som er lagt fram, men eg vil tru at også Høgre er oppteke av at inntektssystemet skal vere føreseieleg. Samtidig har Høgre føreslått fleire utgreiingar, meir og meir utgreiingar, og til slutt ikkje vedteke noko inntektssystem i det heile, anna enn at ein skal kome tilbake i budsjettet for 2025. No er vi i juni 2024. Budsjettet skal leggjast fram i oktober. Meiner Kapur at utgreiingar no er tingen? Er det ikkje på tide å vedta eit inntektssystem?

Mudassar Kapur (H) [12:01:33]: Jeg takker for spørsmålet. I motsetning til SV er Høyre et reelt opposisjonsparti og ikke et støttehjul for regjeringen. At SV nå er på talerstolen og viser utålmodighet på vegne av regjeringen, får stå for SV sin regning. Vi har gått ordentlig inn i dette forslaget. Vi har stilt en rekke spørsmål og

fått dårlige svar på dem. Vi har også snakket med Kommune-Norge og lyttet til hva som har kommet i høringene. Når det er så stor usikkerhet rundt det opplegget regjeringen legger fram, og inntektssystemet ikke svarer på morgendagens utfordringer knyttet til befolkningsvekst, levekår, vekst, kompetanse og flere andre områder som også generalistkommuneutvalget pekte på, mener jeg det er helt riktig og vår plikt som opposisjonsparti å målbære de bekymringene og be regjeringen gjøre et stykke arbeid. Jeg noterer meg at SV som støttehjul i denne saken kommer til å stemme for alt sammen. Jeg skulle ønske at SV var et opposisjonsparti som ble med på dette, på vegne av kommunene.

Tobias Drevland Lund (R) [12:02:48]: Det har vært veldig interessant og egentlig spennende å følge Høyre i debatten om nytt inntektssystem for kommunene, for i kommuneoppøpet, der 50 kommuner tar til orde for en større inntektsutjevning kommunene imellom, har Høyre-ordførere vært ganske framtreddende. Ordføreren i Larvik, ordføreren i Drammen, ordføreren i Sarpsborg og ordføreren i Fredrikstad, for å nevne noen, har tatt til orde for større omfordeling. Mitt spørsmål er: Finnes det to typer Høyre? Er det ett Høyre i Larvik, Drammen, Fredrikstad og Sarpsborg og ett Høyre på Stortinget?

Mudassar Kapur (H) [12:03:31]: Jeg kan forstå at partiet Rødt, som i det siste har måttet bale med flere varianter av seg selv i det offentlige rom, har et behov for å sjekke om det også er slik i andre partier. Slik er det ikke. Våre lokalpolitikere er viktige ombudsmenn og -kvinner for sine lokalsamfunn og snakker på vegne av sin kommune. Det som er fellesnevneren, er – som jeg har sagt i innlegget, som vi hørte i høringene, og som vi også har sett i det offentlige – at flere kommuner, selv om man kommer styrket økonomisk ut av dette opplegget fordi regjeringen sprer pengene tynt utover, fortsatt mener at forslaget i sin helhet er for svakt, for det svarer ikke på morgendagens utfordringer. Det er det som er det viktige vi må ta med oss. Når man legger fram et nytt inntektssystem som kommer til å prege Kommune-Norge så langt fram i tid, må man ha med seg det.

Til slutt vil jeg si at det er veldig fint at Høyre oppleves som et spennende parti – i motsetning til Rødt, som forutsigbart og som vanlig vil ha revers, og hjelper til så godt de kan når Senterpartiet ønsker det.

Presidenten [12:04:35]: Replikordskiftet er omme.

Heidi Greni (Sp) [12:04:52]: Kommuneproposisjonen legger viktige føringer for statsbudsjettet til høsten og skaper forutsigbarhet for kommunal sektor. Basert

på anslag og endringer som blir presentert nå, kan kommunedirektører og kommunestyrerepresentanter planlegge budsjettene for 2025, også før statsbudsjettet blir lagt fram i oktober.

Samlet ramme for kommunesektoren øker med 6,4 mrd. kr, hvor 2,5 mrd. kr er økning utover demografi og pensjon. Dette er den største satsingen på kommunesektoren på 15 år, med unntak av tilleggsproposisjonen for statsbudsjettet 2022.

Kommunesektoren har store utfordringer, økte renteutgifter, økte sosialutgifter – bl.a. på grunn av krigen i Ukraina – innleieutgifter fordi det er for lite arbeidskraft, for å nevne noe. Det er helt nødvendig med denne prioriteringen.

Noe av det som har påvirket kommunesektoren mest de siste årene, er den store økningen i antall flyktninger, hovedsakelig fordrevne fra Ukraina. Jeg vil berømme og takke alle landets kommuner for den enorme jobben som gjøres med å ta imot dem som kommer til oss. Presset på de kommunale tjenestene er stort, og det er bl.a. utfordrende å skaffe nok boliger. Høsten 2023 var situasjonen at 60 pst. av alle ukrainere som kom til Norden, kom til Norge. Vi må arbeide for å få en jevnere fordeling. På fredag diskuterte Stortinget innstramminger som vil bidra til det.

I Norge har vi et generalistkommuneprinsipp. Alle kommuner skal ha de samme oppgavene, og for oss i Senterpartiet er det viktig at det gis likeverdige tjenester til alle landets innbyggere. Vi støtter opp under generalistkommuneprinsippet. Da er en god og forutsigbar kommuneøkonomi avgjørende. Derfor er også inntektssystemet for kommunene viktig. Innstillingen vår blir kanskje ikke en kioskvelter, men for oss som er opptatt av at alle landets kommuner skal ha mulighet til å tilby likeverdige tjenester nær folk, er inntektssystemet et viktig verktøy. Med regjeringens forslag til endringer får vi i større grad utjevnet økonomiske forskjeller mellom kommunene.

Endringer i inntektssystemet handler om prioriteringer innenfor en ramme og fordeling mellom kommuner. Der Solberg-regjeringen tok penger fra de små og mellomstore skattesvake kommunene for å gi til de store, har flere aviser omtalt Senterpartiet og Arbeiderpartiet som Robin Hood, som løfter de skattesvake kommunene, både små og store.

Den symmetriske utjevningen økes, og ingen kommuner får en inntekt under 95 pst. av landsgjennomsnittet. Regjeringen legger betydelig med penger i potten, der 1,5 mrd. kr av veksten i frie inntekter fordeles slik at de med lavest skatteinntekter får mest. Det mener jeg er et godt grep fra regjeringen.

For nøyaktig ett år siden sto Høyre og Fremskrittspartiet i denne salen og kritiserte regjeringen for at nytt

inntektssystem ikke var på plass, og at det ville skape store problemer og stor uforutsigbarhet i kommunene. Når nå nytt inntektssystem er på plass, basert på en NOU og etter grundige høringsrunder, klarer verken Fremskrittspartiet eller Høyre å ta stilling. De foreslår rett og slett å utsette hele revideringen. Ja, forstå det den som kan.

For å ta opp igjen tråden om forutsigbarhet, så er en av tilbakemeldingene vi har fått på forslag til nytt inntektssystem, at det vil skape en mye større forutsigbarhet. Den kommunale andelen av formuesskatt halveres, og utbytteskatt tas helt ut av grunnlaget.

Dette er inntekter som varierer mye. At inntektssystemet i større grad skal basere seg på inntektsskatt, skaper større forutsigbarhet for kommunene fra år til år, og det skaper mindre forskjeller mellom kommunene. Og de kommunene som taper mest på endringene i inntektsutjevningen, vil fortsatt ha inntekter langt over landsgjennomsnittet.

Når noen nå prøver å skape et inntrykk av at disse endringene vil være til hinder for lokal verdiskaping, vil jeg sitere KS fra komiteens høring:

«Vi tror nok ikke at de endringene som er knyttet til formue- og utbytteskatt betyr veldig mye for insentivet til lokal verdiskaping sammenlignet med effekten av at vertskommunene for naturressursutnyttelse kan sitte igjen med viktige deler av verdiskapingen. Det tror vi betyr aller mest.»

Også NHO ga uttrykk for at endringene ikke vil ramme lokal verdiskaping.

For Senterpartiet er samfunnskontrakten mellom staten og de kommuner som stiller naturressurser til rådighet for fellesskapet, viktig. Lokalsamfunnene skal sitte igjen med inntekter fra det de gir fra seg. Inntektssystemutvalget foreslo å utjevne deler av naturressursinntektene. Høyre har også fremmet forslag i den retningen. Her vil jeg fjerne all tvil: Inntektene skal forbli lokalt. Når en kommune avgir naturressurser til storsamfunnet, skal de bli kompensert for det.

Jeg er glad for at landsstyret til Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar, hvor nesten halvparten av landets kommuner er med, er tilfreds med stortingsflertallets syn i saken. Både de og jeg er veldig skuffet over at Høyre nå setter naturressursinntektene i spill.

Under behandlingen av kommuneproposisjonen for 2023, altså debatten i 2022, sa jeg:

«Når regjeringen nå varsler at det vil bli fremmet et nytt forslag til inntektssystem for kommunene i kommuneproposisjonen neste år, skal både gradert basistilskudd og andre mekanismer som ble funnet på for å tvinge kommunene til å slå seg sammen, fjernes. Tiden for tvang i Kommune-Norge er over.»

Det tok kanskje ett år lengre tid, men nå gjør vi det. Senterpartiet har flere ganger under Solberg-regjeringen foreslått en omlegging av inntektssystemet som gjeninnfører fullt basistilskudd og fjerner strukturkriterier som skiller mellom såkalt frivillige og ufrivillige små kommuner. Flertallet i komiteen mener at gradert basistilskudd har fungert som en straff, der små og mellomstore kommuner har fått lavere kompensasjon fordi smådriftsulempene ble ansett som frivillige.

Sammen med gradert basistilskudd ble også regionsentertilskudd innført som en driver for kommunesammenslåing. Nye kommuner etter 2017 ble plutselig viktige i sin region bare fordi små kommuner ble lagt ned og folketallet i de nye kommunene kom over 8 000. Regionsentertilskuddet ble innført som en del av Solberg-regjeringens kommunereform som et insentiv for at kommuner skulle slå seg sammen. Ellers sammenlignbare kommuner fikk ikke det tilskuddet. Altså ble det en ulik behandling av ellers helt like kommuner.

Jeg er glad for at regjeringens forslag rydder opp i dette. Inntektssystemet skal ikke være drivende for kommunereformer, premiere kommunesammenslåing eller straffe dem som følger innbyggernes ønske om å fortsette som egen kommune. Inntektssystemet skal utjevne de store forskjellene i kommunenes inntekter og basert på objektive kriterier kompensere for utgifter. Tiden for tvangssammenslåing av kommuner er forbi. Det blir aldri aktuelt med Senterpartiet i regjering.

Også Høyre og Fremskrittspartiet skriver i innstillingen at de frie inntektene bør fordeles etter objektive kriterier og ikke legge føringer på kommunenes prioriteringer. Det kan vi enes om. Det lokale selvstyret skal være førende. Jeg undrer meg derfor over hvorfor disse partiene under Solberg-regjeringen gjorde store endringer for å stimulere til kommunesammenslåing.

Nytt inntektssystem skal sikre likeverdige tjenester i alle landets kommuner. Og det må til skal vi kunne bo og leve i hele landet. Jeg er glad vi har en regjering som faktisk ser hele landet, og som er opptatt av tjenester nær folk. Vi har som mål at det skal bo folk i hele landet, og at folketallet skal øke i distriktskommunene. Nytt forslag til statlige planretningslinjer har vært på høring. Der foreslås det styrking av den kommunale selvråderetten og en tydelig åpning for spredt boligbygging i distriktskommuner. Barnehageprisene er halvert for innbyggerne i kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6, og barnehagen er gratis i tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark. Vi har innført gratis ferge og halvert makspris på FOT-ruter. Listen stopper ikke her, men det gjør snart talletiden min.

Gjennom bygdevekstavtaler, regionvekstavtaler, nærtjenestesentre og frikommuneforsøk støtter vi kommunene i utvikling og forbedring av tjenester. Kommu-

nesektoren er styrket betydelig økonomisk etter at vi vant valget i 2021.

Senterpartiet vil bygge samfunnet nedenfra og vil derfor spre makt, bosetting, arbeidsplasser, kapital og kompetanse. Vi ønsker at folk skal ha mulighet til å bosette seg der de selv ønsker. Vi ønsker en tillitsreform med myndighet og ansvar nær folk, der en lytter til lærere, politifolk, lokalpolitikere og andre som vet hvor skoen trykker. Utviklingen av kommunesektoren er viktig for å opprettholde spredt bosetting og et variert næringsliv over hele landet.

Presidenten [12:14:53]: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [12:15:03]: Det er tydelig at Senterpartiet har lest våre forslag litt som fanden leser Bibelen, hvis det er et parlamentarisk uttrykk. Det Høyre egentlig foreslår, er at såkalte skattesvake kommuner som har over 140 pst. skatteinntekter av landsgjennomsnittet per innbygger, ikke skal motta inntektsutjevning – kanskje også at de ikke skal motta en fordeling fra andre kommuner som kanskje er mer skattesvake enn de selv er. Høyre har ikke foreslått at dette skal gå inn i inntektsutjevningen, som representanten Greni i sitt innlegg egentlig sier at Høyre har foreslått med dette. Mitt spørsmål er: Hvorfor sier Heidi Greni at Høyre har foreslått noe vi ikke har foreslått?

Presidenten [12:15:44]: Presidenten vil si at hvis en er i tvil om at noe er riktig å si, kan en kanskje velge en annen formulering.

Heidi Greni (Sp) [12:15:56]: Senterpartiet har jo tolket det forslaget på akkurat samme måte som LVK har tolket det forslaget. Det skaper en usikkerhet rundt omkring i kommunene om hva det egentlig er Høyre mener med dette. Er det nå sånn at den kontrakten vi har med lokalsamfunnene, som har avgitt disse naturressursene, står på spill?

Kraftinntektene skal holdes utenfor dette. Kraftinntektene er noe kommunene får fordi de har gitt et stort samfunnsbidrag til storsamfunnet og stilt areal til disposisjon. Hvis vi skaper en millimeter tvil om den samfunnskontrakten, risikerer vi at ingen kommuner vil si ja til videre vasskraftutbygging, at ingen vil si ja til vindkraftutbygging, og at ingen vil stille areal til disposisjon for andre installasjoner som storsamfunnet har stor nytte av, og som skaper stor verdiskaping for staten Norge.

Mari Holm Lønseth (H) [12:16:59]: Jeg kan slå helt klart fast at Høyre ikke har foreslått noen endringer i hvilke inntekter kommunene skal beholde. De som skaper usikkerhet rundt dette, er Senterpartiet og Arbeiderpartiet, som tillegger Høyre helt andre meninger enn hva vi har som parti. Vi har heller ikke foreslått det.

Nå når det er klart, og når jeg sier det så tydelig, regner jeg med at Senterpartiet slutter å gjengi dette, også utenfor denne debatten.

Det er jo akkurat det samme som at regjeringen selv foreslår at kommuner med akkurat de samme inntektene, på akkurat samme nivå, ikke skal motta distriktstilskudd Sør-Norge. Så sier representanten Greni i replikkordskiftet med Kapur at det vil være noe helt annet, rett og slett fordi det handler om å oppmuntre til at man skal få bedre rekruttering. Det er ikke sånn at kommunene med høye kraftinntekter ikke har utfordringer med rekruttering. Hva er det egentlig som er forskjellen på det Høyre har foreslått, og det Senterpartiet og Arbeiderpartiet sørger for at blir gjennomført nå?

Heidi Greni (Sp) [12:18:05]: Den store forskjellen er at vi spiller med åpne kort. Vi driver ikke med noen kryptisk formulering som gjør at det nesten er umulig å forstå – i hvert fall veldig lett å misforstå, hvis det er det LVK og undertegnede har gjort med det forslaget. Jeg mener det forslaget skaper veldig stor tvil om hva vi skal gjøre med de kraftinntektene. Skal kommunene være garantert at den samfunnskontrakten også skal gjelde i tiden framover? Vi spiller med åpne kort og sier at de kommunene som da fortsatt har 140 pst. av gjennomsnittet, ikke behøver distriktstilskudd Sør-Norge, som er begrunnet med at det er kommuner som ikke klarer å løse de distriktutfordringene selv. Distriktstilskudd Sør-Norge er et regionalt politisk tilskudd som skal løse utfordringene med kommuner som ikke har evne til å løse de store distriktutfordringene med den rammen de har selv. Disse kommunene har den evnen.

Mari Holm Lønseth (H) [12:19:10]: Det er jo ikke sånn at kommuner med høye kraftinntekter ikke har utfordringer med f.eks. rekruttering eller andre distriktutfordringer. For å være ærlig viser resonnet til Greni at dette er akkurat det samme. Dette viser at Høyre også gjør noe av det samme som regjeringen selv legger opp til. Hvis det er sånn at Greni mener at forslaget er uklart, er det jo greit bare å referere fra det. Det vi foreslår, er at Stortinget ber regjeringen utrede en endring av inntektssystemet, der kommuner som ligger 140 pst. over landsgjennomsnittet i inntekt per innbygger, ikke skal kompenseres gjennom inntektsutjevningen. Det er altså Senterpartiet og Arbeiderpartiet selv som skaper denne store usikkerheten. Jeg er helt enig med Greni i at ingen av oss er tjent med den. Jeg mener det er bra at kommunene får lov til å sitte igjen med disse inntektene, nettopp fordi det legger til rette for at man får bygd ut mer kraft. Når jeg da har sagt det i tre runder i replikkordskiftet, og vi har skrevet det i merknadene og fremmet forslag, er spørsmålet om Sen-

terpartiet vil være helt tydelig på å gå bort fra den argumentasjonen de har hatt om Høyres politikk til nå.

Heidi Greni (Sp) [12:20:16]: Senterpartiets argumentasjon er veldig tydelig og står seg veldig godt. Distriktstilskudd Sør-Norge er begrunnet med at kommuner som ikke er økonomisk i stand til å ta de ekstra utfordringene de har med de store avstandsurempene eller andre distriktsutfordringer, er kommuner som selv blir fint i stand til å håndtere de spesielle utfordringene, nettopp fordi de etter den inntektsutjæmningsrunden sitter igjen med 140 pst. eller mer av gjennomsnittlig inntekt. Det betyr at du da lar være å gi dem et tilskudd, et distriktpolitisk tilskudd, som er begrunnet nettopp med at de ikke er i stand til å håndtere de utfordringene selv. Vi lar distriktstilskudd Sør-Norge tilfalle de kommunene som faktisk har behov, og følger opp den intensjonen som ligger i det tilskuddet.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:21:30]: Noe av det som burde overraske mange når man leser innstillingen og lytter til regjeringspartiene, er at man nå søker å øke eiendomsskatten for dem som har hytter, fritidsboliger eller sekundærboliger. Det siste, som dreier seg om sekundærboliger, henger veldig dårlig sammen med at man etterlyser flere utleieboliger. Man har allerede gjort det vanskelig, men nå skal man altså gjøre det enda vanskeligere å leie ut boliger.

Det som virkelig overrasker, er at Senterpartiet, som presumptivt skal være distriktsvennlig, nå legger opp til at distriktskommuner skal få mindre inntekter og mindre tilstedeværelse av hytter. Det rimer svært dårlig med min logikk.

Er det viktigere for Senterpartiet å sikre inntekter enn å sørge for at distriktene tas i bruk?

Heidi Greni (Sp) [12:22:34]: Hvor står det i innstillingen at vi vil ha mindre tilstedeværelse av hytter? Det har i hvert fall ikke jeg lest, og jeg er ganske overbevist om at representanten Amundsen heller ikke har lest det. Jeg regner med at han sikter til forslaget om en differensiert skattesats på hytter og primærboliger. Det er å styrke det lokale selvstyret. Jeg trodde faktisk at våre partier var ganske enige når det gjaldt det å styrke det lokale selvstyret, så jeg ble litt overrasket over at Fremskrittspartiet nå er imot å gi kommunepolitikere større frihet og å styrke det lokale selvstyret.

Vi har ikke sagt at det skal være høyere eiendomsskatt på hytter. Vi har sagt at kommunepolitikere bør få mulighet til å ha differensierte satser på hytter og primærboliger hvis de ønsker det. Differensierte satser kan være høyere, lavere eller like, hvis de ønsker det.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:23:32]: Dersom Senterpartiet har oppfattet det sånn at Fremskrittspartiet ønsker å legge til rette for eiendomsskatt, er det feil. Fremskrittspartiet ønsker å avvikle lov om eiendomsskatt. Vi ønsker ikke å ha eiendomsskatt i det hele tatt, for den kommer på toppen av alle de økte utgiftene som folk opplever i dag, og som gjør det vanskelig å møte hverdagen, med høye priser og alt som denne regjeringen har bidratt til.

Det er ganske vanskelig å tro på – med all ærlighet – at man skal utrede muligheten for å øke eller differensiere mellom primærboliger, sekundærboliger og hytter uten at det implisitt handler om at man skal legge til rette for økte skatter for folk. Det er jo det det handler om, det er jo det det er snakk om. Det handler om å øke det enda mer for dem som kanskje knapt har råd til å holde på den fritidsboligen de allerede har. Hytte er dyrt i Norge.

Klarer ikke Senterpartiet å se at man her er distriktsfiendtlig?

Heidi Greni (Sp) [12:24:37]: At det er distriktsfiendtlig at kommunepolitikere skal få gjøre det de tror er best for sin kommune, har jeg fryktelig vanskelig for å forstå. Kommunepolitikere som vil utvikle hyttemarkedet ytterligere, og som mener at en forutsetning for det er at de ikke har eiendomsskatt på hytter, må gjerne ha eiendomsskatt bare på primærboliger. Kommunepolitikere som har et helt annet syn, kan ha eiendomsskatt med ulike satser på hytter og primærboliger. Kommunepolitikere etterspør større fleksibilitet i den ordningen. Det er greit at Fremskrittspartiet er imot eiendomsskatt – det er ikke en skatt som jeg heller elsker så veldig høyt – men det bør være kommunepolitikere som skal avgjøre hva slags type skatteobjekt det skal være, og hva satsene for de ulike skatteobjektene skal være. Jeg har veldig vanskelig for å forstå at kommunepolitikere rundt omkring skulle ha mye mindre forståelse til å kunne vite hvordan de skal legge opp dette, enn jeg og representanten Amundsen, som står her i salen i dag.

André N. Skjelstad (V) [12:25:44]: Representanten Greni innledet med at dette ikke var noen kioskvelter, og det kan vi trygt si. Den oppfatningen deler jeg. Så er det en stor hang til hvordan man skal gjøre dette. Det er ingen tvil om at troen er relativt jevnt fordelt. Det er bortimot som å tro at man kan gå på vannet – noe slikt.

Fjerning av regionsentertilskuddet rammer representantens eget distrikt – Steinkjer, Namsos, Orkland, Nærøysund, Indre Fosen og Ørland. Ta f.eks. Steinkjer: De kommer ut med hele 1 000 kr i pluss i 2026.

Ja, deler av sannheten om regionsentertilskuddet kom fram her: Det skulle selvfølgelig stimulere til videre

kommunesammenslåing, men det grunnleggende var at når kommuner hadde slått seg sammen, skulle det også være et tilskudd fordi det ble merkostnader knyttet til det. Det er blitt helt borte her.

Synes representanten Greni fortsatt at det er kjempemessig at Steinkjer får 1 000 kr mer i 2026?

Heidi Greni (Sp) [12:26:51]: Svaret på det er akkurat det samme som det har vært de siste seks–sju årene, når jeg har fått den samme replikken fra den samme representanten. Regionsentertilskuddet er en ulikebehandling av ellers like kommuner. Hvis Verran kommune og Steinkjer kommune hadde slått seg sammen i 2015 eller 2010, hadde de aldri fått dette regionsentertilskuddet, for det skulle kun tilfalle de kommunene som ble et regionsenter fordi de ble sammenslått under Solberg-regjeringens kommunereform. Det ble en ulikebehandling av ellers helt like kommuner, kommuner som hadde akkurat de samme regionsenteroppgavene, akkurat like mange innbyggere og akkurat den samme økonomien. Den ulikebehandlingen fjerner vi nå. Nå vil Steinkjer få den samme økonomien enten de hadde slått seg sammen i 2015 eller i 2025. De vil få den samme økonomien som sammenliknbare kommuner med akkurat de samme utfordringene. Det mener jeg er 100 pst. rett.

Presidenten [12:27:53]: Replikordskiftet er omme.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:28:14]: Det eneste det ser ut til at vi kan være enige om i dag, er at kommuneproposisjonen ikke er en kioskvelter, i den forstand at den får de store overskriftene i VG.

Det gjør den ikke til en mindre viktig sak. Det er faktisk en av de tyngste og viktigste sakene vi har til behandling i denne sal. Den handler om hvordan kommunene skal operere i årene som kommer. Den handler om de tjenestene som er nærmest folk. Den handler om skole, om barnehager, om pleie og omsorg og om alle de andre viktige oppgavene som våre kommuner ivaretar. Så den burde kanskje fått litt mer oppmerksomhet enn den faktisk gjør.

Det som gjør den så viktig, er også det som gjør det så uforståelig at regjeringspartiene opptrer nærmest litt snurt for at Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ikke nødvendigvis tilslutter seg jubelen over den proposisjonen vi har til behandling i dag.

Det ene er det faktum at de selv har brukt veldig lang tid på endringen i inntektssystemet til kommunene som er lagt frem. Det har jo vært lovet at den skulle komme tidligere, og ble utsatt i mer enn et år. Når den da kommer til behandling i Stortinget, gis vi altså en særdeles kort frist til å ta stilling og gå dypt inn i det som er lagt frem av regjeringen. Det at det nesten er en forventning

om at de borgerlige partiene enstemmig skal tilslutte seg et forslag fra en Arbeiderparti–Senterparti-regjering uten at vi skal gå dypere inn i materien enn det som fremlegges i proposisjonen, og det som er utredet tidligere, fremstår lite troverdig.

Det har kommet en rekke spørsmål i forbindelse med behandlingen av proposisjonen. Høring er én ting, men det er ikke alle kommunene som oppfatter den samme jubelen som har kommet til uttrykk fra de rødgrønne her i dag. Tvert imot er det stilt en god del spørsmål – en del velbegrunnede spørsmål som må tas tak i. Det er nettopp derfor Fremskrittspartiet i likhet med de andre borgerlige partiene ønsker mer fakta på bordet. Det er derfor vi ønsker at man utreder og bruker noe mer tid når man gjør så store grep som det er snakk om nå. Det er en ganske omfattende endring av inntektssystemet til kommunene, og Stortinget er som kjent ikke bare et sandpåstrøingsorgan for regjeringens proposisjoner og innspill. Vi skal behandle ting selvstendig og godt selv.

Det er heller ikke sånn at det faktum at vi uttrykker usikkerhet og behov for utredning, på noen slags måte setter ting i spill eller skaper usikkerhet og alt dette man prøver å snakke om. Det gjør det selvfølgelig ikke. Jeg legger til grunn at det samme flertallet som vedtar proposisjonen i dag, kommer til å vedta det samme statsbudsjettet som dette munner ut i når det kommer til behandling i desember. Så uavhengig av hva man måtte mene om systemet, har kommunene forutsigbarhet når dette blir vedtatt, og det er viktig. Det mener jeg er et viktig prinsipp.

Det kan godt hende man kunne ventet et år. Det er mange deler av disse endringsforslagene Fremskrittspartiet kan støtte. Det er mange ting her som etter mitt skjønn er ok og greit og forståelig, men summen av dem er vi nødt til å se nærmere på og se i sammenheng. Når det gjelder de enkeltdelene man gjør endringer på, enten vi snakker om storbytilskudd eller regionalpolitiske tilskudd, er det mange områder hvor dette slår ulikt ut for kommunene.

Vi har spesielt engasjert oss i regionsentertilskuddet og det graderte basistilskuddet. Vi har også pekt på toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, som det nok en gang ikke tas tilstrekkelig grep om. Aldersgrensen er på 67 år, og det at man øker innslagspunktet med 150 000 kr, er problematisk.

Når vi går inn og eventuelt skal støtte så store endringer som vi snakker om her, må vi ha bedre tid. Vi må ha et bedre grunnlag for å fatte de beslutningene. Det er også fordi man skal ha en litt høyere himmel over disse tingene enn det jeg oppfatter av denne pluss–minusregningen som regjeringspartiene fremholder. Den kommunen tjener, den vinner. Så er det til syvende og

sist et nullsumspill. Man må jo ha noen flere visjoner om hvordan norske kommuner skal se ut i fremtiden – enten vi snakker om saker som har vært mye oppe i dag, som handler om antall hender og arbeidskraft og kommunenes forutsetninger for å møte de utfordringene de står i, eller det handler om struktur og effektivitet, selv om man ikke liker å snakke om det.

Schei-komiteen fastslo allerede i 1962 at en kommune som et minimum må ha mellom 2 500 og 3 000 innbyggere og helst mellom 5 000 og 10 000 innbyggere. Det var med de oppgavene kommunene skjøttet i 1962. Jeg vil hevde at det har skjedd mye med norske kommuner siden 1962, og det har ikke blitt mindre komplisert. Det har satt enda større krav til kompetanse og forutsetninger for å håndtere situasjonen som norske kommuner står i.

Da er det en ærlig og redelig debatt. Man må gjerne kaste rundt seg med generalistkommuneprinsippet og synes det er flott, og det synes jeg også er flott, men det er jo et papir. Det er egentlig ikke det som er faktum der ute når de små kommunene i realiteten kjøper svært mange tjenester fra større kommuner rundt seg, totalt frikoblet fra demokratisk kontroll og oversikt. Det er ikke det som var intensjonen med inndelingen av norske kommuner. Det er en sånn type debatt man ikke tør å reise i det hele tatt, men som man er nødt til å ta tak i på lang sikt. Vi snakker ikke om tvangssammenslåing, det er ikke det som er poenget, det er bare det at denne regjeringen har lagt hele den debatten død. Den har lagt lokk på det den forrige regjeringen for så vidt jobbet langsiktig med – med å sørge for en mer fornuftig organisering av vår struktur. Dette var mindre regioner som var tilpasset seilingsleden for skip. Grensene vi har i dag, har veldig lite til felles med hvordan behovene er i dag. Det tar man ikke tak i i det hele tatt.

Fra vårt perspektiv er det greit, vi forholder oss til de vedtakene som sannsynligvis blir fattet i dag. Forutsigbarhet er selvfølgelig det viktigste, men jeg kan med all respekt ikke akseptere at vi skal få kritikk for at vi søker mer kunnskap og et bedre grunnlag for å fatte de beslutningene som vi skal gjøre, når vi skal behandle et nytt inntektssystem for kommunene.

For øvrig viser jeg til våre fyldige og gode merknader i saken, og jeg tar opp de forslagene Fremskrittspartiet står bak som ikke allerede er tatt opp.

Presidenten [12:37:07]: Representanten Per-Willy Amundsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [12:37:25]: Framstegspartiet har ikkje veldig mange ordførarar, men har nokre, bl.a. i Ullensaker, i Ålesund og i telemarkskommunen Bamble. Dette er tre kommunar som kjem veldig godt ut av regjeringas forslag til nytt inntektssystem. I Ullensaker er

det mildt sagt ei krevjande tid økonomisk, der har statsforvaltaren underkjent budsjettet. For Ullensaker sin del ville forslaget til nytt inntektssystem betydd 60 mill. kr meir neste år – med frie inntekter – og halvparten kjem av nytt inntektssystem. Trur representanten frå Framstegspartiet at ordførarane i Ullensaker, Ålesund eller Bamble er fornøgde med måten Framstegspartiet no handterer forslaget på i Stortinget? Trur representanten at desse tre ordførarane ville bedt Amundsen om ei utsetjing?

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:38:20]: Ja, jeg er helt sikker på at de synes dette er godt håndtert av Fremskrittspartiet i Stortinget. Det er rett og slett fordi de vet at vår oppgave i Stortinget er å tenke på hele landet, vår oppgave i Stortinget er å se alle kommuner i sammenheng. Så kan man sette opp regnestykke og se at egen kommune kommer godt ut. Det er klart at som ordfører må man støtte det, det skjønner jeg veldig godt, for ellers gjør man ikke jobben sin. Men min og mitt partis jobb i sakens anledning er å se hele landet, enten det er den minste eller den største kommunen der ute. Vi må ha likeverdige tjenester til alle innbyggere. Det er Stortingets oppgave, og det er derfor jeg mener at den type regnestykke en hele tiden holder på med – hvem vinner, hvem taper og alt dette – viser problemet, nemlig at regjeringen mangler en høyere himmel når vi snakker om utformingen av kommunepolitikken, og når vi snakker om de langsiktige visjonene for norske kommuner.

Lene Vågslid (A) [12:39:22]: Grunnen til at eg spør, er at eg er litt på leit etter kva kommunar Høgre og Framstegspartiet meiner ein har fått så mange telefonar frå at ein må utsetje heile forslaget. Opplys meg gjerne om kva kommunar det er som har bedt Framstegspartiet og Høgre om at inntektssystemet skal sendast tilbake til regjeringa og utgreiast vidare. Eg har registrert motstand, det vil det alltid vere, og det er heilt rett som Amundsen seier, at dette gjeld heile landet. Nokon kjem veldig godt ut, andre blir det krevjande for. Det er det eine.

Så vil eg gje litt ros til representanten, for eg synest Framstegspartiet tonar meir flagg i denne saka enn det Høgre gjer. Representanten sa i innlegget sitt at det var fleire delar her som var ok, det var vel nemninga han brukte. Så mitt andre spørsmål er om representanten vil seie litt om kva delar av forslaget Framstegspartiet meiner er ok.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:40:17]: Representanten Vågslid skal ikke få lurt meg ut på dette, rett og slett fordi det handler om summen av ting som slår inn. Selv om man på enkelte deler kan si at dette er fornuftig

og bra, er det kanskje andre sider som virker annerledes innenfor det samme systemet. Det er jo den balansen man må finne med et godt inntektssystem. Og igjen: Representanten Vågslid viser egentlig problemet når regjeringspartiene sammenligner kommuner med hverandre. Det er ikke det det er snakk om. Vi må ha et inntektssystem som bærer seg over tid, når man gjør så store endringer som vi snakker om i dag. Det er nettopp derfor det ikke er unaturlig at Stortinget ber om noe mer tid enn fire uker for å behandle en stor sak som dette. Det er i realiteten det vi måtte forholde oss til. Da blir det ganske håpløst når vi heller ikke får svar på mange av de spørsmålene vi stiller.

Heidi Greni (Sp) [12:41:29]: Fremskrittspartiet fremmer sammen med Høyre et utsettelsesforslag. I en merknad i kommuneproposisjonen i fjor mente det samme Fremskrittspartiet at en utsettelse ville skape stor usikkerhet for landets kommuner, som trenger forutsigbarhet. Det er jo nettopp derfor vi behandler kommuneopplegget om våren, for at det skal være forutsigbarhet for dem som skal inn i budsjettprosesser i kommunene. Jeg har fått mange tilbakemeldinger på dette forslaget vårt, både positive og negative, men den enstemmige kommentaren fra dem som er kjempenegative, og fra dem som er kjempepositive, er at vi for all del ikke må utsette dette, slik at de ikke aner hva de skal gå i gang med nå når de går inn i budsjettprosessen.

Så jeg lurer på hva som har skjedd som gjør at Fremskrittspartiet har gått fra utålmodighet til beslutningsvegring. Dette er basert på en NOU, det har vært på to høringsrunder, KS er veldig fornøyd, NHO er fornøyd. Hva har skjedd det siste året som gjør at utålmodigheten er blitt til total beslutningsvegring?

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:42:28]: Hvis man mener at det er så viktig å gjennomføre dette raskt, vil jeg etterlyse hvorfor man gjør dette, denne gjennomføringen, i valgåret 2025, for det er jo det vi snakker om. Det som er viktig for Stortinget, og som har vært vårt signal hele tiden, er at når Stortinget skal ta stilling til omfattende saker som dette, er det lurt om vi blir involvert litt tidligere, og at man ikke bare gjennomfører det med minst mulig flertall i Stortinget, slik som man gjør nå, sammen med partier på den røde siden. Hvis man ønsket en reell dialog, hvis man ønsket et større forlik, kunne man ha lagt til rette for det. Vi hadde et stort forlik her ganske nylig om Forsvaret, hvor hele Stortinget sto sammen om å styrke det norske forsvaret, noe som var veldig bra og veldig godt politisk håndtert. Det er åpenbart at regjeringen ikke ønsket noen enighet her, for da hadde man lagt et helt annet løp enn det man reelt sett gjorde.

Heidi Greni (Sp) [12:43:32]: Som jeg sa, er KS veldig fornøyd med det løpet vi har lagt, og med det resultatet vi kom fram til. LVK, Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar, f.eks., som representerer 50 pst. av kommunene, har en uttalelse. De skriver at de ikke kan forstå at saken etter mer enn fire års prosess og omfattende møtevirksomhet i Kommune-Norge, med aktiv deltakelse fra alle berørte kommuner, LVK, KS og en hel masse «oppropskommuner», store debattmøter, seminarer og webinarer, kan anses som for dårlig utredet. Da lurer jeg virkelig på hva det er med dette som gjør at det er for dårlig utredet. I 2017 fikk vi en endring i inntektssystemet, bl.a. med det totalt lite objektive regionstøttilskuddet og gradert basis, uten at det var en NOU som lå til grunn. Det var bare noe som regjeringen fant på fordi de skulle stimulere til kommunesammenlåing. Det hadde et kraftigere ... (Presidenten avbryter.)

Presidenten [12:44:37]: Tiden er omme.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:44:37]: Det siste handlet jo om – det er helt riktig som det sies her – å legge til rette for kommunesammenlåing. Når man slår sammen kommuner, vil det alltid medføre ekstrautgifter i en overgangsperiode, når man skal samle funksjonene i de berørte kommunene. Det var jo nettopp det tilskuddene fra vår regjering la til rette for.

Det som er utrolig, og som jeg vil si er et svært dårlig signal fra staten, er at man legger om disse spillereglene fra det ene året til det andre og i realiteten egentlig straffer dem som frivillig har slått seg sammen. Det tror jeg er en svært uklok måte å styre norske kommuner på.

Så vil jeg fremholde igjen – og jeg skjønner ikke hva det er jeg sier som man ikke forstår: Stortinget skal også gå inn i saker. Stortinget må også bruke tid på saker når de kommer til behandling, men det har ikke Stortinget fått tilstrekkelig tid til. Det er realiteten, og derfor ber vi om mer kunnskap, mer utredning, før vi kommer med våre svar.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:45:52]: Framstegspartiets representant Amundsen er oppteken av sammenheng og summar i innlegget sitt, og det er eg med.

Kanskje noko av det som er tydelegast når det gjeld kommuneproposisjonen, er at alt heng i hop med alt. Framstegspartiet har mange gode forslag, som også vi støttar her, men mange av dei kostar ganske mykje. Det eg lurer på, er korleis Framstegspartiet har tenkt å finansiere desse god forslaga når ein samtidig kommuniserer at dei som eig mykje, skal betale mindre skatt, ha mindre avgifter osv.

Kan du forklare korleis gratis båtar osv. skal finansierast med Framstegspartiets opplegg, og kva er ramma dykkar for neste års kommunebudsjett?

Presidenten [12:46:42]: Presidenten minner om at «du» ikke er tiltaleform i stortingsalen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:46:46]: Jeg kan selvfølgelig ikke komme med beløpet som skal inn i statsbudsjettet fra Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2025. Det får vi nesten komme tilbake til. Det er kanskje litt mye å forvente at vi skal stå og si det her og nå.

Det som derimot er helt tydelig Fremskrittspartiets politikk, er at vi faktisk prioriterer de lovpålagte tjenestene – de viktige tjenestene – som kommunene må levere. Det er ikke noen stor hemmelighet at vi kutter betydelig i statsbudsjettet. Vi ønsker stykkprisfinansiering, som da sørger for at kommunene, uavhengig av hvor man måtte være i landet, kan tilby gode helsetjenester og kan tilby sykehjemsplasser. Fremskrittspartiet har gode løsninger på disse områdene. Vi prioriterer de viktigste oppgavene, og så kutter vi i byråkrati. Vi kutter i offentlig sektor på en rekke andre områder som ikke handler om de primæroppgavene som kommunene skal levere på.

Tobias Drevland Lund (R) [12:47:56]: Fremskrittspartiet og Rødt har faktisk flere gode forslag sammen her i dag, gode forslag som dessverre ikke blir vedtatt. For å nevne noen har vi f.eks. forslaget om å fullfinansiere gratis ferje og forslaget om å gjøre endringer på ressurskrevende tjenester, som kommer kommunene til gode. Et sted hvor våre partier åpenbart skiller vei, er i synet på inntektssystem for kommunene.

En kommune som tjener veldig godt på omleggingen som blir gjort, er Fremskrittsparti-styrte Bamble kommune, som får hele 17,8 mill. kr mer med de endringene som gjøres. Og hva er Fremskrittspartiet og representanten Amundsens beskjed til Fremskrittspartiordføreren hjemme i Bamble, som sårt trenger disse pengene? Beskjeden er at Fremskrittspartiet ikke klarer å ta stilling til det som ligger i Stortinget, og at man der ved vil vente og se.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:48:45]: Jeg snakker jevnlig med våre lokalpolitikere, så jeg trenger ikke ta beskjeden gjennom Stortinget. Men jeg kan godt si at min beskjed kommer til å handle om at vi må bruke tid på å tenke på hele landet når vi utformer vårt alternative inntektssystem. Det er ikke noen hemmelighet at Fremskrittspartiets primære alternativ til finansiering av norske kommuner er svært annerledes enn det som er dagens gjeldende inntektssystem, med stykkprisfinansiering som direktefinansierer de enkelte tjenestene ute i kommunene ut fra behov. Noen vil eksempelvis hevde at det er en veldig omfattende utjevning.

Jeg har veldig stor respekt for lokalpolitikere som ser at egen kommune kommer godt ut av det nye inntektssystemet, og at man da støtter det, tar jeg som en selvfølge. Ellers hadde man ikke gjort jobben sin som ordfører.

Presidenten [12:49:41]: Replikkordskiftet er omme.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:49:59]: Kommunane og fylka er grunnmuren i velferdsstaten vår. Kommuneproposisjonen er ikkje eit budsjett, men han skal peike framover mot neste års fylkes- og kommunebudsjett. Også for kommunar og fylkeskommunar er det svært viktig med føreseielege økonomiske rammer. Difor meiner eg at det er viktig å lande nytt inntektssystem til kommunen no, og ikkje utsetje det endå ein gong, slik som somme parti tek til orde for. NOU-en har lege der sidan 2022. Vi har hatt god tid på å setje oss inn i kva dette handlar om, og det har vore usedvanleg mykje engasjement rundt om i landet og gode diskusjonar og konferansar om inntektssystemet.

Fylkes- og kommuneøkonomien er nødvendig for å kunne gje likeverdige tenester til alle innbyggjarane i landet. SV meiner at på grunnlag av den store kostnadsveksten og belastninga frå renteauke og dyrtid burde kommunen og fylket fått ei betre finansiering enn det regjeringa legg opp til og signaliserer for neste år i proposisjonen. Difor føreslår SV i innstillinga å auke ramma til 6 mrd. kr, med 3,3 mrd. kr til kommunane og 2,7 mrd. kr til fylka, utover det regjeringa føreslår. For sjølv om vi støttar dei hovudtrekka regjeringa legg fram i proposisjonen, meiner vi det ikkje er nok til å fullfinansiere dei mange oppgåvene som kommunane og fylka skal løyse: skule, integrering, eldreomsorg, klimatilpassing, klimakutt, vatn og avløp, bustadpolitikk og så vidare.

Mange kommunar er tyngde av stor gjeld, og særleg ille er det for dei som ikkje har finansinntekter utanom inntektssystemet. Det er dyrt å vere fattig, også for kommunar, og mange kommunar tærer på disposisjonsfonda og står framfor store kutt. Ein liten kommune som sende oss ei tilbakemelding, kjem ut i null i omlegginga av inntektssystemet, men vil måtte spare 15 pst. på driftsbudsjettet dei neste åra for å få endane til å gå i hop. Det er alvorleg når demografien er slik at skatteinntektene kjem til å gå ned og pensjonsutgiftene opp. Det understrekar at det er viktig med ei endring her.

Er det på eitt område ordtaket «til lags åt alle kan ingen gjera» passar godt, må det vere inntektssystemet til kommunane. Så varierte som kommunane er i Noreg, i geografi, innbyggjartal og næringsstruktur, er det vanskeleg, for ikkje å seie umogleg, å lage eit system som fangar opp alle variasjonar i ulikskap i kommunane og

kompenierer disse 100 pst. Så politikk vil det trengast i tillegg framover.

I fjor vedtok komiteen at regjeringa skulle leggje fram eit inntektssystem som var meir omfordelende, og vi bad også om at ordninga for ressurskrevjande tenester skulle gjennomgåast. Begge desse to tinga har regjeringa svart på. Det er kanskje ikkje perfekt, det som ligg på bordet, men det er betre enn det gamle. No er det lagt opp til ein auke i inntektsutjamninga på 4 pst. over to år, og levekårsutfordringar har blitt vekta opp i utgiftsnøklane. Det er vi svært positive til, sjølv om vi kanskje kunne ha tenkt oss at det gjekk lenger. Men det trengst meir ressursar og innsats i levekårsutsette område framover.

Sjølv om SV støttar nedvektinga av PU-nøkkelen og omlegginga av dei ressurskrevjande tenestene, er vi urolige for utslaga for brukarane i somme kommunar. Difor er det viktig for oss at vi får eit fleirtalsvedtak i dag der vi ber regjeringa evaluere toppfinansieringsordninga for ressurskrevjande tenester og innslagspunktet i budsjettforhandlingane. Utviklingshemma og gruppene av funksjonshemma skal ikkje vere salderingspost i stramme kommunebudsjett, og vi vil ha aldersgrensa for ressurskrevjande tenester heva med minst to år.

I nullsumspel, som inntektssystemet er, og når det skal byggje på rekneskap og analyse av samfunns- og folketalsutvikling, vil det alltid vere slik at nokre må få litt mindre om andre skal få meir. Ei av dei største utfordringane Noreg står overfor, er den skeive demografiutviklinga. I Møre og Romsdal ser vi at vi går tomme for folk før vi går tomme for pengar, og det er litt av utfordringa. Mangel på arbeidskraft og færre unge yrkesaktive i forhold til eldre er ei stor utfordring som vil vere viktig å ta hand om framover.

Det finst ingen gratis lunsj, heller ikkje i finansieringa av tenester til innbyggjarar i kommunar og fylkeskommunar. Eg meiner det er mykje god verdiskaping i eit godt velferdssystem som gjev barnehage, skule og utdanning for alle, eit sikkerhetsnett for folk som blir sjuke, og kommunale tenester og eldreomsorg når det trengst.

Med dette tek eg opp forslaga som SV har åleine og saman med Raudt.

Presidenten [12:54:58]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har tatt opp de forslagene hun refererte til. Det blir replikkordskifte.

Anne Kristine Linnestad (H) [12:55:13]: Dersom kommunene landet over skal klare å tilby gode tenester til sine innbyggere framover, krever det at kommunene tør å satse på innovasjon, digitalisering og nytenking. Til dette trenger kommunene økonomiske muskler, og fram til nå har det vært avgjørende å ha noen

kommuner som tør å være foregangskommuner. I mitt eget hjemfylke, Akershus, har vi to store kommuner, Asker og Bærum, som vi har som lokomotiv i dette arbeidet – ja, hele landet har dem som lokomotiv. Jeg kan nevne demenslandsby, velferdsteknologi og Asker velferdsrab som eksempler på satsing på innovasjon i disse kommunene. Hvilken vurdering har SV gjort for at endringene i inntektssystemet skal motivere til innovasjon, digitalisering og nytenking i hele landet?

Masud Gharahkhani hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:56:00]: Vi tenkjer at vettet er likt fordelt mellom alle i dette landet og mellom små og store kommunar. Vi tenkjer at det grunnleggjande her er at vi har eit inntektssystem som er meir omfordelende, slik at ein får økonomiske musklar i fleire delar av landet enn akkurat desse kommunane, som kanskje er dei mest velstående kommunane i heile landet.

Anne Kristine Linnestad (H) [12:56:25]: Jeg er helt enig med SV i at vettet er likt fordelt. Det som ikke er like likt fordelt, er befolkningssammensetningen og hvor det bor flest folk. Da er det ingen overraskelse at disse kommunene, sentralt plassert på Østlandet, med store innbyggertall, også har mye kompetanse. Hvordan mener SV at dette inntektssystemet vil føre til at den kompetansen som nå er i disse store kommunene, skal flyttes til andre deler av landet for å klare å motivere de andre kommunene til å satse like sterkt? Det er et risikoprojekt å satse på innovasjon. Det kan gå bra, men det kan gå dårlig, og er det noe lokalpolitikere er engstelige for, er det de dårlige resultatene av noe som i utgangspunktet kunne vært veldig bra. Så hvordan – igjen – vil SV legge til rette for innovasjon i hele landet?

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:57:22]: Inntektssystemet skal gje ei basisfinansiering av grunnleggjande lovpålagde tenester, og SV er oppteke av at ein i tillegg skal kunne utøve innovasjon. Her vil eg tru at Kommunaldepartementet og vi på Stortinget vil kome til å leggje på med politikk i tillegg for å utvikle dette. Eg meiner ikkje at alle i Asker og Bærum skal flytte, men vi må iallfall føre ein veldig god distriktspolitikk, også når det gjeld utdanning i heile landet, osv., slik at vi kan rekruttere og utdanne meir folk i heile landet.

Anne Kristine Linnestad (H) [12:58:01]: For Høyre er det ikke sånn at vi ved å gjøre de store og dyktige kommunene litt dårligere gjør alle de andre litt bedre. Sånn funker det ikke i virkeligheten. Når kommunene nå må tilpasse neste års budsjett til endringene i inntektssystemet og må snu hver stein, betyr det at man

også må revurdere alle samarbeid som man er med i. I gamle Viken er DigiViken et sånt samarbeid. Bærum kommune er en stor partner i arbeidet, men når de må kutte 500 mill. kr i budsjettet for 2025, i tillegg til de 250 mill. kr de måtte kutte i 2024 som resultat av vedtak her i Stortinget, vil jeg ikke bli overrasket dersom de ser seg nødt til å redusere engasjementet sitt i dette kjempeviktige arbeidet, noe som vil svekke arbeidet med digitalisering i hele Akershus, Buskerud og Østfold. Hvilke konkrete tiltak ser SV for seg vil styrke rekrutteringen og styrke kommunenes mulighet for å finansiere samarbeid og partnerskap som ikke er lovpålagt?

Birgit Oline Kjerstad (SV) [12:59:04]: Vi bad om eit omfordelende inntektssystem, og då er nødvendigvis konsekvensen at nokre kommunar, dei som har dei største inntektene, får eit nedtrekk i inntektsnivået. At det vil ramme ein del av innovasjonsarbeidet, er logisk, men motstykket til det er at dei kommunane som er heilt skrapa, og som sit med store lån og stor gjeld og må kutte kanskje 100 mill. kr utan at dei får gjort noko meir, kanskje vil få eit betre utgangspunkt for å gje innbyggjarane sine tenester.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:59:58]: SV skriver i sine merknader at det er dyrtid, at det er økonomiske utfordringer for folk flest der ute, tøffe tider hvor man må prioritere på egne budsjetter. Da synes jeg det fremstår litt underlig, all den tid jeg oppfatter at SV er opp-tatt av å ha en sosial profil, at man i realiteten søker å øke eiendomsskatten.

Eiendomsskatten er virkelig et eksempel på en skatt som ikke handler om at man skatter etter evne – det er nesten en hodeskatt. Det fremstår litt uforståelig fra mitt perspektiv hvorfor SV, av alle, skulle ønske å øke eiendomsskatten. Jeg vil gjerne høre en nærmere forklaring på det.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:00:49]: Egedoms-skatt er kanskje ikkje noko som nokon ønskjer seg, men det er no ein gong slik at med den demografiutviklinga vi har og den utviklinga vi har i behovet for tenester, treng ein å finansiere tenestene. Då meiner vi at kommunane skal kunne skrive ut egedoms-skatt som eit verkemiddel.

Eg var i København for ein måned sidan. Der var egedoms-skatten 2,8 promille. I Noreg er den 0,07 eller kva det er. Så det er mange måtar å løyse dette på. Men fundamentet er at når ein treng å finansiere dei offentlege tenestene, som alle har bruk for, må ein finansiere det med skatt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:01:35]: Det er en ærlig sak å være for å øke skatter og avgifter. Frem-

skrittspartiet er ikke for å øke skatter og avgifter. Vi vil redusere skatter og avgifter. Jeg forstår SV ønsker å øke det ytterligere.

Når man først velger å gjøre det, hvorfor velger man en innretning og en skatt som straffer minstepensjonisten like mye som millionæren? Hvis man f.eks. har et gammelt hus på like mange kvadrat i en kommune, tar man ikke hensyn til inntektsnivå. Det rammer helt vilkårlig. Det fremstår urimelig at det er den veien SV ønsker å gå, og i realiteten gjøre det vanskeligere i dyrtiden for folk flest å ha fritidsbolig eksempelvis. Kan representanten Kjerstad klargjøre det litt mer?

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:02:35]: Igjen: Egedoms-skatt er ikkje noko som nokon ønskjer seg, men det er ei finansieringsmoglegheit for kommunane når kommunen treng det for å omfordele – og skatt er omfordeling. Så vidt eg hugsar frå budsjettforliket vårt med regjeringa i går, blir det meir handlingsrom for å tilpasse og ta omsyn når det gjeld egedoms-skatten.

Det er no ein gong slik at om ein både har ein bustad, ein fritidsbustad og kanskje endå ein fritidsbustad, slik som vi har, så har ein råd til å betale litt egedoms-skatt og bidra meir til fellesskapet og til dei som kanskje ikkje har råd til å ha eigen bustad eingong.

Presidenten [13:03:16]: Replikordskiftet er over.

Tobias Drevland Lund (R) [13:03:24]: Kommunene er hjertet i vår felles velferd og også et av de viktigste verktøyene i kampen mot økte forskjeller og Forskjells-Norge. Alle skal kunne leve et godt liv, uansett hvor mye penger man har på konto, eller hvor man bor i landet vårt. Derfor er en styrket kommuneøkonomi en viktig satsing for Rødt.

Trang økonomi i mange kommuner resulterer ofte i kutt og sentralisering i tjenestene til innbyggerne der ute, og i KS' landsstyremøte heter det at nesten halvparten av kommunene hadde netto negativt driftsresultat i 2023. Samtidig kan man i Kommunal Rapport lese at 45 pst. av kommunene gikk i minus i fjor. Det er derfor altfor tidlig å friskmelde Kommune-Norges økonomi, tvert imot er det vanskelige tider for mange.

Etter Russlands brutale og folkerettsstridige fullskala invasjon av Ukraina den 24. februar 2022 har Norge tatt imot nærmere 80 000 ukrainske flyktninger. Kommuner og frivillighet og mange andre har stilt opp siden krigsutbruddet, og det er både viktig og riktig, men den ekstraordinære situasjonen som særlig kommunene plutselig befant seg i, har krevd mye og satt stort press på kommunene. Derfor mener Rødt at det er viktig at staten stiller opp for kommunene og kompenserer dem for alle merkostnader de har som følge av den ekstraordinære situasjonen med ukrainske flyktninger.

Regjeringen har varslet en økning av kommunenes frie inntekter, og det er veldig bra. Rødt foreslår likevel her i dag en styrking utover regjeringens forslag, og vi mener kommunene bør få minst 8 mrd. kr styrking i frie inntekter, nettopp fordi kommunene flere steder står i en vanskelig økonomisk situasjon. Det er også kommunene selv som vet best hvordan man skal bruke disse pengene, om det så handler om flere ansatte i eldreomsorgen eller om å styrke laget rundt elevene på skolen, oppgradere en vei eller bygge en ny barnehage.

Rødt har også fremmet flere forslag for å ta tilbake kontrollen over boligmarkedet og boligpolitikken. Da vi behandlet boligmeldingen i denne salen, hadde Rødt 37 forslag for en ny aktiv og sosial boligpolitikk, som dessverre ikke fikk flertall. Uansett har boligmarkedet i Norge blitt en forskjellsmaskin. Vi har et av de mest deregulerte boligmarkedene i Europa, og for stadig flere forblir boligdrømmen nettopp en fjern drøm. Rødt mener at alle skal ha et godt sted å bo, uavhengig av om vi leier eller eier. Derfor må Husbanken gjenreises, og vi trenger en mer aktiv og sosial boligpolitikk i hele landet.

La meg snakke om to viktige gjennomslag som Rødt får sammen med regjeringen og SV under behandlingen av kommuneproposisjonen her i dag. Det ene er forslaget om å utrede endringer i regelverket slik at det blir mulig for kommunene å sette ulike skattesatser for sekundær-, fritids- og primærboliger. Dette er viktig for å gi kommunene lokal bestemmelse over hvordan de ønsker å styre egne inntekter på dette området, men også for å kunne gi kommunene større fleksibilitet og rom for lokale variasjoner for eiendomsskattlegging med hensyn til geografi, demografi og bolig- og fritidseiendomsstruktur.

Det er også veldig bra at forslaget om å be regjeringen evaluere det nye inntektssystemet for kommunene i løpet av 2029 får flertall her i dag. Det er enkelte kommuner som får stort inntektsbortfall – det må vi være ærlige om – men det er også mange kommuner som ønsker en enda sterkere utjevning enn det som blir vedtatt her. Derfor er forslaget om evaluering viktig, nettopp for å se hvordan systemet fungerer etter et par års virkning.

Rødt er også positive til regjeringens forslag til nytt inntektssystem for kommunene, og vi mener det er skritt i riktig retning som må bli tatt. Det er helt nødvendig og riktig å vri inntektssystemet i en mer omfordelende retning, og grepene som blir gjort, er med på å bedre mulighetene for et likeverdig tjenestetilbud i hele landet. Slik kan inntektssystemet bidra til at det også i framtiden skal være mulig å bo, jobbe og leve et godt liv i hele landet vårt.

Rødt støtter også at ulike naturinntekter holdes utenfor en slik omfordeling, ut fra prinsippet om at

kommuner som stiller natur til rådighet for fellesskapet og storsamfunnet, skal få noe igjen for dette.

Samtidig er heller ikke dette inntektssystemet perfekt, og det vil heller helt sikkert ikke være mulig å lage et helt perfekt inntektssystem. Det er et nullsumspill, og det er derfor vanskelig, og det er mange ting som skal balanseres. Rødt mener likevel at en forutsetning for at kommuneøkonomien også framover skal være god, er at den styrkes jevnt over for alle kommuner, slik at man kommer bedre ut enn i dag. Det trengs uavhengig av inntektssystemet, og Rødt har også i tillegg kommet med en hel rekke forslag i behandlingen av dagens kommuneproposisjon.

Til slutt har jeg en liten stemmeforklaring, noe jeg ikke har hørt de andre partiene nevne, og det er at vi støtter det løse forslaget nr. 39, fra Venstre.

Med det tar jeg opp de forslagene som Rødt har alene.

Presidenten [13:08:11]: Dermed har representanten Tobias Drevland Lund tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:08:29]: Jeg tenkte jeg skulle starte med et sitat av en person som jeg ikke har for vane å sitere. Jeg velger å gjøre det likevel:

«Fra enhver etter evne, til enhver etter behov.»

Det er et sitat som iallfall tilskrives Karl Marx. Yte etter evne, få etter behov, er den populære formuleringen. Det er derfor jeg egentlig ønsker å søke litt inn i hvordan Rødt tenker. I likhet med SV støtter de altså forslaget fra regjeringens partiene om å øke eiendomsskatten. Kan representanten klargjøre hvordan det kan være å yte etter evne, når det er helt uavhengig av skatteevne hvorvidt du sitter på en fritidsbolig, eksempelvis i Kragerø, som kan være verdt veldig mye? Hvis en er minstepensjonist, skal en altså skattes i hjel, uavhengig av inntektsnivået. Er det riktig forstått?

Tobias Drevland Lund (R) [13:09:28]: Det er for det første interessant å høre representanten Amundsen sitere Karl Marx. Det skjer vel ikke hver eneste dag i denne salen. Når det kommer til å yte etter evne og få etter behov, synes jeg det er et veldig bra prinsipp. Det er heller ikke slik, i rettferdighetens navn, at man har sagt at man skal øke skatten. Rødt har sagt at vi enkelte steder støtter at man burde øke skatten for dem som har fritidseiendom, fordi de har råd til det. De har de største skuldrene og kan bære tyngre enn i dag. Jeg har bitt meg merke i at det var stor motstand da dette ble nevnt for hytteeiere i Kragerø, og at de som var veldig, veldig imot en slik endring, var personer som Stein Erik Hagen, som med respekt å melde absolutt har god nok

økonomi til å håndtere en økning av eiendomsskatten han betaler for sin egen hytte. Spørsmålet er om det er det representanten Amundsen er redd for – at de aller, aller rikeste, med de største og mest grandiose hyttene, skal betale litt mer eiendomsskatt, og om det er dem han mener det er synd på i dette landet.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:10:31]: Grandiose størrelser på hytter har egentlig veldig lite med saken å gjøre når fritidsboliger skal verdifastsettes. Det handler stort sett om «location, location, location», som det gjerne gjør i eiendomsmarkedet. Da er Kragerø egentlig et godt eksempel på en plass hvor det er relativt dyrt å ha fritidseiendom. Men det kan være at den fritidseiendommen faktisk er noe som har gått gjennom slekten, at det er noe bestefaren bygde opp for lenge siden, da verdien overhodet ikke var så stor, men som har vært i slekten. Hvis en er minstepensjonist i dag og sitter med en fritidseiendom som ikke nødvendigvis er grandios, men som likevel har en høy verdi fordi den er lokalisert i Kragerø, klarer ikke jeg å forstå at det henger særlig godt sammen med prinsippet om å yte etter evne og få etter behov.

Tobias Drevland Lund (R) [13:11:32]: La meg først starte med å si at jeg heller ikke synes eiendomsskatten og innretningen av den er god nok i dag. En av grunnene til det er at den ikke kan ta hensyn til inntekt. Hadde den kunnet gjøre det, kunne man differensiert på en bedre måte, men det er jo primært boligens verdi det gjelder. Når det engang er slik, er det viktig at man har et høyt bunnfradrag de stedene Rødt er for eiendomsskatt. Enkelte steder er vi imot eiendomsskatt, men der vi er for eiendomsskatt, kjemper vi alltid for å ha et høyt bunnfradrag, slik som her i Oslo. I denne kommunen fikk Rødt gjennomslag for å øke bunnfradraget da vi var med og styrte denne byen. Det var viktig for ikke å treffe altfor urettferdig. Jeg skulle gjerne sett at man hadde et eiendomsskattesystem som også kunne ta hensyn til inntekt, og det kan man jo ikke gjøre i dag. Da kan man spørre seg om Fremskrittspartiet er med på en slik endring som kan ta høyde for inntekt i eiendomsskattlegging.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:12:18]: Nei, det kan jeg garantere at vi ikke kommer til å bidra til. Vi vil avvike eiendomsskatten som instrument, bl.a. fordi den slår ekstremt tilfeldig og urettferdig ut, bl.a. fordi det ikke handler om skatteevne. Det er en ærlig sak at sosialistiske partier ønsker mer skatt og avgifter, men hvis man virkelig vil gjøre det, er det jo bare å øke inntektskatten. Da kan man gå etter formuende i enda større grad. Eiendomsskatten er en type skatt som rammer totalt uavhengig av inntekt og formue, da utover den ver-

dien fritidseiendommen representerer, men den er sannsynligvis ikke et salgsobjekt engang.

Jeg gjentar: Det fremstår veldig hult når Rødt i enhver sammenheng snakker om sosial utjevning og sosial rettferdighet, samtidig som man egentlig i realiteten går inn for å øke det som er en hodeskatt.

Tobias Drevland Lund (R) [13:13:20]: Jeg har tiltro til at de lokale folkevalgte, også våre representanter lokalt, tar best mulige beslutninger når det kommer til eiendomsskattlegging i den enkelte kommune. Men på generelt grunnlag, og da kan jeg gjenta mye av det jeg allerede har sagt: Hvis man først skal ha eiendomsskatt, er det viktig for Rødt at man skal ha et høyt bunnfradrag. Så skulle jeg ønske at man også kunne ta hensyn til inntekt når man beregner en slik skattlegging, som man ikke kan gjøre i dag. Da trengs det en lovendring, og det synes jeg er et godt forslag, som kanskje denne representanten kan komme tilbake til i denne salen.

Når det er slik at representanten Amundsen er veldig, veldig redd for at noen skal måtte betale en urettmessig stor eiendomsskatt, i dette tilfellet på hytter – og i dette tilfellet kanskje i min egen hjemkommune, Kragerø – vil jeg berolige ham med at dem jeg enn så lenge har sett ha de største reaksjonene på dette, bl.a. er Stein Erik Hagen, en av Norges aller rikeste menn. Han har råd til å betale mer eiendomsskatt på hytta han har – eller hyttene han har – i Kragerø.

André N. Skjelstad (V) [13:14:29]: Jeg har ikke tenkt å sitere fra den boken som det ble referert til i stad. Det finnes mange bøker som kanskje burde leses mer eller siteres fra.

Representanten Drevland Lund er veldig opptatt av likhet – likhet mellom kommunene – og mye av det kan være vanskelig å få til uten enorme overføringer. Jeg hører hva Rødt har prioritert i sitt alternativ, men jeg er ikke så sikker på at det ville blitt likhet av det. Er det nå dags for å begynne å vurdere også fra Rødt, som ikke ønsker kommunesammenslåinger o.l., slik jeg har forstått det, generalistprinsippet om at alle skal være like, uansett kommuner og fylkeskommuner? Kunne det vært en åpning for at en hadde hatt andre typer basistjenester i enkelte kommuner, og at noen av de mindre kommunene ikke hadde hatt det prinsippet? Er det en aktuell problemstilling?

Tobias Drevland Lund (R) [13:15:36]: Rødt er tilhenger av generalistkommuneprinsippet og mener det er bra at uansett hvor du bor i landet, skal du kunne motta gode tjenester fra kommunen du bor i. Nettopp derfor er det viktig å sette kommunene økonomisk i stand til å kunne yte de tjenestene, uavhengig av om man bor i Nord-Norge, i Sør-Norge, i Vest-Norge eller

på Østlandet. Derfor er det, som representanten trekker opp, helt riktig at Rødt ønsker å styrke kommunenes økonomi betraktelig, også utover regjeringens styrking.

Vi etterspør minst 8 mrd. kr i frie inntekter til kommunene. Det ville satt kommunene rundt omkring i landet bedre i stand til å tilby tjenester. Det ville gjort noe med det jeg vil si er ganske foruroligende tall fra mange kommuner, som viser at de fortsatt sliter økonomisk.

Jeg har til gode å se at representanten fra Venstre har noen annen løsning enn å drive utstrakt bruk av tvangs-sammenslåing av fylker og kommuner når det gjelder utfordringene som Kommune-Norge står foran framover.

André N. Skjelstad (V) [13:16:31]: Jeg kunne gjerne replisert på det siste, for det er ikke helt riktig, men jeg går videre på generalistprinsippet, i likhet med Drevland Lund.

Den store utfordringen, som også komitélederen var innom, og den tror jeg ikke løses uansett hvor mye penger man bruker, er rekruttering i mange av kommunene. Det er derfor jeg stiller spørsmålet. Er det ikke nå dags at også Rødt er med på å ta en debatt om det prinsippet, når vi ser at veldig mange kommuner per i dag er nødt til å leie tjenester gjennom forskjellige byråer? Hadde det ikke da vært bedre å få et system der man faktisk hadde unngått det, men da også fravike det prinsippet som er i dag?

Vi ser at det er utfordringer med å rekruttere personell i veldig mange typer stillinger, og om man legger opp til Rødts inngang, tror jeg ikke det løser det. Jeg hadde håpet at representanten kanskje hadde vært villig til å begynne å se på det, for det er en av de store utfordringene med hensyn til de store forskjellene.

Tobias Drevland Lund (R) [13:17:36]: Det er helt riktig at for mange kommuner er det ikke nødvendigvis bare penger det står på, det er også personell, og da er det viktig at man satser stort på fagutdanning, og at man sørger for å ha nok folk til å jobbe i helsevesenet.

Jeg registrerer at representanten Skjelstad trekker fram bemanningsbyråer, men jeg vil heller at man satser mer på hele, faste stillinger i helsevesenet og gjør det lukrativt å jobbe der. Det er et spørsmål Rødt er opptatt av, og som vi har tatt opp på flere ulike arenaer, i denne salen og i ulike komiteer, og gjennom ulike forslag.

Vi deler absolutt bekymringen om at vi ikke kan løse alt med penger, vi må også løse det med personell. Der tror jeg flere partier i denne salen må gå noen runder med seg selv og se på hva vi kan gjøre for fremtiden.

Presidenten [13:18:17]: Replikordskiftet er avsluttet.

André N. Skjelstad (V) [13:18:29]: Mange kommuner har ventet spent på regjeringens forslag til nytt inntektssystem, og det har de jo gode grunner til. Mange i denne salen har sagt at det vel ikke akkurat ble den store kioskelterten, men det er altså et system som bestemmer handlingsrommet – eller mangelen på sådant.

Kommunene skal levere tjenester og tilby det til sine innbyggere. Det er mange kommuner som har sett store konsekvenser for sin drift framover. Det er mange kommuner som har sett at driften er utfordrende. De har fått redegjort for hvilke konsekvenser det blir av de endringene de står overfor, der de bor. De driver skoler, arbeider med forebygging og sørger for at folk får en verdig alderdom.

Forslaget regjeringen har lagt på bordet, gir etter Venstres syn ikke et godt nok svar på de utfordringene Kommune-Norge står overfor. Venstre reagerer sterkt på regjeringens nye forslag til inntektssystem for kommunene. Vi mener at regjeringen ikke gjør nok for de mest sårbare innbyggerne som kommunene har ansvaret for. Vi mener at forslaget som ligger på bordet, svikter folk som lever i fattigdom.

Det har vært viktigere for Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen å tviholde på et tilskuddssystem som inntektssystemutvalget anbefaler å avvikle, som grendeskoletilskuddet, heller enn å stille opp for dem som bor i levekårsutsatte områder. Regjeringen hevder at dette ikke er en sak om by og land, men ignorerer samtidig at både levekårsutvalget og inntektssystemutvalget var krystallklare på at kommuner med utenforskap, barnefattigdom og opphoping av levekårsutfordringer ikke blir kompensert for de ekstra kostnadene dette medfører for kommuneøkonomien.

Vårt utgangspunkt er at en god kommuneøkonomi er en grunnmur for en god velferdsstat som tar vare på alle, som gir gode tjenester, og som sikrer frihet og likeverd. Regjeringen er også i denne saken mer opptatt av å reversere fornuftig politikk i stedet for å se på hvilke problemer vi skal løse i samfunnet. Å redusere veksttilskuddet, fjerne regionsentertilskuddet og gjeninnføre basistilskuddet fra før 2017 er tydelige eksempler på politikk som går i feil retning for et moderne Kommune-Norge.

Det er flere fylkeskommuner som nå betaler dyrt for regjeringens prioriteringer. Det gjelder spesielt fylkeskommunene som er splittet opp, ikke minst Buskerud og Østfold i så henseende. Senterpartiet har lovet at de nye fylkeskommunene ikke skulle bli skadelidende av at regjeringen satte regionreformen i revers. Konsekvensene av prioriteringene regjeringen gjør, viser at de kommer dårligere ut. En rekke fylkeskommuner må etter dette forslaget kutte betydelig i sin kollektivsatsing. Det er ikke bra for miljøet, og det er heller ikke bra for de folka som bor der. Vi ser ingen annen utvei enn å sende sa-

ken tilbake til regjeringen, med en tydelig bestilling om å komme med et forslag som vil sette kommunene i stand til å løse utfordringene de møter i sine byer – og ikke minst i sine bygder – på en bedre måte enn det regjeringen har foreslått.

Jeg tar opp Venstres løse forslag – forslag nr. 39.

Jeg vil avslutningsvis kommentere litt det som enkeltkommuner sliter med, som ikke er blitt all verden adressert her. Introduksjonsprogrammet for ukrainske flyktninger ble kortet ned. Krigen ble definitivt ikke så kortvarig som en del både håpet og hadde trodd. Det burde vært fokusert mer på både språk og å få folk i arbeid. Kanskje har vi noe å lære av danskene i så måte. De har i hvert fall fått flere ut i arbeid enn det vi har klart. Den store utfordringen for kommunesektoren er at mange av disse havner på det som heter hjelp til livsopphold, eller sosialbudsjett. Det gjør at vi sprenger kommunerammene i veldig mange kommuner. I tillegg har vi fått et relativt høyt rentenivå. Jeg skal ikke skylde på regjeringen for alt det, men jeg tror definitivt at regjeringen burde tatt et grep for det vi ser som gjelder ukrainske flyktninger og Kommune-Norge, for vi ønsker jo at kommunene også framover skal kunne klare å ta imot flere. Signalene er at det er vanskeligere. Jeg håper virkelig at regjeringen tar grep her, for dette er det ikke bare Kommune-Norge som sliter med. Det er først og fremst de som står i situasjonen, og det er de ukrainske flyktningene.

Presidenten [13:23:07]: Da har representanten André N. Skjelstad tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [13:23:25]: Vi ønsker å minske gapet mellom dem som har mye, og dem som har lite. Derfor har vi i dette inntektssystemet foreslått å legge større vekt på å utjevne levekår enn det inntektssystemet vi har i dag, gjør. Vi har innført nye områdesatsinger, og i går kom nyheten om at vi til barnehager i levekårsutsatte områder gir 100 mill. kr ekstra. Så da er spørsmålet mitt: Hva mener representanten om disse styrkingene for levekårsutsatte områder?

André N. Skjelstad (V) [13:24:01]: Det kan være mye bra som ligger i det, men ut fra våre intensjoner tror jeg dette, pluss å justere på de eksisterende kostnadsnøkklene, er overmodent nå. Når det gjelder levekårsutfordringene, mener jeg vi burde fått en egen kostnadsnøkkel. Det hadde regjeringen fullt ut hatt mulighet til. Da vi laget vårt inntektssystem, som ble vedtatt i 2017, kom vi også med nye nøkler, sett ut fra de utfordringene som var. Det er en såpass lang tidshorison fra 2017 fram til i år, og jeg regner jo med at regjeringen har

brukt mer tid på dette enn det vi har fått til rådighet i Stortinget, som etter min mening er altfor kort tid, og har hatt mulighet til å legge inn nye, oppdaterte kostnadsnøkler. Det hadde vært det rette grepet, i stedet for å finpusse på dem som allerede ligger der. Da hadde vi fått en treffsikkerhet som vi ikke har fått nå.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [13:24:56]: Vi har egentlig utredet alle nøklene i en NOU som den forrige regjeringen satte ned arbeidet med, og forslaget der var at i kostnadsnøkkel for sosiale tjenester skulle levekår vektet opp. Det har vi jo gjort, så vi har fulgt de faglige rådene i en utredning som Skjelstads regjering bad om. Så lurer jeg på: I Oslo kommer det ca. 258 mill. kr ekstra neste år. Byrådet gikk til valg på å fjerne 1 mrd. kr i eiendomsskatt, og vi har fått kritikk fra byrådet i Oslo som går på at denne regjeringen ikke prioriterer byene. Hva tenker Skjelstad om at hans kollega sier at Oslo blir kastet under ploegen, når de selv ikke syntes de trengte 1 mrd. kr ekstra?

André N. Skjelstad (V) [13:25:52]: Når det gjelder eiendomsskatt, mener jeg helt oppriktig at hver enkelt kommune som sådan må vurdere det. Som det har vært nevnt tidligere i debatten, er det vel ingen som jubler for eiendomsskatt, som også lager store forskjeller, som mange har vært innom tidligere. Men det er ikke det som er mitt poeng. Mitt poeng er at selv om det foreligger en utredning, har en jo mulighet til å gjøre egne vurderinger når det gjelder politikken. Det trodde jeg også gjaldt for regjeringen. En kan ha noen egne tanker rundt dette uten å ta det som at det er fasiten. Det gjorde i hvert fall vi da vi satt i regjering. Vi hadde selvfølgelig utredninger, men vi gjorde oss også egne tanker om hvordan dette best mulig skulle tilpasses. Det hadde jeg trodd at også regjeringen som representanten Gåsemyr Staalesen representerer, hadde gjort. Jeg synes det er en stor svakhet at de ikke har klart å få til en egen nøkkel med hensyn til sosiale forskjeller.

Heidi Greni (Sp) [13:27:02]: Da de forrige endringene i inntektssystemet ble foretatt, i 2017, ble endringene i inntektssystemet lagt fram for Stortinget på akkurat samme tidspunkt som kommuneproposisjonen ble lagt fram i år. Saksbehandlingen i Stortinget foregikk på akkurat samme måte som den har foregått med dette. Den store forskjellen er at det ikke var den store involveringen i forkant. Det var ikke grundig utredet, det bygde ikke på en NOU. Det bygde på tanker fra en regjering – ja, det gjør jo de aller fleste proposisjoner som kommer fra en regjering – men det var ikke utredet, det var ikke nedsatt noe ekspertutvalg, og det var heller ikke den samme positive mottakelsen fra et samlet KS som det er når det gjelder dette. Så jeg bare lurer på, si-

den KS er veldig positiv til det som har kommet, og de representerer Kommune-Norge: Hva er det Venstre har skjønt, som KS ikke har skjønt?

André N. Skjelstad (V) [13:28:06]: KS er et omforent utvalg, og jeg må få lov til å si at en kanskje bommer litt i deler av dette hvis det er så unisont som det representanten Greni påstår. For det er i hvert fall ikke til å komme fra at kommuner i størrelsesorden 10 000–50 000 innbyggere ikke kommer bare positivt ut av dette. Så er det selvfølgelig en god del kommuner som kommer positivt ut. Ja, det skulle blitt bare mangle, og det er jo bra. Men fortsatt står min kritikk ved lag. En av de store driverne i forskjeller i Kommune-Norge i dag er sosiale forskjeller eller utenforskap av flere nyanser, og det tar ikke dette innover seg i det hele tatt. Det virker som at en bortimot tror at det bare er å justere på noen kostnadsnøkler. Nei, det er ikke det. Her burde en gjort på samme måte som vi gjorde. En kan gjerne kritisere regionsentertilskuddet, men det la vi inn helt på nytt.

Heidi Greni (Sp) [13:29:07]: Som sagt, regionsentertilskuddet gikk jo ikke til regionsenter. Det gikk kun til regionsenter som bidro til kommunesammenslåing, og er det som har minst forklaringskraft av alle disse regionalpolitiske tilskuddene, ifølge det ekspertutvalget som representanten selv var med på å sette ned.

Men jeg må igjen spørre: Hvilke kommuner er det som nå skal gå inn i disse budsjettprosessene til høsten og ikke ane hva de skal forholde seg til? Hvis det hadde blitt gjennomslag for å utsette dette, måtte det jo blitt utsatt et helt år. En kan ikke forvente at en utredning ville vært klar til budsjettet ligger klart i oktober. Hvordan skal kommunene starte opp med kommunebudsjettene når de ikke har en anelse om hva de skal forholde seg til? Skal de vente med å starte kommunebudsjettprosessen til oktober?

André N. Skjelstad (V) [13:30:04]: Jeg skal ikke site fra noen stor bok, men jeg kan si følgende: Det som hadde vært gjeldende da, det er ganske enkelt, det er inntektsnøklerne fra 2017, det er jo ikke vanskeligere – pluss de påplussingene som regjeringspartiene har gjort. Det hadde vært rimelig enkelt og forutsigbart å forholde seg til det. Jeg blir litt overrasket over at representanten Greni ikke ser det. Vi som mener at dette må sendes tilbake, mener at det var gjort et bedre håndverk den gangen enn dagens regjering gjør. Det burde jo vært ganske enkelt å forklare.

Men så er det igjen en feilaktig påstand – jeg er nødt til å få lov til å si det – om regionsentertilskuddet. Det var ikke bare det at vi stimulerte til vekst, det var også at det var en merkostnad for dem som faktisk hadde slått seg

sammen og blitt et regionsenter. Den biten har nå blitt fjernet, noe som gjør bl.a. at Steinkjer, en kommune på godt og vel 24 000 innbyggere, kommer ut med 1 000 kr i pluss i 2026.

Presidenten [13:31:04]: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Erling Sande [13:31:21]: I snart 186 år har norske kommunar utøvd lokalt sjølvstyre. Ja, i snart to hundreår har folk lokalt sjølv hatt eit ord med i laget både når det skulle avgjerast kvar skulen skal liggje, kva vegar som skal haldast ved like, eller korleis kommunesenteret skal sjå ut. I John Neergaard – far til formannskapslovene – si ånd har vi styrkt og forbetra det lokale sjølvstyret og sørgt for at vi i dag har eit av dei beste systema i verda for lokal medverknad. Den jobben lokale folkevalde gjer, nær folk og med lokalkunnskap, er heilt avgjerande for den høge tilliten nordmenn har til demokratiet vårt. Den korte avstanden mellom folk og folkevalde er viktigare no enn nokon gong, når desinformasjon og falske nyhende stadig oftare blir peika på som ein trussel mot demokratiet vårt.

Det er med andre ord gode grunnar til at vi skal ta arbeidet med rammene for det lokale sjølvstyret og dei nesten 10 000 folkevalde på alvor. Regjering og storting har eit felles ansvar for å sikre trygge, føreseielege økonomiske rammer og eit lovverk som gjev stort rom for lokalt skjøn.

I år er det dei økonomiske rammene som har størst fokus i kommuneproposisjonen, men dei heng saman med dei utfordringane Kommune-Noreg har, anten det er kampen om arbeidskrafta, dei store utfordringane med å få tak i rett kompetanse, eller andre spørsmål som har vore oppe i denne debatten. På same måte som befolkninga har kommunane dei siste åra kjent på auka prisar og ei høgare rente. I tillegg har kommunane handtert både pandemi og busetjing av 70 000 ukrainske flyktningar. Det har blitt gjort ein kjempeinnsats av både tilsette og folkevalde for å sikre folk på flukt frå den fryktelege krigen ein trygg heim.

No melder stadig fleire kommunar om utfordringar med å få budsjetta i balanse. Det tek regjeringa på alvor, og no varslar vi den nest største satsinga på kommuneøkonomien dei siste 15 åra. Den største satsinga gjorde vi det første året etter at vi overtok styringa etter høgeregjeringa. Satsinga for neste år, på 2 500 mill. kr meir enn dei berekna demografi- og pensjonskostnadene, skal gje rom for å styrkje og sikre tenester nær folk i heile landet vårt.

Skal vi framleis ha det beste velferdssamfunnet i verda, er kommunane ein nøkkel. Å sikre ein god kommuneøkonomi er det viktigaste vi kan gjere for å styrkje laget rundt skuleelevane, få fleire varme hender i eldreomsorga og betre kvardagsvegane.

Gode økonomiske rammer for heile sektoren er ikkje nok i seg sjølv. Pengane må også fordelast rettferdig mellom kommunane. Difor har regjeringa i år varsla eit nytt inntektssystem for kommunane. Det viktigaste grepet i det nye systemet er at vi omfordeler nesten 2 mrd. kr til dei kommunane som har lite inntekter. Det kjem til å gje betre velferdstenester i store delar av Noreg og legg grunnlaget for at innbyggjarane våre også i framtida skal vere trygge på at dei får god hjelp, gode skular og trygge barnehagar same kvar dei bur hen i landet vårt.

Diskusjonane kring inntektssystemet høyrer ofte tekniske ut og blir omtalte som vanskelege og kompliserte, men i botn er det i grunnen ganske enkelt. Om du blir gamal på Lillestrøm eller i Drammen, skal du ikkje møte ei dårlegare eldreomsorg enn om du har alderdommen din berre nokre få mil unna, i Bærum. Det handlar om å gje kommunane betre føresetnader til å tilby likeverdige tenester. Mange av dei som bur i skattesterke kommunar, har flytt dit og teke arbeid som gjev høg inntekt. Foreldra deira bur kanskje framleis i den opphavslege heimstadkommunen. Det er rett og rimeleg at vi fordeler skatteinntektene mellom kommunane slik at helsetenestene til gamle og sjuke blir betalte av dei som er unge, friske og i arbeid, sjølv om dei bur i ulike kommunar.

Eg er veldig glad for at eit breitt fleirtal i Stortinget stiller seg på lag med regjeringa for eit meir rettferdig og omfordelende inntektssystem. Det vi gjer her i dag, vil leggje grunnlaget for god velferd i mange år framover.

Når det er sagt, er det umogleg å ikkje kommentere den rolla Høgre, som det største opposisjonspartiet, har teke i denne saka. Etter fire år med arbeid, ein prosess som starta med ein NOU levert frå eit utval som Høgre sjølv sette ned, 300 høyrings svar og støtte frå KS til regjeringsforslaget klarer ikkje Høgre å melde kva dei meiner om dei endringane regjeringa her legg fram.

Det er altså ikkje meir enn eit år sidan Høgre gav skarp kritikk til regjeringa for at det nye inntektssystemet ikkje kom på plass før 2024. No har vi, som varsla, levert eit nytt system, som i all hovudsak byggjer på NOU-en, høyringsinnspel og tydelege politiske standpunkt frå Hurdalsplattforma, og så torer ikkje Høgre å seie kva dei meiner om forslaget – utover eit utsetjingsforslag som hadde skapt stor uvisse i Kommune-Noreg og sørgt for at dagens system, som gjev stadig større forskjellar i Kommune-Noreg, hadde blitt vidareført. Det hadde eg ikkje trudd eg skulle oppleve frå partiet Høgre.

Det skal kanskje ikkje så mykje fantasi til for å forstå kva som har gått føre seg internt i Høgre når ordførarane i Asker og Bærum har pressa på for å unngå å gje frå seg skatteinntekter, samtidig som ordførarar i skattesvake kommunar som Drammen, Sarpsborg, Fredrikstad og

Lillestrøm har pressa på for å få til ei heilt nødvendig utjamning av inntektene. Det er grunn til å tru at Høgres ideologi om ikkje å jamne ut har krasjlanda i møte med det som blir fortalt om situasjonen frå dei nyvalde ordførarane i skattesvake kommunar. Då er det kanskje lettest å gøyme seg og unngå å ta stilling.

I denne saka må ein ta stilling. Ein kan ikkje peike på utsetjingar og utgreiingar, for Kommune-Noreg treng eit nytt inntektssystem, og det trengst no, før forskjellane blir endå større. Det betyr at viss ein ikkje er for å gjer utjamnande tiltak no, så er ein imot å gjer utjamnande tiltak no. Konsekvensane viss Høgre hadde fått fleirtal her i dag, hadde etter anslaga våre vore at Drammen ville fått ca. 50 mill. kr mindre neste år, Sarpsborg ville fått 20 mill. kr mindre og ein kommune som Åmot ville fått ca. 10 mill. kr mindre å fordele. Det ville betydd færre lærarar i skulane, dårlegare eldreomsorg og færre vaksne i barnehagen i desse kommunane. Det er det som er konsekvensen av den typen utsetjing som Høgre argumenterer for her i dag.

Senterparti–Arbeidsparti-regjeringa kan ikkje sitje stille og sjå på at forskjellane i Kommune-Noreg aukar. Difor tek vi grep. Difor aukar vi inntektene til kommunane, og vi sørgjer for ei betre og meir rettferdig fordeling av inntekter mellom kommunane. Det bidreg til å sikre tryggleik, fellesskap og betre tenester i heile Noreg.

Presidenten [13:38:47]: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [13:39:05]: Jeg synes alltid det er en ære å høre en statsråd bruke nesten halvparten av innlegget sitt til å snakke om vårt parti. Det tyder på at vi i hvert fall har nådd igjennom og skapt litt oppmerksomhet hos statsråden – som jeg de siste ukene har oppfattet er noe fornærmet over at forslaget ikke bare har blitt klappet igjennom. Det har vi sett gjennom hele debatten i dag.

Sist gang regjeringen fortalte Norges befolkning at vi kunne se bort fra disse litt irriterende fagrapportene og utredningene og heller stole på hva de sa, var da regjeringen skulle splitte opp Viken. Da ble det slått fast at det ville gå ut over tjenestetilbudet og økonomien. Hva har skjedd? Buskerud og Østfold sliter nettopp med økonomien, de sliter med å levere sine lovpålagte tjenester i møte med regjeringens dårlige politikk.

Jeg vil bare spørre statsråden: I retrospekt, kan det være lurt å høre på fagrapporter og utredninger?

Statsråd Erling Sande [13:40:09]: Det er slik at Buskerud, Østfold og kanskje enkelte andre fylkeskommunar opplever utfordringar med å få pengane til å strekke til. Difor er den fylkeskommunale økonomien viktig. Det har vore viktig for Senterpartiet og Arbeidspartiet heile tida, og vi har hatt støtte frå SV for eit

økonomisk løp som har styrkt også den fylkeskommunale økonomien. Vi foreslår òg ei ytterlegare styrking i det vi legg opp til her i dag.

Inntektssystemet for fylka forskjellsbehandlar ikkje samanslåtte og ikkje-samanslåtte på den måten at Buskerud og Østfold har eit anna inntektssystem enn landet elles. Når det er sagt, har sjølvstyre fylkeskommunane nokre utfordringar, og det er bl.a. difor vi legg opp til ei styrking av den fylkeskommunale økonomien i det vi presenterer her no.

Mudassar Kapur (H) [13:41:06]: Det er ikke slik at fylkeskommunene har utfordringer bare på generelt grunnlag. De har blitt påført utfordringer og problemer av en regjering som på inn- og utpust snakket om viktigheten av at tjenestetilbudet skulle bli styrket, at fylkeskommunene nå skulle settes fri, og de advarte oss andre mot å legge for mye vekt på fagrapporter og utredninger. Det var det som var regjeringens partiens melodi i forbindelse med forrige runde med reverseringer. Det er akkurat det samme vi hører nå. Hva er vitsen med utredninger? Hva skal vi få ut av disse utredningene? Hva skal de fortelle oss som vi ikke allerede har fortalt Stortinget? Vel, fasiten etter oppsplittingen og reverseringen av f.eks. Viken viser at det er lurt å høre på utredninger og faglige råd.

Jeg vil spørre statsråden: Hvorfor er det så viktig å si nei til videre utredninger, særlig de som er på vegne av Kommune-Norge?

Statsråd Erling Sande [13:42:10]: Lat meg begynne med å seie at det er ei rørande omsorg Høgre her viser for fylkeskommunane, men Høgre har jo ved kvart vegskilje kutta i den fylkeskommunale økonomien utover det regjeringa har foreslått. Det er vanskeleg å forstå samanhengen der. Viss ein er oppteken av gode fylkeskommunale tilbod, må ein jo vere med på å styrkje den fylkeskommunale økonomien, ikkje kutte, slik Høgre har lagt opp til.

Vi har jobba med dette systemet i fire år, og det er ei grense for kor lenge ein skal jobbe med ting før ein må konkludere og innføre eit nytt system. Vi har gjort det etter ein FoU-rapport, vi har gjort det etter ei grundig behandling rundt i kommunane. Om Høgre her på Stortinget føler at dei ikkje har fått behandla saka godt nok, har dei jo hatt ei rekkje politikarar rundt om i heile landet som har vore aktivt med – mange av dei har faktisk òg gjeve gode, konstruktive innspel til utforminga av dette systemet.

Mudassar Kapur (H) [13:43:09]: Noe av svakheten med regjeringens politikk knyttet til reverseringene har nettopp vært at man ikke har lyttet til faglige råd. Det har vært krystallklart fra start at dersom man ikke lyttet

til de faglige rådene og de utredningene som ble lagt til grunn, ville man komme i en situasjon hvor disse reverseringene ville ende opp med at kommunene – eller fylkeskommunene, i dette tilfellet – ville være svakere stilt til å møte morgendagens utfordringer.

Det regjeringen gjør nå, er en reprise av det som skjedde forrige gang. Man nektet kategorisk å lytte til fagfolk og utredninger, og den allergien stråler ut i dette rommet også nå. Hver gang Høyre nå tar opp behovet for å utrede mer i denne debatten, for å komme til bunns i hvordan vi kan sørge for at morgendagens utfordringer blir løst gjennom inntektssystemet, sier regjeringen nei og blir nesten litt provosert.

Jeg spør for tredje gang: Hvorfor er det sånn at ansvarlig statsråd på feltet ikke vil være med på å utrede ting kommunene har bedt om?

Statsråd Erling Sande [13:44:15]: Den store endringa i dette systemet, dei endringane vi foreslår, er å jamne ut meir. Det Høgre ikkje svarar på, og ikkje har svart på til no i debatten, burde vere enkelt å svare på: Skal ein jamne ut meir mellom dei kommunane som har lite, og dei som har mykje, eller skal ein jamne ut mindre? Det spørsmålet er ikkje svara på. Det er ganske ufatteleg at vi så langt ute i debatten enno ikkje får svar på i kva retning Høgre peikar når det gjeld inntektssystemet.

Vi hadde aldri forventa at det skulle rullast ut nokon raud løpar frå opposisjonen på dette, men ein må kunne forvente at det største opposisjonspartiet tek standpunkt og seier kva retning dei meiner at systemet burde bevege seg i, seier kva kommunar dei har spesiell omsorg for. Det spørsmålet er ikkje svara på.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:45:22]: Interessant nok klargjør statsråden gjennom sine svar på innlegg nå at det eneste som har vært regjeringens anliggende, er utjevning mellom kommunene. Det er for så vidt fornuftig å vurdere å se på, og i mange situasjoner kan det være riktig. Det er derfor Fremskrittspartiet også har sagt at det er deler av opplegget regjeringen har lagt på bordet, som er ok.

Spørsmålet gjelder imidlertid de øvrige tingene. Det handler om et Kommune-Norge som i langt mindre grad har den kompetansen og de forutsetningene de burde ha til å levere det som er mer kompliserte kommunale tjenester. Det er laget en struktur som ikke er tilpasset 2024 – det interkommunale samarbeidet som har vokst frem, og som er frikoblet demokratisk kontroll osv., osv. Hva er statsråden og regjeringens svar på den utfordringen? Den ser jeg ikke adressert.

Statsråd Erling Sande [13:46:24]: I motsetning til Framstegspartiet, som synest å ha berre eitt svar, nem-

leg massiv kommunesamanslåing, har vi peika på at no er det nettopp viktig at kommunane får ro til å jobbe med desse store utfordringane. Det handlar om rekruttering, korleis tiltrekkje seg riktig kompetanse. Det handlar om å ta i bruk teknologi på ein måte som avlastar dei som arbeider i kommunal sektor, erstatte oppgåver som i dag krev mykje manuelt arbeid. Vi ønskjer også å gje kommunane moglegheit til å sjå på nye form-er for korleis dei organiserer arbeidet sitt. Difor har vi ei forsøksordning i same tankegang som tillitsreforma. Vi ønskjer at kommunane skal utforske sitt handlingsrom til å finne nye måtar å organisere seg på, eller anna der dei meiner dagens lov- og regelverk set avgrensingar for måten dei jobbar på. Vi er nøydd til å tenkje innovativt i norske kommunar. Det tvingar den utfordringa vi har gjennom mangel på folk og kompetanse, oss til.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:47:28]: Det er ikke vanskelig å være enig i mange av innfallsvinklene til statsråden. Det er helt åpenbart at det må jobbes bedre, og det må gjøres mer. Men det er omtrent det som har vært svaret de siste 50 årene fra Senterpartiet og – skal vi si – de rød-grønne, hva gjelder utfordringer med kommunestrukturen.

Kommunestrukturen er en enorm utfordring i dag, for man er ikke i stand til å levere tjenestene som man snakker høyt om i festtalene, på like vilkår i alle kommuner. Innbyggernes interesser tilsier at man også må se på strukturen. Spørsmålet til statsråden er egentlig: Vil man legge til rette for frivillige sammenslåinger? Jeg skjønner jo at man ikke vil ta i bruk tvang, men når det gjelder frivillige sammenslåinger: Vil man motivere til det, vil man oppfordre kommuner til å se på muligheten for det, eller er det kun samarbeid innenfor dagens grenser?

Statsråd Erling Sande [13:48:30]: Eg trur historia har lært oss at å dure i gang med ei stor samanslåingsreform, slik representanten sitt parti var med på under den førre regjeringa, har ikkje vore noka lykke for kongeriket. Tvert om har det skapt mange konfliktar og mykje uro rundt om i kommunane.

Eg er langt meir oppteken av at kommunane no får ro til å utvikle gode tenester, og det er dei godt i gang med. Eg ser at det skjer veldig mykje spennande rundt om i Kommune-Noreg. No køyrer vi, som sagt, i gang med ei rekkje nye forsøk der kommunar får prøve ut ting dei ønskjer. Det meiner eg er ei klok tilnærming til det. Det kjem framleis til å vere utfordringar knytte til rekruttering, kompetanse o.l., men det er jo heller ikkje slik at ein plutsleg har nok folk berre ein slår i hop kommunar. Dette handlar om dei som jobbar i eldreomsorga vår, dei som jobbar i skulen, både kva vilkår dei har

for å utføre jobben, og kor mange dei kan vere, alt etter ressursane til kommunen.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [13:49:46]: Naturleg nok er inntektene til kommunane det som er mest i fokus i dag, men eg vil ta eit lite spørsmål knytt til fylkeskommunane, som eg har stilt statsråden før, men som eg gjentek. Fleire kystfylke har investert hardt når det gjeld utsleppsfrie ferjer og båtar, og slit kanskje med stor gjeld på grunn av det, iallfall mitt fylke. Eg lurar på om statsråden har tenkt å gjere noko for å få på plass ei kompensasjonsordning for dei ekstraordinære kostnadene knytte til dette. Det kom ikkje noko i budsjettet i fjor, det kom ikkje noko i NTP, det kom ikkje noko i kommuneproposisjonen og heller ikkje i revidert. Vil statsråden arbeide for å få på plass ei kompensasjonsordning, slik at ein kan få kutta utsleppet i fylkeskommunane frå båt- og ferjetrafikk?

Statsråd Erling Sande [13:50:35]: Ei kompensasjonsordning vil jo henge i hop med eventuelle nye krav til kva utslepp ein tillèt for ferjer og hurtigbåtar. Det er ei sak som er til vurdering, kva krav ein skal stille til dette. Når ein stiller krav, er det jo god tradisjon for at ein kompenserer dei ekstraavgiftene det medfører, så det arbeidet held på. Elles har eg notert meg at det skjer jo litt arbeid òg på dette huset – i samband med forslaget til revidert er det omtalt ei støtteordning som kan kome noko av teknologiutviklinga på dette området i møte.

André N. Skjelstad (V) [13:51:17]: Statsråden kommer med relative innganger til det som er oppsplitting av Viken. Vi vet at utfordringene nå for Buskerud og Østfold er ganske store når det gjelder nedtrekk av tjenester til innbyggerne, som for så vidt kanskje må være en bevisst politikk. Det burde i hvert fall være bevisst når vedtaket gjorde at dette blir de utfordringene som de to fylkeskommunene har, og statsråden kan ikke bruke de beskyldningene mot meg at jeg ikke er opp-tatt av fylkeskommunen, for det er jeg faktisk – veldig. Men når det var utilsiktede virkninger – vi satt ikke i regjering mellom 2013 og 2017 – og Sogn og Fjordane spesielt, statsrådets eget hjemfylke, kom dårlig ut, innførte vi en tapskompensasjon. Vil det være aktuelt for Østfold og Buskerud, så de slipper å skjære i basistjenestene til sine innbyggere?

Statsråd Erling Sande [13:52:32]: Først har eg lyst til å seie at eg mistenkjer ikkje representanten for ikkje å vere oppteken av fylkeskommunen, men eg skulle ønskje at partiet Venstre var litt meir oppteke av dei folka som bur rundt omkring i fylkeskommunane. Hadde dei vore det, hadde ein ikkje køyrt fram ei reform om sa-

manslåing av fylke og tredd ein ny struktur nedover hovudet på folk som var uønskt då han var føreslått, det var protestar mot han, og han var uønskt i etterkant. Oppløysinga av Viken er eit resultat av at innbyggjarane i Viken ikkje ønskte det storfylket.

Så må det seiast at den fylkeskommunale økonomien byggjer på fylkeskommunane sitt inntektssystem, og inntektssystemet for fylkeskommunane må vi alltid kunne vere opne for å vidareutvikle. Men det er rammane til fylkeskommunane som er viktige, og då er det berre å oppfordre Venstre til å skilje lag med Høgre i dei forslaga Høgre har hatt om å kutte iallfall i viktige fylkeskommunale tilbod.

Presidenten [13:53:38]: Replikordskiftet er avsluttet.

Lise Christoffersen (A) [13:53:59]: Jeg tror vi kan forsikre Stortinget om at både presidenten og jeg er veldig glad for at vi har Buskerud fylkeskommune tilbake.

Ellers synes jeg det er ganske spesielt å se hvordan Høyre ikke mener noe som helst om kommunenes inntekter i denne debatten. Under fjorårets behandling av kommuneproposisjonen for 2024 varslet regjeringa at det skulle komme en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene nå denne våren, med virkning fra og med 2025. Høyre og Fremskrittspartiet kritiserte da regjeringa i sterke ordelag. De kalte det en utsettelse som ville gi usikkerhet og manglende forutsigbarhet for kommunene i planleggingen av tjenestetilbudet de kommende årene.

Nå ligger regjeringas forslag på bordet. Men hva skjer? Jo, de selvsamme to partiene, Høyre og Fremskrittspartiet, som var så kritiske til regjeringa i fjor, fremmer nå altså – tro det eller ei – forslag om at endringer i inntektssystemet for kommunene utsettes og utredes videre. Hva slags sikkerhet og forutsigbarhet er det for kommunene? Har Høyre abdisert som styringsparti? Er de ikke i stand til å mene noe om inntektssystemet, eller er det sånn at Høyre ikke vil?

Grunnen til at jeg spør om det, er at stortingsflertallet i fjor ba regjeringa sørge for et mer utjevnnende inntektssystem for kommunene enn det som er tilfellet i dag. Det stemte Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre imot. Merknadene fra Høyre og Fremskrittspartiet i dagens innstilling peker i akkurat samme retning. De mener at regjeringa går for fort fram og for langt i å omfordele fra skattesterke til skattesvake kommuner.

Er det ikke bare å si det rett ut? Eller er det blitt vanskelig å si at Høyre er imot så stor utjevning som regjeringa legger opp til, nå som det – dessverre, får jeg vel få lov til å si – er sånn at det er mange nye Høyre-ordførere med god grunn til å glede seg over regjeringas forslag? Er det derfor Høyre er så tause? Ble krysspreset for stort?

Jeg kan bare ta utgangspunkt i kommunene i mitt eget fylke, Buskerud. Ingen av våre kommuner kommer til å tape på regjeringas forslag neste år, tvert imot. Drammen kommune er en av de store vinnerne. Det er bare Trondheim som får mer.

Hvis en ser på regjeringas forslag bit for bit, med endret kostnadsnøkkel, endret egenandel for ressurskrevende tjenester og sterkere omfordeling av skatteinntekter fra skattesterke til skattesvake kommuner, vil en se at noen kommuner vinner på det ene og taper på det andre, men ikke fullstendig tilfeldig.

I Buskerud vil kommuner som bl.a. Drammen og Ringerike få en høyere egenandel til ressurskrevende tjenester, mens andre kommuner, der de utgiftene veier tyngre, faktisk får lavere. Kongsberg og Rollag får litt mindre når det gjelder kostnadsnøkkel, mens Drammen vinner på at levekår nå skal tillegges større vekt. Hole, Krødsherad, Nesbyen, Hol, Hemsedal og Nore og Uvdal vil miste noe på skatt og/eller regionalpolitisk tilskudd.

Vi som kjenner kommunene i Buskerud, er ikke overrasket over det, for det er et mønster her som viser en tydelig politisk prioritering. Skattesvake kommuner vinner. Utjevning av utgifter gjennom kostnadsnøkkel blir oppdatert basert på faglige kriterier. Vi har startet en helt nødvendig snuoperasjon for å hindre at forskjellene mellom kommunene bare fortsetter å øke, slik de har gjort de siste årene, også under forrige regjering. Forskjeller mellom kommuner betyr forskjeller i grunnleggende velferdstjenester alt etter hvor man bor, og det er ikke rettferdig.

I november i fjor hadde Drammens Tidende på trykk en lederartikkel der det sto:

«Når dagens regjering skryter av å prioritere Kommune-Norge, kommer det i liten grad Drammen (...) til gode. Det er helt uforståelig gitt de utfordringene denne typen kommuner står i.»

Og videre:

«Kanskje borger det for et ordføreroppør?»

Ordføreroppør ble det. Drammens Høyre-ordfører var blant initiativtakerne. Da regjeringas opplegg for nytt inntektssystem ble lagt fram i mai, uttalte Drammens Høyre-ordfører:

«Dette var faktisk bedre enn jeg hadde håpet og fryktet.»

Drammens Tidende skrev en ny lederartikkel:

«Av og til må det være lov å ha litt flaks.»

Men det var ikke flaks, det var en bevisst prioritering av utjevning av forskjeller i tjenestetilbudet til folk, fra rike til mindre rike kommuner. KS er positive til hovedgrepene i regjeringas forslag, mens Høyre altså nøler eller bare mumler. Det har vel kanskje noe å gjøre med at det er valg til neste år, og Høyre har en del kommuner

som i dag ligger på den positive sida, som skal ivaretas også i framtida.

Mari Holm Lønseth (H) [13:59:11]: Jeg må si det var veldig spesielt å høre det foregående innlegget fra Lise Christoffersen. Det er nesten så man kan få inntrykk av at hvis man ikke mener akkurat det samme som regjeringen, mener man absolutt ingenting om det inntekts-systemet som er foreslått framlagt.

Tvert imot er det helt tydelig ut fra innstillingen og debatten at Høyre mener utrolig mye om dette inntekts-systemet, og man mener at noe av den jobben som regjeringen har gjort, og det forslaget som har kommet fram, ikke er godt nok og heller ikke løser de utfordringene Kommune-Norge står foran.

Ta f.eks. utfordringen knyttet til levekårsutfordringer rundt omkring, ikke bare i de store byene, men også i mindre byområder, som ikke ivaretas godt nok i dag. Ta f.eks. spørsmål knyttet til vekstkommunenes spesielle situasjon, der regjeringen heller ikke følger opp det på noen god måte. Ta f.eks. grendeskoletillegget til regjeringen, som man tvilholder på, selv om det er imot alle faglige råd – penger som kunne vært brukt til å øke kvaliteten i skolen framfor bare på skolebygg. Det er klart at Høyre mener mye om dette inntektssystemet, og det kan ikke være sånn at bare fordi man fremmer andre forslag enn dem regjeringen selv legger på bordet, vil representantene fra Arbeiderpartiet påstå at man ikke mener noen verdens ting.

Det er også spesielt å høre deler av debatten der deler av posisjonen og regjeringspartiene går til angrep på Høyre for forslag vi ikke har framlagt. Ta f.eks. replikkordskiftet med representanten Greni i sted og spørsmålet om man nå er for at naturressursinntekter skal inngå i inntektsutjevningen. Det er noe Høyre ikke mener og heller ikke fremmer forslag om, og noe det ikke er grunn til å så noen videre tvil om. Jeg håper komiteen og dette flertallet ikke bidrar til å spre uriktige opplysninger om andre partiers politikk videre.

Da har jeg faktisk litt lyst til å bruke en del tid på å fortelle om hva som er Høyres politikk, som også omhandler distriktene. Som foregående taler, som brukte mest tid på Høyres politikk, skal også jeg i stor grad prøve å gjøre det.

Noe som er utrolig viktig, og som også er en del av denne kommuneproposisjonen, men kanskje ikke har vært diskutert så mye, er rett og slett at vi skal legge til rette for at vi har sterke og levedyktige distrikter i hele landet. Skal vi også klare å ta vare på og få utnyttet de naturressursene som legger grunnlaget for verdiskapingen vår, er vi helt avhengige av en sterk distriktspolitikk framover. Da trenger vi et godt samarbeid mellom verdiskapende virksomheter i distriktene og kunnskaps-

miljøer i byene. Det er viktig at bygd og by jobber sammen. Vi er gjensidig avhengige av hverandre for å klare vekst og verdiskaping.

Jeg tror det aller, aller viktigste vi gjør for å bidra til levedyktige distrikter, er å sørge for at folk har en jobb å gå til. Det er også viktig at vi har lønnsomme arbeidsplasser i privat sektor hvis vi skal få til videre vekst og utvikling i distriktene. For Høyre er det næringspolitikken som er den viktigste grunnmuren for å bidra til å sørge for at vi har god bosetting i distriktene våre. Det er ikke statlige subsidier og støttehjul som løser utfordringene distriktene står foran. Det er nye private arbeidsplasser som er lønnsomme og kan bidra til videre vekst.

Derfor er det med stor bekymring vi ser at skattene er økt med nærmere 40 mrd. kr på få år. Det er innført rigide innleieregelverk som gjør det vanskeligere f.eks. å drive en sesongbedrift i distriktene. Ta f.eks. det å drive et lite hotell i en distriktskommune – det er vanskeligere når man ikke lenger kan leie inn fra et bemanningsbyrå, men er nødt til å gå lange prosesser for å ansette noen midlertidig. Det fører til økt bruk av midlertidige ansettelser, noe det ikke er et ønske at det skal bidra til. Da er det bedre å være fast ansatt i et bemanningsbyrå.

I tillegg er det viktig at vi legger til rette for å styrke det lokale selvstyret. Vi trenger færre krav og statlige restriksjoner. Det er ingen tvil om at vettet er jevnt fordelt i landet vårt, og beslutninger tas som regel best nærmest dem de rammer. Det er utrolig viktig at vi fortsetter arbeidet for å styrke lokaldemokratiet også framover. At man har muligheten til å få til vekst og verdiskaping, er helt sentralt i distriktspolitikken.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [14:04:05]: Hvor mange penger kommunene får å rutte med til neste år, betyr noe for folk, og hvordan kommunene så bruker pengene, betyr om mulig enda mer. Kommunene våre står overfor utfordringer. Våre oppgaver er å finne gode politiske løsninger for framtiden, det være seg infrastruktur, innovasjon, næringsutvikling, boligbygging, utenforskap, integrering eller bærekraftig politikk for klima og miljø. Regjeringen legger opp til å gi kommunesektoren en realvekst i frie inntekter på 6,4 mrd. kr. Det viser at vi velger velferd, muligheter og trygghet. Vi prioriterer fellesskapsløsningene.

En sterk og robust kommuneøkonomi, slik regjeringen legger opp til, er med på å skape gode hjem og sterkere fellesskap. Vi vet at dårlige levekår begrenser barns muligheter til å lykkes på skolen. Det å ha et sunt kosthold, et godt bomiljø og å få tilstrekkelig familiestøtte betyr mye, særlig om du vokser opp uten den tryggheten. Barn som vokser opp i fattige familier, har også større risiko for helseproblemer, særlig psykisk helse, og de deltar i mindre grad i aktiviteter etter skolen. Disse fak-

torene forsterker hverandre og øker risikoen for marginalisering. Det betyr noe for hvilke muligheter du går inn i voksenlivet med.

De norske kommunene er førstelinjen i velferdsstaten og slik sett våre viktigste forkjempere for å lykkes med å utjevne sosiale forskjeller – i barnehagen, i SFO, i skolen, ved å få flere i jobb og ved å gi gode tjenester til dem som trenger hjelp for å komme seg tilbake på beina. I går kom nyheten om at vi bevilger 100 mill. kr mer til barnehager i levekårsutsatte områder.

Regjeringen øker kommunenes rammer totalt sett for neste år. Det gjør f.eks. at Oslo kommune får 268 mill. kr mer til neste år.

Vi endrer nå kommunenes inntektssystem, der vi ønsker at deler av inntektene i skattesterke kommuner skal omfordes til de skattesvake. Det handler ikke om by mot land. Målet er å gi likeverdige tjenester i kommuner over hele landet, og vi har ikke fått svar i debatten i dag på om Høyre er for eller mot dette. Det er viktig skal vi fortsette å være et samfunn med små forskjeller og ha like muligheter til alle. Så blir det min jobb som stortingsrepresentant å jobbe for at regjeringen øker kommunerammen hvert år, beholder storbytilskuddet og satser på kommunenes økonomi.

I går la Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV fram det endelige forslaget til RNB – for en opptur for byggenæringen, for de vanskeligstilte og for førstegangsetablere. Vi øker utlånsrammene til Husbanken med ytterligere 3 mrd. kr. Det vil si at Husbankens utlånsramme har økt med 13 mrd. kr fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet kom i regjering, og det er en økning på 70 pst. på to og et halvt år. Økningen fordeles slik: Det er 2 mrd. kr til lån til boligkvalitet, som er et tiltak som byggenæringen har etterspurt, og vi har allerede brukt mer på det i 2021 og 2022. Det er 500 mill. kr til lån til studentboliger og 500 mill. kr til startlån til førstegangsetablere, som er en pilotordning som vi allerede har varslet. Vi styrker tilskuddsposten til å bygge flere studentboliger, så vi får bygd 185 flere studentboliger. Vi bevilger 300 mill. kr til enøktiltak i bygg. Vi øker og forbedrer bostøtten, noe som er en konkret oppfølging av evalueringsrapporten om bostøtten. Og vi fjerner avkortingene til 18- og 19-åringer i bostøtten, slik at elever som bor hjemme, kan ta seg jobb uten at foreldre mister bostøtten.

Tilbake til kommuneproposisjonen: Med en realvekst i frie inntekter på 6,4 mrd. kr styrker vi kommunene i hele landet, og da kan alle kommuner tilby innbyggere sine gode tjenester. Det er jeg stolt av.

Anne Kristine Linnestad (H) [14:08:39]: Kommuneproposisjonen skal legge til rette for at kommunene og fylkeskommunene skal kunne gi sine innbyggere gode tjenester, uansett hvor i landet man bor.

De aller fleste av oss tar rent vann i springen og et velfungerende avløpssystem som en selvfølge, men skal vi gjøre det også i framtiden, trenger vi flere tiltak. I fjor høst fremmet Høyre flere forslag som både kunne bidratt til bærekraftige tiltak og redusert gebyrene, men regjeringspartiene valgte dessverre å stemme dem ned. Jeg bare minner om Huseiernes bokostindeks, som viser at bokostnadene for 2023 økte med 23 pst. sammenlignet med 2022.

I regjeringens nye nasjonale mål for vann og helse med gjennomføringsplan står det:

«Evaluere program for teknologiutvikling i vannbransjen. Evalueringen vil gi grunnlag for vurdering av videreføring, inkludert behov for justering eller utvidelse slik at avløpsområdet evt. også omfattes av ordningen.»

Jeg spør meg da: Når vil denne evalueringen bli gjennomført og ferdigstilt og ikke minst eventuelle forslag til tiltak bli lagt fram og vedtatt?

Med de enorme investeringene som skal gjennomføres på avløpsområdet, er behovet for kunnskapsbygging og potensialet for gevinster ved å utvikle, tilpasse og prøve ut ny teknologi minst like stort på avløpsområdet som på vannområdet. Vi vet at det er store vedlikeholdsetterslep på vann- og avløpsnettene landet over, og også behov for store investeringer i renseanlegg. Kostnadene ved denne oppgraderingen vil bli veltet direkte over på innbyggerne gjennom de kommunale vann- og avløpsgebyrene. Dette vil komme i tillegg til den generelle prisøkningen, økte renter og dyrtiden vi er inne i.

De fleste innbyggerne i landet bruker norsk språk i kontakt med det offentlige tjenestetilbudet, men vi har innbyggere som ønsker det samme tilbudet på samisk. I det samiske forvaltningsområdet har alle rett til å kunne benytte samisk når de henvender seg til offentlige etater – i større eller mindre grad. Disse tospråklige kommunene har større kostnader knyttet til å gi gode tjenester til sine innbyggere enn kommunene ellers i landet. Våren 2024 la KS fram en SØF-rapport som viste nettopp dette. Kostnadene er høyere, samtidig som tilskuddet fra Sametinget ikke dekker disse ekstra kostnadene. Regjeringen bør derfor vurdere å utrede hvordan dette forvaltningsansvaret kan ivaretas bedre framover.

Skal innbyggere med samisk bakgrunn få de tjenestene de har krav på, er det avgjørende at de ansatte har god nok kompetanse i samisk språk og kultur, og ideelt sett burde den ansatte være samisk språkbærer. Det er i dag mangel på ansatte som har tilstrekkelig samisk kompetanse. Det betyr at konkurransen om de samme samisktalende kandidatene mellom kommunene, fylkeskommunene og staten i sin tur kan være kostnadsdrivende og føre til økte lønnsutgifter. Dette er problem-

stillinger jeg hadde håpet at regjeringen hadde omtalt i kommuneproposisjonen.

Skal Stortinget bidra til at kommunene har et godt tjenestetilbud for innbyggerne, må vi ha et system som ser alle innbyggere. Det er derfor positivt at regjeringspartiene i sine merknader skriver at neste års årlige stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv vil rette seg særlig mot kommunesektoren, herunder ansvaret og mulighetene som fylkeskommunene og kommunene har for å gi gode tjenester til den samiske befolkningen.

Kari-Anne Jønnes (H) [14:12:35]: Læreren er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring, og gode lærere er nøkkelen til barns læringsglede, mestring og framtidig deltakelse i et arbeidsliv i rask endring. På sin vakt investerte Høyre i lærerne og sørget for mange muligheter for faglig påfyll – nettopp fordi de har en nøkkelrolle i samfunnet.

En god skole er det viktigste verktøyet vi har for å oppnå sosial utjevning. Ved siden av å ivareta de mest sårbare blant oss er det å gi alle barn og unge god opplæring i skolen kommunenes aller viktigste oppgave. Svikter kommunene i det samfunnsoppdraget, når vi ikke vårt felles mål om økt fullføring i videregående skole og økt deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Det er derfor oppsiktsvekkende – og trist – at Støre-regjeringen systematisk prioriterer skolebygg framfor innhold og kvalitet i tilbudet til elevene.

Støre-regjeringens største satsing på utdanningsfeltet er i år igjen grunnskoletilskuddet. Å bruke 3,5 mrd. kr på en skolestruktur tilpasset fortidas barnekull er å premiere kommuner som ikke planlegger for framtiden, og som ikke bevisst satser på utviklende og attraktive kompetansemiljøer der det ligger til rette for det. Støre-regjeringen har valgt å gjøre dette til tross for at inntektssystemutvalget mener at bruken av særskilt fordeling bør begrenses, og at mest mulig av rammetilskuddet bør fordeles etter faste kriterier.

Det er rett og slett fristende å spørre om alle unger er like mye verdt for denne regjeringen. Skal Norge lykkes med omstilling og opprettholde bosettingen i distriktene i hele dette mangfoldige, langstrakte og flotte landet som alle i denne salen er så innmari glad i, må vi sikre alle unger et skoletilbud av høy kvalitet. Klarer vi som samfunn å løse den oppgaven godt – og bare da – legger vi grunnlaget for endringer og nyskaping, nye arbeidsplasser og et velfungerende Norge inn i framtiden. Feiler vi i å gi alle barn like muligheter til å lykkes, blir konsekvensene for velferdssamfunnet store. Det vil føre til økte forskjeller, og flere vil havne utenfor arbeidslivet. Det har vi ikke råd til.

Det er Høyres grunnleggende holdning og sterke overbevisning at alle fortjener like muligheter, uavhen-

gig av bakgrunn, bosted og hvem foreldrene er. Derfor er vi sterkt kritiske til at Støre-regjeringen ikke prioriterer de store pengene på kunnskap og kvalitet i skolen. Skolen er til for dagens elever og deres læring.

Høyre ønsker at flere skal velge læreryrket, at det skal være attraktivt å være lærer, og at lærere skal ønske å forbli i skolen. Derfor innførte vi karriereveier i klasserommet. Også lærere fortjener karriereveier i sitt yrke. Jeg lurer på hvordan regjeringen vil skape attraktive kompetansemiljøer for unge, motiverte og kunnskapsrike lærere over det ganske land. Hvordan vil regjeringen bidra til å beholde de gode lærerne i klasserommene når det første de gjør, er å fjerne muligheten til fordypning og karriereveier?

Tanken slår meg at det kanskje hadde vært lurt å legge pengene i å samle og styrke kompetansen i skoler tilpasset framtidens elevtall. Da kunne man også prioritert sosiallærere og økt tilstedeværelse av helsesykepleiere på skoler i hele landet. For det trengs. Lærerne trenger gode arbeidsmiljøer der de kan utvikle sin kompetanse sammen med andre lærere og få trygghet i det som er deres viktigste oppgave – nemlig å undervise.

År etter år har Høyre fjernet merkelappen på penge, og vi har tillit til at skoleeierne, altså lokalpolitikere, gjør kloke vurderinger rundt hvordan de best skaper skoler med kultur for læring. Det er det vi trenger: skoleeiere som jobber bevisst og systematisk med kvalitetsutvikling i skolen, i sin kommune og i sitt fylke.

Det er skoleeiers ansvar at elevene lærer å lese, skrive og regne skikkelig. Da er det viktig at de har motiverte og kompetente lærere som jobber i utviklende fagmiljøer, og som har et lag rundt seg, slik at de kan konsentrere seg om å være sjefen i klasserommet og gi alle elever undervisning av høy kvalitet.

Skoleeiers førsteprioritet må være en skole med kultur for læring, der både lærere, rektor og elever har et lag rundt seg – altså satsing på innhold og kvalitet i skolen, ikke skolebygg.

Presidenten [14:17:24]: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Terje Sørvik (A) [14:17:38]: Regjeringen prioriterer politikk som fremmer arbeid og utdanning. Kommunene spiller en sentral rolle i det arbeidet. Regjeringspartiene støtter opp under generalistkommuneprinsippet, der alle kommunene har det samme ansvaret for å yte likeverdige tjenester til sine innbyggere. En god og forutsigbar kommuneøkonomi er avgjørende. Forslaget til nytt inntektssystem bidrar til en nødvendig justering og sikrer en mer rettferdig fordeling mellom kommunene. Forslaget bidrar i større grad til å jevne ut økonomiske forskjeller mellom kommunene, slik at de settes i stand til å yte likeverdige tjenester til innbyggerne.

Regjeringen har som mål at det skal være godt å bo i hele landet, jf. distriktmeldingen vi har behandlet her. Regjeringspartiene har satt i gang en rekke tiltak for å løfte distriktkommuner for å sikre at det bor folk i hele landet. Barnehageprisene er halvert i kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6 og er gratis i tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark. Andre tiltak er bl.a. gratis eller kraftig reduserte priser for å ta ferje og halvert makspris med fly på FOT-ruter. I Bustadmeldinga sier regjeringen at den vil vurdere tiltak for boligbygging i distriktene og tiltak for å redusere tapsrisikoen ved bygging. Gjennom bygdevestavtaler, regionvestavtaler og nærtjenestentre støtter regjeringen kommuner i utvikling og forbedring av tjenester til innbyggerne.

Foreløpig er ti kommuner valgt ut til å ta del i ordningen med frikommuneforsøk. Forsøksordningen er en del av regjeringens tillitsreform i offentlig sektor. Målet er å gi bedre tjenester til innbyggerne gjennom tillit til at tjenestene bygges best nedenfra. Gjennom forsøksordningen vil kommuner kunne teste ut smartere organisering av kommunale oppgaver og tjenester og bidra til innovasjon i kommunesektoren. Det er nødvendig i en tid der det er knapphet på arbeidskraft. Disse tiltakene bidrar til forbedring av offentlig sektor.

Formålet med regionalpolitiske tilskudd i inntektssystemet er å nå ulike regional- og distriktpolitiske mål, som opprettholdelse av bosettingsmønster, ta vare på levedyktige lokalsamfunn og bidra til næringsutvikling og samfunnsutvikling i distriktene. I tillegg til tilskudd av distriktshensyn gis det også tilskudd til de største kommunene og kommuner med særlig høy befolkningsvekst. Vi mener at det er behov for regionalpolitiske tilskudd.

Som namdaling er jeg svært fornøyd med at vi viderefører at kommunene i Namdalen fortsatt skal sortere under distriktstilskudd Nord-Norge. Det er viktig for kommunene det gjelder.

Hårek Elvenes (H) [14:20:44]: Regjeringens forslag, dvs. kommuneproposisjonen med dens hovedinnhold, er ikke bærekraftig på sikt. Den griper ikke fatt i de grunnleggende utfordringer som Kommune-Norge faktisk har. Generalistkommunen er under press, det er problemer med å rekruttere kompetanse i en rekke kommuner i Norge, vi ser en aldrende befolkning, og vi ser at små kommuner i geografisk litt perifere områder har større problemer med å innfri de lovpålagte oppgavene enn kommuner som ligger mer sentralt og er større.

Det er interessant lesing i regjeringens NOU at økonomi bare i begrenset grad kompenserer for disse problemene. Til tross for det kjører man videre med samme politikk og øker omfordelingen mellom skattesterke og

skattesvake kommuner. Symptomene er mange på at dette systemet, den inntektsfordelingen, ikke løser de grunnleggende problemene. Et annet tankekors er at det begynner å bli et uforholdsmessig misforhold mellom der skatteinntekter opptjenes, og der de faktisk anvendes, med de konsekvenser det kan ha.

Jeg ser at man bruker rettferdighet som begrunnelse for dette, og det er bred politisk enighet om at det skal være utjevning og et inntektssystem kommuner imellom. Men det må jo være lov å stille spørsmålet om denne utjevningen har kommet for langt med de konsekvenser som systemet i dag har. Vi ser at kommunene nå får beholde en mindre del av formuesskatten, en mindre del av utbytteskatten, og at større deler av personskatten omfordeles. Da svekkes jo også insentivene på sikt både for å tilrettelegge for næringsutvikling og for å legge til rette for en befolkningsvekst, og det er helt sentralt for at vi skal få levedyktige samfunn.

Jeg savner at regjeringen har en mer realistisk tilnærming til de utfordringene vi faktisk står overfor. Det er ikke gangbart å kjøre videre med dagens kommunestruktur i det lange løp. Dessverre er det for mange eksempler på at forskjellen i kvaliteten på tjenester mellom kommunene begynner å bli urovekkende stor, til tross for at man har et inntektssystem som omfordeler mellom skattesterke og skattesvake. Jeg kommer fra en kommune der nabokommunen og min egen kommune, Asker og Bærum, omfordeler ca. 3 mrd. kr til skatteomfordelingen og nå blir pålagt å omfordele ytterligere 900 mill. kr, uten muligheter til overgangsordninger. Det er klart at dette setter disse kommunene på store prøver. Dette er kommuner som også innser at de må ha et omfordelende system, men da bør staten og regjeringen svare med en viss forståelse for at disse kommunene også trenger overgangsordninger.

Kathrine Kleveland (Sp) [14:24:09]: Sist fredag sto jeg her i debatt om stortingsmeldingen Stille krav og stille opp og ga honnør for innsatsen norske kommuner gjør på integreringsfeltet hver dag. Det er bare ett av utallige ansvarsområder kommunene har.

Kommunal- og forvaltningskomiteen er heldig som besøker alle fylker i løpet av stortingsperioden, og vi besøker Finnmark to ganger fordi vi også har ansvar for samiske spørsmål. Landet rundt møter vi stolte ordførere og fylkesordførere, oppdaterte kommune- og fylkesdirektører, institusjoner, næringsliv, skoler og kulturliv, rett og slett Hverdags-Norge i gleder og utfordringer.

Senterpartiet har fulgt opp løftet til Kommune-Norge. Fra første mulighet høsten 2021, i tilleggsproposisjonen, har vi løftet kommunene økonomisk. Senterpartiet og Arbeiderpartiets mål er sosial og geografisk utjevning. Vi vil dele på godene og legge til rette for gode tje-

nester nær folk i hele landet. Det nye inntektssystemet er mer omfordelende enn det forrige og styrker skatetsvake kommuner. Det gir grunnlag for mer likeverdige tjenester i hele landet.

Kirkene er en kommunal oppgave, og vedlikeholds- etterslepet på kirkebygg er stort. Nå skal det nyopprettede kirkebevaringsfondet bruke overskuddet fra Opplysningsvesenets fond til å istandsette kirker. Med minimum 500 mill. kr hvert år og ca. 10 mrd. kr er dette et kjempeløft som vil stå i stein etter oss.

Senterpartiet fikk i forrige periode gjennom at steinkirkene skal istandsettes til tusenårsjubileet på Stiklestad. De siste årene har mor og jeg reist på det vi kaller «kirkesafari». Vi har besøkt, sett på og vært på gudstjenester i Vestfold-kirker vi ikke hadde vært i før. For noen skatter! Jeg gleder meg over at 41 av Vestfolds kirker er blant de nesten 1 000 kirkene på lista. For Senterpartiet er det også viktig at Opplysningsvesenets fond forvalter verdiene klokt for allmennheten ved å ta vare på matjord, jakt, fiske og friluftsmuligheter.

Jeg må si litt om fylkeskommunene. Senterpartiet er en varm forkjemper for et tredelt forvaltningsnivå. Som tjenestetilbyder og samfunnsutvikler er fylkeskommunen en del av grunnmuren i folkestyret vårt. Den løfter også blikket og jobber med regionale utfordringer. Fylkene har ansvaret for videregående opplæring. Senterpartiet og Arbeiderpartiet har sikret rett for elevene i videregående opplæring til å fullføre utdanningsløpet de ønsker, selv om de velger ny retning underveis.

Grete Wold (SV) [14:27:16]: I tillegg til statsbudsjettet er dette kanskje en av de viktigste sakene vi behandler og vedtar her i salen. Alle bor i en kommune, og kommunene våre leverer nødvendige tjenester til oss «fra vugge til grav». Det er så dekkende som det kan sies.

Spesielt oppveksten til våre barn er noe vi må investere de store pengene og ressursene i. Barn er framtidens arbeidstakere, omsorgspersoner og samfunnsutviklere. For å få til det må vi sikre så gunstige oppvekstmiljø som mulig. I det ligger åpenbart barnehage og skole av høy kvalitet, der både lokaler, ansatte og læringsmiljø, som skolebibliotek, er helt avgjørende.

Det er et prinsipp at vi skal ha likeverdige tjenester og tilbud til innbyggerne uansett hvor i landet eller hvilken kommune man bor i. Det betyr ikke at tjenestene skal være like, men de skal være likeverdige. Lokale forhold og selvstyre er en verdi vi selvsagt skal ta vare på. Ulike utfordringer har ulike løsninger. Men det er et nasjonalt ansvar å sørge for rammebetingelser som gjør at det faktisk er mulig å gi forsvarlige og gode tjenester i alle kommuner i hele landet.

Jeg er bekymret for at mange kommuner nå sliter blytungt for å oppfylle lovens krav i mange sektorer. Det

er lover vi har vedtatt her i denne sal med god grunn, og vi hører oftere og oftere fra administrasjon, lokalpolitikere og fagfolk at det ikke er spørsmål om de skal bryte loven. Det er faktisk en diskusjon om hvilke lover de skal bryte.

I mitt hjemfylke, Vestfold, som trolig er det mest kommunalt oversiktlige fylket i landet, med seks mellomstore kommuner som ligger geografisk veldig tett plassert og har omtrent de samme oppgavene og utfordringene, er det nå fortvilelse jeg hører. Som mellomstore kommuner med levekårsutsatte områder, sterk vekst og høye bokostnader melder kommunene om kriselignende tilstander.

Ordførere med ulik politisk farge mener at bunnen for hva man kan effektivisere og stramme inn på, nå er nådd – med godt mål. Nå er det ikke bare kvalitet på lovpålagte oppgaver de diskuterer, men om man i det hele tatt evner å opprettholde disse oppgavene.

Så er selvsagt ikke inntektssystemet hele svaret her, og siden det heller ikke nå framlegges en modell som bedrer dette alle steder, må vi både vurdere å endre finansieringen av kommunene og på kortere sikt også sørge for en økt overføring til kommunene, gjerne i tråd med SVs alternative budsjett.

For det er bekymring for tjenestene helt fra barselomsorg til sykehjem i altfor mange av landets kommuner i dag.

Presidenten [14:29:43]: Neste taler er André Skjelstad – som ikke er her. Da går vi videre. Neste taler er da Tellef Inge Mørland.

Tellef Inge Mørland (A) [14:29:59]: Jeg vil starte med å gi ros til dem som har arbeidet fram et nytt forslag til inntektssystem for kommunene. Det har vært helt nødvendig å få på plass et system som gir en mer rettferdig fordeling mellom kommunene. Alle kommunene skal yte de samme tjenestene, men det er for stor forskjell i inntektene mellom kommunene til at man har noenlunde like forutsetninger for å gjøre det i dag med like god kvalitet. For Agders del ser vi at alle kommunene kommer bedre ut av det nye systemet, med unntak av høyinntektskommunen Sirdal, og det tror jeg vi kan leve greit med.

Mange kommuner på Agder har over lang tid slitt med betydelige levekårsutfordringer, samtidig som kanskje særlig kommunene langs kysten har manglet tilstrekkelig økonomiske muskler til å gjøre nok med dette. Forslaget fra regjeringen er derfor et godt skritt i rett retning i så måte.

I tillegg til et mer omfordelende inntektssystem styrker vi økonomien til kommunene. Begge deler bidrar altså til å sette kommunene bedre i stand til å gi innbyggerne en god skole, barnehage og eldreomsorg.

2 500 mill. kr neste år utover kostnader til pensjon og demografi er et godt bidrag. Dessuten fjerner nå stortingsflertallet, med Senterpartiet og Arbeiderpartiet i spissen, den økonomiske straffen for de kommunene Solberg-regjeringen mente burde ha slått seg sammen med andre kommuner, men likevel ikke gjorde det. Nå blir det endelig slutt på å straffe kommunene som ikke slo seg sammen med en nabokommune, slik Solberg-regjeringen ville. Dagens regjering tror at innbyggerne og kommunepolitikerne vet hva som er best for sin egen kommune, og jeg vil anta at både Kristelig Folkeparti-ordføreren på Vegårshei og Høyre-ordføreren i Iveland er svært glade for det. I en tid der det er mer behov for kraft enn på lenge, er det også viktig at det nye inntektssystemet skjærer kraftinntektene til de kommunene som har denne typen inntekter.

Selv vokste jeg opp i Åmli, med et kraftanlegg midt i sentrum. I en annen kommune fra mitt fylke, Bykle, ble en rekke gårdsbruk satt under vann i kraftutbyggingens navn. Når kommuner avgir arealer til fellesskapet, kommer det med en pris. Da er det også helt avgjørende at de sitter igjen med en kompensasjon for det, dersom vi skal ha lokal oppslutning for videre nødvendig kraftutbygging.

Solberg-regjeringen satte ned et utvalg som foreslo å omfordele deler av disse kraftinntektene. Nå er det forslaget heldigvis blitt lagt i en skuff, noe som forhåpentligvis gjør det lettere for oss å lykkes med nødvendig ny kraftutbygging i årene framover. Det er en regjering for omfordeling – fra dem som har mest, til dem som har mindre. Med denne saken viser regjeringen at omfordeling ikke bare gjelder mellom enkeltpersoner, men også mellom kommuner. Det er god sosialdemokratisk politikk.

Morten Wold hadde her tatt over presidentplassen.

Kathrine Kleveland (Sp) [14:33:03]:

«Eg tenkjer på kommunen min,
eg tenkjer på deg støtt,
eg har tankar om kommunen min,
der kor eg er født.»

Jon Hjørnevik skriver det så fint i diktet «Eg tenkjer på kommunen min», for som han skriver: «du er meg alltid nær».

Kommunene er en viktig aktør og tilrettelegger for gode nærmiljø og gode boforhold. Områdesatsinger er langsiktige samarbeid mellom stat og kommune om ekstra innsats i befolkningsstette områder med store levekårsutfordringer. Avtalene skal gjøre det bedre å bo, og gi sosiale nærmiljø og tjenester folk trenger. Målet er inkluderende lokalsamfunn der flere deltar. Jeg er glad Senter-

partiet og Arbeiderpartiet har prioritert dette i statsbudsjettet.

Larvik er blant byene som har fått en femårsavtale. Bydelen Torstrand har store fysiske utfordringer knyttet til støy, forurensning og forsøpling på grunn av jernbane, motorvei og ferjetrafikk. Dette gir dessverre store levekårsutfordringer, dårlig omdømme, rusproblematikk, m.m.

Larvik har planlagt oppgradering av vann- og avløpsanlegg, og de vil knytte arbeidet opp mot Bypakke Larvik og utfordringene knyttet til mobilitet. Dette er viktige løft for et bedre nærmiljø.

Boligmeldingen «Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet» ble lagt fram i Husbankens lokaler i Drammen i mars. Det var ikke tilfeldig. Senterpartiet og Arbeiderpartiet gjenreiser Husbanken. Husbankens budsjett er løftet fra 19 til 29 mrd. kr, og i går ble ytterligere 3 mrd. kr lagt til – fordi Husbanken virker.

En samlet boligbransje, byggenæringen og kommunene har etterspurt mer midler til Husbanken. Husbanken er vårt viktigste virkemiddel for at flest mulig skal komme seg inn i boligmarkedet, og regjeringen har utvidet samfunnsoppdraget, målgruppene og lånerammen.

Kommunene har et hovedansvar for å hjelpe vanskeligstilte på boligmarkedet. Stortinget har også lovfestet kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet. Flere som sliter, skal få hjelp, og nivået på bolighjelpen skal bli mer lik kommunene imellom.

De fleste nordmenn ønsker å eie egen bolig, og startlån er for mange viktig for å kunne gå fra leie til eie. Husbankens låneramme for startlån er økt kraftig.

Det arbeides også med forsøk for utvikling av nye boligkonsepter i distriktkommunene. Jeg er optimistisk og spent på hva som kommer.

Siv Mossleth (Sp) [14:36:21]: Begrepet kommune er litt kjedelig – litt grått, liksom. Kommuneproposisjonen og kommunenes inntektssystem høres både kjedelig og innviklet ut.

Livet vårt er derimot ikke kjedelig. Livsvevene våre er fulle av farger og kontraster. Her er alle sjatteringer: det lyse og lekke, det fargesprakende røde, gule, grønne og blå – men også de mørke sjatteringene.

Norge er den store paraplyen over livet til oss som bor i dette fine landet, men kommunen er nærheten vår. Når vi er gravide, går vi til legen og får det som de fleste allerede vet, bekreftet og ført inn i journalen. Vi får timer hos jordmora, og når babyen er født, følges familien opp gjennom helsestasjon, helsesøster og kontroller. Lille Lars begynner etter hvert i barnehagen, og om Lars begynte i barnehagen i fjor, vil foreldrene se stor forskjell på familieøkonomien når barnehageregningen skal betales.

Uansett hvilken kommune Lars bor i, vil barnehagen bli billigere. Kanskje bor Lars i Finnmark og har gratis barnehage, eller kostnaden blir kanskje halvert fra 3 000 til 1 500 kr. Da blir det over 16 000 kr mer å rutte med i den familien. Om søsteren Lena også går i barnehagen, er budsjettet til neste sommerferie 33 000 kr høyere, hvis familien vil prioritere sparte kostnader sånn. Kanskje vil oldemor bo hjemme lengst mulig, eller kanskje trenger hun en omsorgsbolig eller en sykehjemsplass. Uansett: Legen, helsestasjonen, barnehagen, skolen og en eventuell sykehjemsplass er nært i livet vårt, og det er kommunen.

Det nye inntektssystemet for kommunene er prioriteringer som i stor grad har god oppslutning. Senterpartiet prioriterer at det skal være mulig å bo, jobbe og drive næring i hele landet. Det skal være mulig å gi gode tjenester til Lars, Lena og familien, uansett om de bor på Træna, i Saltdal, i Bodø eller på Evenes. Alle disse kommunene er i Nordland, og som ombud for dette fylket vil jeg understreke at nordlandskommunene får ca. 275 mill. kr mer å rutte med i 2025. 152 mill. kr av økningen kommer av det nye inntektssystemet, og resten kommer av økt kommuneramme.

Til sammenlikning husker vi hva som skjedde da Solberg-regjeringa endret inntektssystemet i 2016. Da fikk nordlandskommunene 4,2 mill. kr mindre. Det er stor forskjell på pluss 152 mill. kr og minus 4,2 mill. kr.

Rune Støstad (A) [14:39:38]: Regjeringens hovedmål er at folk i hele landet, i by og bygd, skal få den samme muligheten til å leve et godt og trygt liv. I dag tar vi et viktig grep for å sikre nettopp det.

Kommunene er ryggraden i vår gode velferdsstat, og da må kommunene ha økonomi til å kunne gi et likeverdig tilbud over hele landet. 2025 blir et historisk år for kommuneøkonomien. En vekst i frie inntekter på 6,4 mrd. kr er solid. Vi sørger for den nest største økningen siden 2011 – bare slått av vårt eget budsjett for 2022. I tillegg vil et nytt inntektssystem sørge for mer rettferdig omfordeling av inntektene. Det er trygghet og fellesskap i praksis.

En regjering med Arbeiderpartiet og Senterpartiet gir framtidstro for mitt fylke, Innlandet. Neste år ligger det an til at kommunene i Innlandet får en økning i frie inntekter på over en halv milliard kroner. I fire av de største kommunene i Innlandet har Høyre ordføreren eller varaordføreren. Samlet sett vil Hamar, Ringsaker, Lillehammer og Gjøvik få rundt 170 mill. kr mer neste år. Om Høyre får viljen sin, blir dette satt i spill – og i verste fall ikke gjennomført.

Så kom Høyre på banen. De vil utsette saken, og med det kommer også usikkerhet. Jeg har selv vært ordfører mens Høyre var i regjering. Høyre i regjering er sy-

nonymt med mindre penger til kommunene. Det betyr kutt i helse, omsorg, skole og barnehage – kutt i velferd. Det er mildt sagt overraskende at Høyre ikke vil ta stilling til inntektssystemet. Det er spesielt oppsiktsvekkende når partiet så sent som i fjor mente at regjeringen var uansvarlig sene med å legge fram et nytt inntektssystem. Og det er rimelig spesielt å høre debatten i dag, der Høyre argumenterer for utsettelse og forsterker inntrykket av at partiet egentlig trår til side som styringsparti. Det vises jo også her i salen akkurat nå, der ingen fra Høyre vil være med og diskutere kommuneøkonomi.

Norske kommuner gjør en formidabel jobb for å skape positive lokalsamfunn. Når flere i denne salen velger å stikke hodet i sanden i stedet for å ta stilling til et nytt inntektssystem, skaper det stor usikkerhet. Heldigvis sikrer flertallet i salen trygghet for at kommunene kan få fortsette sitt gode arbeid.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [14:42:36]: For Senterpartiet er det avgjerende viktig at folk skal kunne bu, arbeide og leve gode liv i heile Noreg. Skal vi kunne leggje til rette for det på ein god måte, er inntektene til kommunane heilt avgjerande. Kommunane leverer nokre av dei aller viktigaste tenestene for oss frå vogge til grav, frå ein vert fødd, gjennom barneåra, gjennom ungdomsåra og til ein kanskje har behov for noko ekstra hjelp dei siste åra ein lever. Då er inntektssystemet til kommunane viktig. Det eine er sjølv sagt at ein fortset å styrkje rammevilkåra til kommunane generelt og å auke inntektene til kommunane, men det andre er korleis ein fordeler inntektene mellom kommunar. Over tid har ein sett at strekket i laget innanfor kommunesektoren har vorte for stort, og at det er behov for ei sterkare omfordeling mellom kommunar. Og det er nettopp det som er kjernen i debatten om nytt inntektssystem. Ein skal bidra til at dei kommunane som ligg under landsnittet i skatt, vert løfta noko meir, sånn at ein kan leggje til rette for meir likeverdige tenester i ulike kommunar, i bygd og by, i heile Noreg.

I mitt eige heimfylke og i min eigen heimkommune, Lillestrøm, vil eksempelvis det som er lagt på bordet i samband med nytt inntektssystem, inklusiv den særskilte fordelinga av vekst i inntekter til neste år, innebere 63 mill. kr meir for den kommunen, og for Romerike tolt sett er det snakk om nærmare 250 mill. kr.

Det er spesielt at Høgre, følgd av Framstegspartiet, i denne debatten ikkje evnar – eller eventuelt ikkje ønskjer – å ta stilling til nytt inntektssystem. I partiet Høgre var ein høg og mørk her i fjor då vi diskuterte kommune-proposisjonen. Då klaga dei på at nytt inntektssystem ikkje var lagt fram, mens når ein har lagt fram eit nytt inntektssystem, ja, så er ein brått ikkje så villig lenger til å ta stilling. Eg synest at dei Høgre-ordførarane som vi

finn rundt i Noreg i skattesvake kommunar, anten det er Kjartan Berland på Lillestrøm eller andre Høgre-ordførarar rundt i landet, som vil tene betydeleg på det nye systemet for innbyggjarane sine, burde ha sagt tydeleg frå til sine eigne at det er ein uklok strategi å ikkje behandle nytt inntektssystem.

Så er eg veldig glad for at ein i nytt inntektssystem også får retta opp den grove urimelegheita som har vore når det gjeld basistilskot, der kommunar som – basert på folketalet – ønskte å vere eigne kommunar, vart fråtekne inntekter. Det rettar vi opp i no, og det er godt at det er fleirtal for eit nytt inntektssystem.

Elise Waagen (A) [14:45:48]: Inntektssystemet er viktig fordi det handler om vår grunnleggende velferd. Til syvende og sist handler det om hvor mange ansatte som er på jobb når vi leverer ungene i barnehagen, om sykehjemsplassen er der når du trenger det, om hvor mange barn en ansatt i barnevernet har ansvaret for, eller om man har råd til å kjøpe inn nye lærebøker.

Jeg er stolt av at Østfold, mitt fylke, tjener stort på endringene i inntektssystemet, nettopp fordi det har vært en skjevfordeling over tid. Så er det bare å registrere at Høyre ikke ønsker å ta stilling i saken, at man ønsker å utrede mer, men hvis man lurar på hvordan det egentlig hadde vært med Høyre, trenger man ikke å gå lenger tilbake enn til 2016, da de la fram sine endringer. Om vi ser på hva Østfold satt igjen med i 2016, var det minus 12,4 mill. kr. Det står i sterk kontrast til de ekstra millionene som nå kommer inn til Østfold-kommuner fra neste år av. Det er sårt tiltrengt, for det har vært en skjevfordeling over tid. I praksis betyr det mer trygghet og mer fellesskap, fordi store økonomiske forskjeller ute hos kommunene har betydd at det har vært forskjeller i hvilke tjenester vi har møtt.

Over tid har folkevalgte i Østfold ropt varsko om det urettferdige i inntektssystemet, ropt varsko om at skattesvake kommuner ikke har hatt nok til å tilby grunnleggende tjenester. Og Østfold-kommunene har blitt hørt. Dette har gitt resultater, og det er et viktig steg i riktig retning. I Østfold utgjør det 56 mill. kr for Sarpsborg neste år, og 86 mill. kr for Fredrikstad, hvor 56 av dem skyldes det nye inntektssystemet. La meg minne om kontrasten til da Høyre gjorde samme endring sist: minus 12,4 mill. kr til Østfold.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har i regjering prioritert kommuneøkonomien, og det er viktig. Det er viktig for å kunne stille opp for dem som trenger det aller mest, og det er viktig for at tjenestene er der når vi trenger dem. Økningen til kommunene sørger for bedre og mer rettferdig omfordeling.

Dette er en stor dag for Østfold. Jeg er glad for at dette nå omsider kommer i havn, og at man ikke med Høy-

res vente-og-se-holdning lener seg tilbake, stikker hodet i sanden og sørger for at kommuner fortsatt er i en vanskelig økonomisk situasjon.

Per Olav Tyldum (Sp) [14:49:03]: Regjeringen har invitert kommuner og fylkeskommuner til å søke om å bli forsøkskommuner. Målet er å gi bedre tjenester til innbyggerne gjennom tillit til at tjenestene bygges best nedenfra. I forsøksordningene vil kommuner kunne prøve ut smartere løsninger og organisering av oppgaver og tjenester. Det er også et mål å dele på erfaringene rundt innovasjon som oppstår.

Jeg mener at kommunene har de aller beste forutsetninger for å finne løsninger som egne kommuner og innbyggere er best tjent med. Det sikrer eierskap til løsningen og troen på en framtid med trygghet og nærhet til gode tjenester.

Som tidligere ordfører har jeg erfart at det har betydning hvem som sitter i regjering. Med Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering har staten, sammen med utvalgte kommuner, etablert bygdevekst, som i avtaleform forplikter til å jobbe sammen om utfordringer som eksisterer. For mitt valgdistrikt er tiltaket gledelig – for Røyrvik, Namsskogan, Lierne og Grong. I beskrivelsen om bygdevekst står det at kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6 kan søke, og at målgruppen er de minst sentrale distriktkommunene. Jeg mener at de minst sentrale distriktkommunene har de største mulighetene. Derfor gjør regjeringen smart i å sørge for at bl.a. grunnleggende infrastruktur utvikles, for nettopp å sikre utviklingen i slike ressursrike områder av landet.

Bygdevekstavtaler som begrep burde være omtalt som et av de viktigste nasjonale grepene for framtidig vekst og verdiskaping, for samfunnsikkerhet og beredskap og for landbruk og matproduksjon over hele landet.

Jeg vil si takk til komiteens medlemmer, som har stått på og sikret flertall for å videreføre Namdalstilskuddet, eller mer presist benevnt «utvidet distriktstilskudd Nord-Norge». Takk også til Lars Peder Brekk, Bjarne Håkon Hanssen og Inge Ryan, som i 2008 fikk innført ordningen. Det har vært avgjørende.

Namdalen er fattig på folk, men rik på naturressurser. Regionen er plassert i nordre del av Trøndelag, på grensen til Nordland og Nord-Norge, og har av mange naturlige grunner utfordringer som en nordlandskommune. Når fire av kommunene i Namdalen i tillegg får bistand og oppmerksomhet via bygdevekstforsøket, er jeg sikker på at komiteens innstilling og Stortingets beslutning blir forvaltet på best mulig måte.

Presidenten [14:51:54]: Det ringes da til votering.

Votering

Presidenten [14:59:46]: Stortinget går til votering og starter med sakene nr. 21 og 22 fra gårdsdagens kart, dagsorden nr. 97.

Votering i sak nr. 21, debattert 17. juni 2024

Innstilling frå utanriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om å starte forhandlinger med EU om forslag til medlemskapsavtale som legges fram for folkeavstemning (Innst. 369 S (2023–2024), jf. Dokument 8:144 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ine Eriksen Søreide på vegne av Høyre og Venstre
- forslag nr. 2, fra Ingrid Fiskaa på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 3, fra Sigrid Zurbuchen Heiberg på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det voterer over forslag nr. 3, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til forhandlinger med EU om et forslag til en avtale om vilkårene for norsk medlemskap. Prosessen skal være åpen og sikre at folket holdes informert. Et endelig utkast til avtale skal legges fram for folkeavstemning.»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 98 mot 2 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.30)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringa koma med forslag til korleis det offentlege ordskiftet om EU og EØS kan revitaliserast, mellom anna ved å auka den økonomiske støtta til dei medlemsbaserte, folkelege organisasjonane sitt opplysningsarbeid om temaet.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.00.48)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 1, fra Høyre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utrede fordeler og ulemper med et norsk EU-medlemskap sammenlignet med dagens EØS-medlemskap.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre og Venstre ble med 74 mot 26 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.05)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:144 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Lan Marie Nguyen Berg og Une Bastholm om å starte forhandlinger med EU om forslag til medlemskapsavtale som legges fram for folkeavstemning – vert ikkje vedteke.

Presidenten: Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 97 mot 2 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.39)

Votering i sak nr. 22, debattert 17. juni 2024

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes og Marie Sneve Martinussen om å forhindre et folkemord på Gazastripen (Innst. 370 S (2023–2024), jf. Dokument 8:149 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt frem seks forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ingrid Fiskaa på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre
- forslagene nr. 2–5, fra Ingrid Fiskaa på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslag nr. 6, fra Sveinung Rotevatn på vegne av Venstre

Det voterer over forslag nr. 6, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å tilslutte seg Belgias initiativ til sanksjoner fra EU overfor varer produsert i Israels ulovlige bosettinger.»

Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Venstre ble med 81 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.19)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å gjenopprette FN's spesialkomité mot apartheid.»

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.34)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 4, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen tilslutte seg Belgias initiativ til økonomiske sanksjoner overfor Israel.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 86 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.51)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 3, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen levere en intervensjonsklæring i saken Sør-Afrika førte mot Israel for Den internasjonale domstolen, som avklarer Norges syn på hvordan folkemordkonvensjonen bør anvendes.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en redegjørelse om Norges forpliktelser etter folkemordkonvensjonen der disse er relevante for norsk samhandling med Israel.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 82 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.10)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til at USA og NATOs øvrige medlemsland stanser alle leveranser av våpen, våpenkomponenter og flerbruksvarer som kan bidra til krigsforbrytelser.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre ble med 81 mot 19 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.28)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:149 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørnar Moxnes og Marie Sneve Martinussen om å forhindre et folkemord på Gazastripen – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 81 mot 18 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.57)

Presidenten: Stortinget går til votering i sakene nr. 1, 2 og 4 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 18. juni 2024

Innstilling fra finanskomiteen om Lov om Statens fond i Tromsø (Innst. 434 L (2023–2024), jf. Prop. 91 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om Statens fond i Tromsø

§ 1 Formål

Formålet med etableringen av Statens fond i Tromsø er å bidra til å bygge kapitalforvaltningsmiljøer i Nord-Norge.

§ 2 Målet med fondsinvesteringene

Målet med investeringene av midlene i Statens fond i Tromsø skal være å oppnå høyest mulig avkastning til en akseptabel risiko. Fondet skal forvaltes ansvarlig.

§ 3 Eierskap mv.

Midlene i Statens fond i Tromsø eies av staten. Statens fond i Tromsø kan ikke selv ha rettigheter eller plikter overfor private eller offentlige myndigheter, og kan ikke saksøke eller saksøkes.

§ 4 Ansvaret for forvaltningen og fondskapitalen

Statens fond i Tromsø forvaltes av departementet.

Kapitalen i Statens fond i Tromsø fastsettes etter vedtak i Stortinget.

Statens fond i Tromsø plasseres som et kapitalinnskudd i Folketrygdfondet. Motverdien forvaltes etter nærmere bestemmelser fastsatt av departementet, jf. § 8.

§ 5 Inntektene til Statens fond i Tromsø

Inntekter i Statens fond i Tromsø er avkastningen av de forvaltede midlene fratrukket forvaltningskostnadene.

§ 6 Uttak av midler fra Statens fond i Tromsø

Midlene i Statens fond i Tromsø kan bare anvendes til en beløpsmessig overføring til statsbudsjettet etter vedtak i Stortinget.

§ 7 Evaluering av forvaltningen

Departementet skal regelmessig evaluere forvaltningen av Statens fond i Tromsø og rapportere om dette til Stortinget.

§ 8 Utfyllende bestemmelser

Departementet kan gi utfyllende bestemmelser til gjennomføring av loven.

§ 9 Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Departementet kan gi overgangsbestemmelser.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 61 mot 38 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.27)

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble vedtatt med 60 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.47)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

V o t e r i n g i s a k n r. 2, debattert 18. juni 2024

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Akademikerne og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og arbeidstvisten mellom Unio og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i forbindelse med Statsoppgjøret 2024 (Innst. 452 L (2023–2024), jf. Prop. 113 L (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Dagfinn Henrik Olsen satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en nøytral og upartisk rikslønnsnemndbehandling uten de faste, ikke-nøytrale medlemmene.»

Venstre har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.17)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

L o v

om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Akademikerne og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og arbeidstvisten mellom Unio og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i forbindelse med Statsoppgjøret 2024

§ 1

Arbeidstvisten mellom Akademikerne og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og arbeidstvisten mellom Unio og staten v/ Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet i forbindelse med Statsoppgjøret 2024 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister (tjenestetvistloven) § 21 for å løse tvistene.

Reglene i lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvistene.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak n r. 4 [15:05:54]

Referat

1. (398) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 8 (2023–2024))
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (399) Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner og Morten Wold om endring i § 98 (om forbud mot uforholdsmessig inngrep overfor den enkelte) (Dokument 12:3 (2023–2024))
3. (400) Grunnlovsforslag fra Michael Tetzschner om § 95 nytt tredje ledd (om at staten ikke skal kunne skatte- og avgiftsbelegge rettslig arbeid som utføres i forbindelse med saker som skal behandles av domstolene) (Dokument 12:2 (2023–2024))
Enst.: Nr. 2 og 3 blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykking for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg.
4. (401) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tage Pettersen, Svein Harberg og Kjell Ingolf Ropstad om å sikre etiske standarder i gravferdsbransjen (Dokument 8:170 S (2023–2024))
Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen.

Sak n r. 3 fortsetter [15:06:30]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Kommuneproposisjonen 2025 (Innst. 440 S (2023–2024), jf. Prop. 102 S (2023–2024))

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [15:06:36]: Fra kommunene i Agder har det kommet svært mange positive tilbakemeldinger om det nye inntektssystemet. Det henger nok sammen med at nær sagt alle kommuner kommer bedre ut med det nye inntektssystemet, som Senterpartiet og Arbeiderpartiet har lagt fram for Stortinget, og som behandles i dag. Det nye inntektssystemet gir en bedre og mer rettferdig omfordeling av inntektene mellom kommunene, og det er viktig.

For Agders del var det mange kommuner som ble straffet økonomisk av Høyre og Fremskrittspartiet fordi de ikke slo seg sammen. Høyre og Fremskrittspartiet i regjering var veldig tydelige: Slå dere sammen eller få mindre penger. Kommunegrensene, om man var en frivillig liten kommune, var ett av kriteriene kommunene ble målt på, ikke kommunenes oppgave med å levere tjenester til innbyggerne sine.

Det har vært nødvendig å få på plass et nytt inntektssystem for kommunene. Alle kommunene skal yte de samme tjenestene, men det er stor forskjell i inntekter mellom kommunene.

Med Høyres forslag ville hele endringen av inntektssystemet blitt utsatt. Det hadde vært dårlig nytt for kommunene i Agder. La meg ta et eksempel: Alle kommuner utenom Sirdal tjener på forslagene til skatteendringer regjeringen har lagt fram. Med Senterpartiet får vi en større utjevning, fra skattesterke kommuner til skattesvake kommuner. Høyre fremmer ikke et eneste konkret forslag i denne saken. De ber om nye utredninger og utsettelse av endringene i systemet. Det er ganske utrolig, spesielt med tanke på at det var Høyre i regjering som satte i gang dette arbeidet.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet har vært tydelige på at når det gjelder inntekter kommunene har fra å ha avgitt naturressurser til kraftutbygging, skal kommunene beholde sin andel av den verdiskapingen lokalt. Høyre vil sette kraftinntektene i spill igjen. Selv om dette er kjente takter fra Høyre, er det rett og slett en dårlig idé, for det er næringsfiendtlig og dårlig for det grønne skiftet vi står i. Kommuner som avsetter naturressurser for å produsere fornybar energi, skal ha sin andel av de inntektene disse verdiene gir.

Vi, alle som har et sete i denne salen, har en jobb med å prioritere foran oss. Det er så enkelt å fortelle hva det er som ikke fungerer i kommunal sektor, og hva det er kommunene må gjøre mer av, men svært få forteller hva kommunene skal gjøre mindre av i framtiden. Det er en debatt jeg er interessert i å ta del i framover.

Det nye inntektssystemet løser ikke alt. Det er økte renter, prisvekst og et stort antall fordrevne fra Ukraina. Det setter press på tjenestene, men det nye inntektssystemet gir en mer rettferdig fordeling, og det har vært avgjørende.

Lene Vågslid (A) [15:09:32]: Her konkurrerer me mot litt lyd frå utsida, så eg skal prøve å snakke høgt. Debatten er god, engasjementet er òg stort, særleg frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og SV.

Høgre har i dei få innlegga dei har hatt i dag, brukt litt tid på å beskrive Arbeidarpartiet og Senterpartiet. Det dårlege humøret som Høgre starta debatten med, kan eg kanskje lette litt på no: Det er ikkje slik at me forventar støtte frå partia på høgresida. Det me forventar, er at Høgre og Framstegspartiet har ei politisk oppfatning av kva dei vil med kommunane. Kva slags plan har høgresida for norske kommunar? Det har vore veldig vanskeleg å få svar. Fleire har utfordra Høgre på om dei er for eller mot meir omfordeling. Så kom representanten Hårek Elvenes og klargjorde ein del, og eg synest det er bra at Høgre er tydeleg på at dei ikkje ønskjer meir utjamning og omfordeling mellom kommunane. Slik sett er kanskje katten no ute av sekken. Tek eg feil, må eg gjerne bli korrigert.

I forslaget til nytt inntektssystem viser me at me lyttar til både faglege råd og kommunane. Dette forslaget løftar dei skattesvake kommunane slik at alle kommunar er oppe på 95 pst. Dei kommunane som enkelte av representantane til Høgre har vist mest omsorg for frå talarstolen her i dag, vil framleis liggje langt over landsgjennomsnittet.

Eg har eit spørsmål til representanten Holm Lønseth og Høgre når det gjeld naturressursar og deira forslag nr. 18. Det var ein liten disputt før i dag om at me misforstod korleis ein skulle oppfatte det forslaget. Eg ønskjer at Høgre klargjer kva dei meiner med forslaget, for eg klarer ikkje å forstå det på annan måte enn at dei kommunane som samla har inntekter over 140 pst. – alle inntekter medrekna – ikkje skal kompenseras gjennom inntektsutjamninga. Betyr det noko anna enn å innlemme desse inntektene i inntektsutjamninga, bør det klargjerast.

Øystein Mathisen (A) [15:12:00]: Med Arbeiderpartiets og Senterpartiets nye inntektssystem styrker vi kommunenes mulighet til å satse på velferd, fellesskap og arbeidsplasser i hele landet.

Mitt hjemfylke, Nordland, kommer svært godt ut med det nye systemet. For øykommunene Træna, Værøy og Røst betyr det nye inntektssystemet en helt ny økonomisk situasjon. Det gir dem muligheten til å bygge levende lokalsamfunn med stor framtidstro. Bare endringene i inntektssystemet anslås å gi Nordland 152 mill. kr

mer. Sammen med den generelle styrkingen av kommunøkonomien fra regjeringen kan dette gi 275 mill. kr mer til Nordland.

Hvordan landets kommuner hadde kommet ut hvis Høyre hadde styrt, vet vi ikke, for de skal utrede mer, og vi får ikke se løsningen deres, men hvis vi ser litt på historien og på tidligere prioriteringer, kan vi se til 2016, da Solberg-regjeringen la fram en omfattende endring i det norske inntektssystemet. Og disse endringene tok 4,1 mill. kr fra Nordland. Vi gir 152 mill. kr, de tok 4,1 mill. kr. Høyres system skulle styrke kommuner i vekst ved å ta fra dem som hadde fallende innbyggertall. For regjeringen er det viktigere med en bedre og mer rettferdig omfordeling av inntektene mellom kommunene. Dette gir trygghet, og det er fellesskap i praksis.

Økningen Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslår for kommunøkonomien, er den største på 15 år, med ett unntak: vår egen økning i 2022. For mange kommuner gir dette muligheten til å styrke viktige velferdstjenester som skole, eldreomsorg og helsetilbud. For andre betyr det at dramatiske kuttforslag, som nedbemanning og nedleggelse av barneskoler, kan unngås.

Som nevnt tidligere, vet vi ikke hva Høyres alternativ er, men verken historien eller tidligere prioriteringer tilsier at Nordland hadde kommet godt ut med Høyres forslag. Hvem som styrer, betyr noe for kommunene, det betyr noe for muligheten deres til å levere gode velferdstjenester til innbyggerne våre.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [15:14:37]: To av dei største utfordringane i vår tid er klimaendringane og naturtapet. Skal Noreg nå måla i naturavtalen og klimavtalen, må det skje klimagasskutt i kommunar og fylkeskommunar, og det må førast ein meir ansvarleg arealpolitikk som stansar arealbruksendringar og nedbygginga av natur. Som forvaltar av plan- og bygningslova har kommunane eit stort ansvar for forvaltninga av natur.

I dag er det slik at dei kommunane som bevarer natur, blir sitjande att som taparar i kampen om auka inntekter til kommunen. Vi har eit inntektssystem som favoriserer auka folketal og nedbygging av natur.

SV har styrkt natur- og klimasatsinga i våre alternative budsjett, og vi har fått forhandla inn både natur- og klimasatsingsmidlar og skogvernmidlar, men meiner at skal ein få til ei strukturell endring i måten ein forvaltar areal på i framtida, bør det kome inn ein kommunenøkkel som på ein eller annan måte gjev insentiv og inntekter til dei kommunane som faktisk stiller naturen sin til disposisjon i form av vern og på den måten tek vare på våre felles interesser knytt til dei verdifulle økosystemtenestene som CO₂-binding, flaumvern og reinsing av vatn i samfunnet. På grunn av dette støv vi forslag nr. 39,

frå Venstre, i denne saka, som nettopp handlar om det å greie ut ei slik løysing.

Fylkeskommunen skal kutte i klimagassutsleppa sine. Fleire fylkeskommunar har gjort vedtak om å stille krav til utsleppsfri teknologi i ferje- og båtanboda sine og er godt i gang med å kutte utslepp. Enno er det ikkje kome på plass ei kompensasjonsordning eller vedteke å stille krav om utsleppskutt i ferje- og båtanboda. Eg håpar verkeleg at regjeringa arbeider vidare med dette, for skal vi nå klimamåla, må slike ordningar på plass. Viss ikkje, blir dei utsette, og vi når ikkje måla våre.

Så er det interessant å høyre i debatten i dag at Høgre har omsorg for låginntektsutfordringar og sosioøkonomiske forhold. Men eg er litt meir usikker på kva dei utgreingane som ein snakkar om må til for at ein skal få eit betre inntektssystem, vil føre til. Sentralisering er ikkje nødvendigvis noko som løyser utfordringane til kommunane. Kommunen min blei tvangssamanslått, men geografien var den same.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [15:17:54]: Eg vil ha ei regjering som sikrar at besta får sjukeheims plass når ho treng det, at ungane får gå i ein barnehage og ein skule nær seg, at legevakta er tilgjengeleg når dei slår seg på fotballbana og at besten kan få hjelp av heimesjukepleiar når han treng hjelp med medisinar sine. Det er viktig med ei regjering som er oppteken av kommunøkonomi og lokal velferd, slik som denne regjeringa er.

Dette er den nest beste kommunesatsinga dei siste 15 åra, berre slått av oss sjølve i 2022. Det er kome nesten ein halv milliard kroner ekstra til Rogalandskommunane. Og dei kommunane som kjem aller best ut, er Høgrestyrte Haugesund og Sandnes. Eg reknar med at ordførarane der er rimeleg fornøgde med at det er Senterpartiet som sit i regjering og ikkje Høgre, partiet som ønskjer å utsetja heile endringa. Å ikkje ta stilling er puslete, og det viser manglande styringsevne.

Ein av grunnane til at Rogaland kjem godt ut, er at kraftskatt og naturressursskatt ikkje er ein del av omfordelinga. Dette ønskjer Høgre å setja i spel. Ryfylkekommunane får behalda kraftinntektene sine. Endringane i lakseskatt og skatt frå vindkraft får kommunane behalda. Det stimulerer til lokal verdiskaping og etablering av arbeidsplassar – verdiskaping og arbeidsplassar som Høgre ikkje er interessert i å leggja til rette for.

Alle bur me i ein kommune, og kommunen vår skal hjelpa oss når me treng det. Kommunen sikrar sjukeheims plass, barnehageplass, heimesjukepleie, skuleplass, oppfølging av psykisk helse, rusomsorg og mykje anna. Skal kommunen kunna stilla opp for oss, er me avhengige av at kommunen har råd til det. Kommunane

skal stilla opp uavhengig av kva kommune me bur i, og då må pengane omfordelast betre.

Samla sett kjem 18 av våre 23 kommunar i Rogaland betre ut enn tidlegare. Per innbyggjar ligg Rogaland over snittet, og med overgangsordninga neste år vil òg dei resterande fem kommunane koma i pluss. Korleis fortsetjinga blir, er tydelegvis avhengig av kva regjering me får neste år.

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:20:33]: Det er riktig at vi har en kommunesektor og et økonomisk opplegg som sørger for at alle kommuner er i stand til å levere likeverdige tjenester. Det fordrer omfordeling, og det vil alltid fordrer omfordeling. Diskusjonen rundt omfordeling – og på hvilket nivå – oppfatter jeg at det ikke nødvendigvis er den største uenigheten om. Det kommer an på innretningen, hva man skal kompensere for, og hvordan man skal utforme det. Problemstillingen er imidlertid at regjeringspartiene har oversett en del utfordringer som er i en del kommuner, og som kanskje ikke nødvendigvis ivaretas i tilstrekkelig stor nok grad gjennom det inntektssystemet som kommer til å bli vedtatt. Men jeg oppfatter at diskusjonen kun går langs de linjene: Hvilke kommuner vinner? Hvilke kommuner taper? Da vil jeg, med all respekt, hevde at det er en relativt endimensjonal måte å se det økonomiske opplegget for kommunene på, og inntektssystemet som sådant, for det skal også ivareta andre behov.

Vi har altså store utfordringer i kommunesektoren. Mye av dette har vært nevnt i løpet av debatten. Det handler f.eks. om kommuner som ikke er i stand til å levere likeverdige tjenester uten å bruke interkommunalt samarbeid, og som mangler kompetanse. I det hele tatt: Utfordringene står i kø. Da skulle man kanskje ønske at det ble adressert noe mer fra regjeringens side.

Jeg oppfatter at det er en allmenn hyllest til regjeringen fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet rundt denne ene siden av problemstillingen, som handler om likeverdige tjenester og at man skal ha like muligheter i alle kommuner. Men det er altså ikke kun det som er avgjørende, for det hjelper ikke å ha finansieringsordninger som ivaretar det, dersom man strukturelt sett har store utfordringer. Det har jeg forsøkt å ta opp i denne debatten, og jeg oppfatter at det ikke er noen vilje til å lytte til de problemstillingene i det hele tatt.

Vi har blitt utfordret på hva som er Fremskrittspartiets økonomiske opplegg, dvs. størrelsen på pengene som skal omfordeles til kommunene. Vi har ikke lagt opp til noen annen innretning enn det regjeringen har lagt opp til i kommuneproposisjonen, men i likhet med regjeringen kommer vi selvfølgelig tilbake til det endelige opplegget når vi kommer til statsbudsjettet for 2025.

Så tillater jeg meg, helt på tampen av debatten, å påpeke at presidentskapet kanskje bør ta tak i situasjonen ute på Eidsvolls plass. Det handler rett og slett om at det for en del av oss blir vanskelig å følge med på debatten når noen forsøker å overdøve den demokratiske prosessen som foregår i denne salen.

Statsråd Erling Sande [15:23:47]: Når kommunane Ullensaker, Bamble og Ålesund, som alle har Framstegsparti-ordførar, tek opp utfordringane dei har knytte til rekruttering og kompetanse, desse problemstillingane som Framstegspartiet omtalar her, set dei det i samanheng med økonomi, og difor heng desse tinga i hop. Så det er inga motsetjing mellom å sikre ei utjamning no, sikre ein god økonomi til kommunane, og det å følgje opp desse krevjande problemstillingane for kommunane. Så etter det representanten Amundsen no sa, håpar eg at ein kanskje tek ein ny runde på dette og ser om ein kan slutte seg til dei utjamnande elementa i inntektssystemet.

Regjeringa har i forslaget til nytt inntektssystem slått fast at ein ikkje skal trekkje inn nye inntekter i skatteutjamninga i inntektssystemet, og dette gjeld inntektene til vertskommunar og eigarkommunar innanfor vasskraft, vindkraft og havbruk. Regjeringa vil at kommunar, både som eigarar og som vertskap, skal leggje til rette for vekst i desse næringane. Då blir det skapt verdiar som heile landet og alle kommunar har fordel av. Difor er det overraskande at somme parti i denne salen går imot ein sånn politikk, og no refererer eg til det forslaget som Høgre har og er åleine om i salen. Eg klarar i alle fall ikkje med mitt vit å tolke det på annan måte enn at ein ønskjer også ein større del av desse inntektene inn når ein skal berekne inntektsutjamninga mellom kommunar. Det er ikkje mogleg å forstå det på annan måte, og det er nettopp difor naturressurskommunane reagerer på det. Det er nettopp difor, reknar eg med, at fleire ikkje sluttar seg til forslaget òg, fordi ein rett og slett meiner at ein sånn politikk er næringsfiendtleg og skapar usikkerheit kring viktige satsingar innanfor fornybar energi og havbruk.

Debatten har vore god, og det er stort engasjement. Eg har lyst til å takke komiteen for det arbeidet som er lagt ned med inntektssystemet, ei sak som er viktig for innbyggjarane våre. Det handlar om hender i omsorg, det handlar om lærarar og vaksenpersonar i skulen vår, det handlar om kva tilbod vi får på tekniske tenester rundt om i landet vårt – ei viktig sak. Eg takkar for det. Og så er vi kanskje eit steg nærare å forstå Høgres posisjon etter representanten Elvenes si bekymring for Bærum og Asker. Det er mogleg det er der det ligg. Representanten Elvenes spør om utjamninga har gått for langt. Det er kanskje det som er Høgre sitt standpunkt. Det vil eg utfordre representanten Kapur på. Er ein einig med representanten Elvenes i at utjamninga har gått for

langt, og er det det som er innvendingane mot det regjeringa føreslår?

Heidi Greni (Sp) [15:27:01]: Ganske ofte når vi har debatter her i salen, bidrar de til at en får litt større klarhet i hva som er de ulike partienes syn. Dessverre har ikke denne dagen bidratt til det. Jeg har fortsatt ikke fått med meg hva Høyre egentlig er fornøyd med av regjeringens forslag. Er det f.eks. de forslagene som ekspertutvalget fremmer, og som vi følger opp i denne innstillingen? Er det det Høyre er fornøyd med, f.eks. fjerning av regionsentertilskudd, endring i vekstkommunetilskuddet, endring i PU-kriteriet, endring i barnehagekriterier, osv.? Det har stort sett bare vært ull fra representantene i kommunalkomiteen, som er helt umulig å tyde, og i hvert fall lett å misforstå.

Som statsråden var inne på, var Hårek Elvenes befriende tydelig. Han mener at omfordelingen har gått for langt, altså at vi skal ha en mindre omfordeling av skatteinntektene. Jeg håper at representanten Kapur, som kanskje er den eneste Høyre-representanten i salen her nå, kan avkrefte eller bekrefte at det er Høyres syn på inntektsutjamning, at det har gått for langt, og at det bør begrenses.

Representanten Linnestad hadde stor bekymring for de folkerike kommunene på Østlandet, som nå etter hennes syn får en voldsomt dårlig kommuneøkonomi, og at det vil være vanskelig for dem framover å fortsette å være motor i utviklingsprosjekter der flere kommuner er innlemmet, f.eks. Da kan jeg minne om at Bærum taper vel 3 000–4 000 kr per innbygger. Frøya, i mitt hjemfylke, taper 13 000 kr per innbygger. Bærum har i tillegg en disponibel egenkapital på 3,78 mrd. kr, og hvis de ikke klarer å bruke noen promiller av det til å takle den omstillingen over en toårsperiode, blir jeg ganske bekymret over styringen av den kommunen.

Så snakker Høyre veldig ofte om at de fremmer forslag på vegne av Kommune-Norge. Da vil jeg gjerne høre hvilke kommuner i Norge som har bedt om et utsettelsesforslag og bedt om å få være i uvisse fram til budsjettet blir lagt til høsten. Kan man klargjøre ett eneste eksempel på en kommune som mener det er godt for Kommune-Norge at dette ikke blir avgjort i salen her nå?

Geir Inge Lien (Sp) [15:30:17]: Ja, landet vårt er langt, og eit nytt inntektssystem kjem godt med og er kjærkome. Det å få ei meir rettferdig og god geografisk fordeling av inntektene er viktig, slik at skattesvake kommunar òg kan få ta del i det som er viktig for ei god utvikling av Kommune-Noreg.

I Møre og Romsdal var det ingen kommunar som tapte på det nye inntektssystemet. Alle kom bra ut. Vi får 400 mill. kr meir til kommunane i Møre og Romsdal neste år, og sjølve utjamninga i inntektssystemet utgjær

284 mill. kr av det. Det er òg viktig at vi no gjeninnfører gradert basistilskot til kommunane, slik at ikkje nokon vert straffa for å ville vere eigen kommune. Det er viktig. Kommunane bidreg til ei sterk utvikling av samfunnet vårt. Det å ha kommunar som er med på å utvikle næringsliv, gode bumiljø, gode skular og gode barnehagar og vil leggje til rette for bulyst, er utruleg viktig i dette langstrakte landet.

Det er òg viktig at lokalsamfunn som stiller sine naturressursar til disposisjon, får meir igjen for det og sikrar sin rettmessige del av verdiskapinga. I forslaget til nytt inntektssystem vert dette følgt opp ved at inntektene frå naturressursane – som kraftproduksjon og havbruk – framleis skal haldast utanfor inntektsutjamninga. Havbruksfondet er viktig for mange av kommunane framover. Det er òg viktig at statsforvaltaren får unna konsekusjonssøknader og nye havbrukskonsesjonar utan særkrav innanfor den tidsramma som forskrifta no tilseier.

Det er ein gledesdag for landet vårt. Det er bra for Noreg. Vi tek heile Noreg i bruk, og vi skal ha tenester nær folk. Difor er eg glad for at Senterpartiet og Arbeidarpartiet som regjering no får på plass eit nytt inntektssystem, og at det er eit godt fleirtal for det her i dag. Dette ser vi veldig fram til.

Tobias Drevland Lund (R) [15:32:47]: Det har vært interessant å følge debatten her i dag. Det ble sagt i et innlegg fra representanten Kapur fra Høyre at Rødt diltet etter regjeringen, og det måtte jeg nesten tegne meg for å si litt om.

Rødt er med på og har egne forslag i dag – i alt 27. Vi er fullt i stand til å tenke selv og stå for egen politikk. I vår egen politikk – i arbeidsprogrammet vårt – står det at Rødt er for et mer utjevne, rettferdig inntektssystem. Det svares opp med det som ligger på bordet, og det som skal vedtas. Det er et mer utjevne, omfordelende inntektssystem som blir vedtatt, og det er også i tråd med vår politikk.

Spørsmålet er hva Høyre mener, for det kan man jo bli litt forvirret av når man hører denne debatten. En som var ganske tydelig og kanskje litt for ærlig – jeg vet ikke – var representanten Hårek Elvenes fra Høyre og Bærum, som sa rett ut at det var for mye utjevning allerede, og at inntektsutjevningen hadde gått for langt. Hvis det er det som er Høyres politikk, vil jeg at representanten Kapur kommer og avkrefter eller bekrefter om det er det som er tilfellet, for de klarer jo ikke å ta stilling til det som behandles her i dag, nemlig om man skal ha et nytt inntektssystem eller ikke.

Resultatet av å utsette innføringen av et nytt system vil være at mange av de skattesvake kommunene – Høyre har i dag ordførerkjedet i mange av disse, som byene Drammen, Larvik, Skien, Porsgrunn, Fredrikstad, Sarps-

borg og dessuten Lillestrøm, som ble nevnt her tidligere – som sårt trenger en større pengesekk, som trenger mer innsats for å bekjempe levekårsutfordringer, og som trenger penger til å bekjempe fattigdom, ikke vil få det hvis man ikke innfører et nytt inntektssystem.

Det store spørsmålet og elefanten i rommet er hva Høyre egentlig mener. Er det Høyre i Bærum, eller er det Høyre på Stortinget? Hvem har rett, og hvem mener hva? Kanskje vi får en oppklaring av det i slutten av debatten. Jeg vil i hvert fall takke for min del og synes det har vært en spennende og givende debatt. Jeg håper vi etter hvert kan se effektene av et nytt inntektssystem.

Presidenten [15:35:10]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får anledning til en kort merknad, begrenset oppad til 1 minutt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [15:35:22]: Eg vil rette merksemda mot eit tema som var oppe også i fjor, og det er vertskommunar for store institusjonar for psykisk utviklingshemma, dei som historisk hadde desse oppgåvene. Vestnes og Kvæfjord er slike kommunar, men det er også fleire, som har ekstra utfordringar med bygningsmasse og store pensjonskostnader på grunn av at dei har hatt denne rolla. Eg er glad for at vi kan vere med på eit forslag der ein ber regjeringa sjå på denne særlege utfordringa, og eg er også glad for at Arbeidarpartiet og Senterpartiet kom med merknader om det same. Eg håpar at dette er noko som kan finne ei løysing i komande budsjett.

Lene Vågslid (A) [15:36:15]: Det er tre hovudelement i inntektssystemet som det er viktig å få svar på kva dei ulike partia meiner om. Det eine er skatteelementa. Er Høgre og Framstegspartiet for dei grepa me har føreslått i skatteelement? Dei fekk støtte i høyringa òg frå NHO.

Er Høgre og Framstegspartiet for oppdaterte kostnadsnøklar? Det legg eg eigentleg til grunn at ein er, for det veit alle at er heilt nødvendig.

Det tredje handlar om regionalpolitiske tilskot. Der oppfattar eg at me er ueinige om enkelte element, og det er heilt ryddig og heilt greitt. Eg vil eigentleg gjenta det eg sa før i dag: Eg synest representanten Amundsen og Framstegspartiet er langt tydelegare i saka enn Høgre, sjølv om Hårek Elvenes var førebiletleg her i stad. Det er difor behov for ei oppklaring frå kommunalpolitisk talsperson frå Høgre om kva som er Høgres politikk når det gjeld kommuneopplegget for neste år, og kva veljarane kan forvente seg om ein skulle vurdere å stemme Høgre ved stortingsvalet.

Når me gjer slike endringar, er det i tillegg viktig at me legg ein del pengar på bordet. Endringar i inntekts-

systemet er ikkje berre moro; det er fleire kommunar som no må bidra meir inn i inntektsutjamninga. Sjølv om dei framleis vil ligge veldig høgt når det gjeld landsgjennomsnittet i skatteinntekter, er det krevjande for dei kommunane det gjeld. Det vil eg berre understreke. Anten det gjeld Oslo, Asker, Bærum eller andre kommunar som no må bidra langt meir til inntektsutjamninga, har eg forståing for at det ikkje er det ein ynskjer seg mest i dei kommunane det gjeld.

Eg har òg lyst til å ta ein liten vitsett til mitt eige fylke, Telemark. Med nytt inntektssystem og auking i frie inntekter vil kommunane i Telemark til neste år få over 200 mill. kr meir. Me som har vore på komitéreise der, veit korleis behova er i Skien kommune og i Porsgrunn kommune når det gjeld både levekår og behovet for å tilsetje fleire sjukepleiarar, helsefagarbeidarar og lærarar i skulen. Lista er òg lengre. Hovudintensjonen til Arbeidarpartiet og Senterpartiet – og slik eg òg høyrer, SV og Raudt – har vore at når me omfordeler meir, er det nettopp for å setje fleire kommunar i stand til å levere på desse tenestene, for me bur over heile landet, i små og i store kommunar.

Eg er glad for at det er såpass stor einigheit på venstresida, og så treng me på slutten av debatten ei oppklaring særleg frå Høgre. Kva er Høgre sin politikk for kommunane? Kva plan har Høgre for kommunane til neste år og i neste stortingsperiode?

Mari Holm Lønseth (H) [15:39:16]: Jeg tenkte jeg igjen skulle følge litt opp det som også har vært en del av debatten, altså vårt forslag om å utrede at skattesvake kommuner som har mer enn 140 pst. i snitt per innbygger, kanskje ikke skal motta penger fra andre kommuner. La meg bare klargjøre én gang for alle, særlig for Senterpartiets representanter, hva det forslaget egentlig handler om. Det handler rett og slett om at vi i dag har noen kommuner som er skattesvake, men som samtidig har høye inntekter fra kraft. Det er det rett og rimelig at de har. De inntektene de kommunene får, skal de også beholde i framtiden. Det er utrolig viktig hvis vi skal klare å legge til rette for at flere kommuner vil gjøre disse inngrepene framover, enten det handler om å bygge ut vindkraft eller vannkraft, og sitte igjen med noe av den regningen selv.

Spørsmålet er om kommuner som i og for seg har mindre inntekter enn disse kommunene, skal omfordele til de kommunene som har ganske høye skatteinntekter, men som ikke inngår i inntektsutjevningen. Forslaget vårt omhandler ikke at noe skal tas inn i inntektsutjevningen, det handler rett og slett om at det er noen kommuner som kanskje i framtiden ikke skal motta overføringer fra andre kommuner.

Når det er sagt, er det også mange gode spørsmål knyttet til hvordan det skal utredes og innføres. Det er også bak-

grunnen for at vi har det som et utredningsforslag. Det er jo også tydelig at regjeringen selv mener at noen kommuner som har disse høye inntektene, akkurat de samme inntektene, ikke skal få distriktspolitiske tilskudd for Sør-Norge. Det viser at det også er mulig å finne en sånn type innretning som kanskje vil være rettferdig for de kommunene som avgir til det store fellesskapet i dag.

Det er ikke sånn at kommuner som har høye kraftinntekter, og som er i distriktet, nødvendigvis har mindre utfordringer med rekruttering e.l. Altså ser jeg egentlig ikke argumentet at dette skiller seg noe vesentlig fra det regjeringspartiene selv legger opp til.

Mudassar Kapur (H) [15:41:52]: Jeg har lite grunn forståelse for at Arbeiderpartiet og Senterpartiet på en dag som i dag har behov for å late som om Høyre ikke har redegjort for sine standpunkter, verken i innstillingen, i innlegget eller i replikkvekslingene. Likevel: Det som egentlig er hovedproblemet, er at når man først har bestemt seg for ikke å lytte, hjelper det ikke hva vi gjentar. Det er egentlig litt av den samme filosofien man har tenkt å ha overfor Kommune-Norge. Når vi i denne saken peker på veldig mange utfordringer som Kommune-Norge står overfor – befolkningsvekst, levekår, kompetanse og det å hindre fraflytting og få til verdiskaping og næringsliv – er det slik at mange kommuner, også de som kommer såkalt styrket ut av regjeringens tynne spredning av penger, har meldt tilbake at det ikke løser morgendagens problemer.

Når et seriøst parti som Høyre går inn i dette, vel vitende om at inntektssystemet henger sammen, er det viktig at vi får utredet en del av disse spørsmålene før man begynner å gjøre endringer eller levere alternative inntektssystemer. Dette vet Arbeiderpartiet og Senterpartiet godt, men det som bekymrer meg, er egentlig denne kunnskapsløsheten som har kommet fram fra regjeringspartiene gjennom denne debatten – eller så later de som. Det får de stå for selv.

Jeg har merket meg at vi gjennom dagen ser et Arbeiderparti og et Senterparti som egentlig ikke vil lytte, som ikke tar Kommune-Norges bekymringer på alvor, og som gjennom alle sine innlegg viser at når vi sier at helheten i regjeringens forslag vitner om at Arbeiderpartiet og Senterpartiet ikke forstår hverdagen til norske kommuner, har vi fått rett. Vi mener at denne saken bør sendes tilbake. Regjeringen må gjøre en bedre jobb, og basert på hva som er kommet fram i denne salen, er det åpenbart at regjeringspartienes medlemmer bør sette seg ned med kommunesektoren og ta det de sier på alvor, og ikke minst slutte å late som om inntektssystemet er et fragmentert system hvor man kan skru på noen knapper her og der, og som ikke henger sammen.

Kanskje kunne vi hatt en mer fruktbar debatt da, men jeg har sett statsrådens forsøk, komitélederens forsøk og flere forsøk gjennom dagen. Det er sikkert noen som kommer til å tegne seg nå på nytt for å drive med politisk spinn, men jeg tror at denne saken er altfor alvorlig. Vi har en rekke helt klare bestillinger til det arbeidet som bør gjøres videre, og jeg minner om våre forslag. Jeg håper også at vi får en litt mer lyttende regjering, ikke en som bare dømmer.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [15:45:11]: Det er fascinerende å høre representanten Kapur seie at ein ikkje er klar til å behandle saka i dag fordi ho ikkje er greidd ut. Kven var det som starta denne prosessen? Det var Høgre i regjering som sette ned inntektssystemutvalet. Det var dei som gav inntektssystemutvalet eit mandat som sa kva som skulle verte greidd ut i samband med nytt inntektssystem. Viss det er sånn at partiet Høgre etter å ha sett utgreiinga frå inntektssystemutvalet meinte at det var ting som ikkje var greidd ut, og som det var behov for å greie ut meir, burde dei ha teke initiativ til å setje i gang slike utgreiingar. Då vi behandla kommuneproposisjonen i fjor, var Høgres bodskap tvert imot at no hastar det med eit nytt inntektssystem. Ein uttrykte frustrasjon over at regjeringa ikkje hadde lagt fram eit forslag til inntektssystem for Stortinget basert på rapporten frå inntektssystemutvalet. Likevel: Når regjeringa har gjort grundige vurderingar av både dei faglege vurderingane ifrå inntektssystemutvalet og dei politiske vurderingane på toppen av det, og har jobba godt med det i god dialog med kommunesektoren, då kjem plutselig Høgre og er ikkje klar til å behandle saka.

Til bodskapen frå representanten Kapur om at ein har spreidd pengar tynt rundt: Inneverande års budsjett for kommunesektoren hadde vore ca. 3,4 mrd. kr mindre viss Høgre hadde fått gjennomslag for det alternative budsjettet sitt i inneverande år. Vi sørgjer for betre inntekter for store og små kommunar over heile Noreg, og det er viktig å sørgje for ei oppdatering av inntektssystemet. Som representanten Vågslid var inne på, er det viktig å få avklart kva Høgre og Framstegspartiet her faktisk meiner, knytt til dei ulike elementa i inntektssystemet, sånn som f.eks. kostnadsnøklar. Ei heilt nødvendig fagleg oppdatering av kostnadsnøklane, eksempelvis frå min eigen kommune Lillestrøm, inneber nesten 60 mill. kr i endring berre på pleie og omsorg. Det er behov for å ikkje vente, men for nettopp å sørgje for å kunne vareta det tenestetilbodet som ein har innanfor ulike sektorar i ulike kommunar. Det er heilt nødvendig og viktig at ein får oppdatert kostnadsnøklane.

Dermed er det utruleg viktig at ein sørgjer for ei betre fordeling mellom skattesterke og skattesvake kommunar, sånn som ein rekkje ordførarar frå Høgre landet

rundt har bidrege til opprop om at ein skal bidra til. Likevel, når saka kjem til behandling her i Stortinget, skygjer Høgre banen og er ikkje interessert i å vere med på det. Eg registrerer at representanten Elvenes seier at omfordelinga har gått for langt.

Vi sørgjer gjennom vedtak i denne saka her for at ein òg skal sjå på overgangsordningar for kommunar som kjem i minus, men vi må også sørgje for nødvendig omfordeling for å leggje til rette for betre tenester for folk i heile Noreg – i bygd og by.

Lene Vågslid (A) [15:48:21]: Til representanten Kapur: Eg har sete her og lytta i heile dag, eg, og eg har notert flittig. Heldigvis treng me ikkje å notere alt, for det er jo referat frå desse debattane. Eg vil oppfordre alle til å gå inn i dagens referat og vurdere sjølv om ein opplever at ein i Høgre har vore klar på kva ein meiner om kommuneopplegget for neste år, og om ein opplever at partiet Høgre har ein plan for inntektssystemet.

Det eg høyrer frå representanten Kapur, er påstandar om Arbeidarpartiet og Senterpartiet. Det er greitt, det er ein politisk debatt, det må me for så vidt tole. Samtidig seier igjen representanten Kapur frå Høgre at det er mange kommunar som har meldt tilbake at det er behov for å utsetje og greie ut meir. Kva for nokre kommunar er det? Ikkje ein gong har det blitt vist til ein kommune. Det finst sikkert ein, det tvilar eg ikkje på, men på høyringa til komiteen var ikkje det eit forslag. Eg har høyrte kommunar som skulle ønske at dei fekk litt meir enn det dei får, at me gjekk litt lenger i utjamning. Eg har òg registrert kommunar, for all del, som ikkje er så glade i omfordeling. Det er ei heilt ærleg sak, og det er poenget frå både Arbeidarpartiet og Senterpartiet her frå talarstolen i dag: Det er frigjerande når representanten Hårek Elvenes seier det som truleg er Høgres politikk, nemlig at utjamninga har gått for langt. Det er klart at det då er mange Høgre-ordførarar rundt om i landet som blir skuffa. Det forstår eg, for det er Arbeidarpartiet og Senterpartiet i regjering, saman med SV og Raudt, som tydeleg har ein politikk for meir omfordeling, og det er slik sett klargjerande.

Eg vil elles tilbakevise at nokon på denne talarstolen manglar kunnskap. Eg tenkjer at slike hersketeknikkar kan me kanskje halde oss for gode til.

Det er framleis anledning til å teikne seg. Det er rom for å meine noko om skatteelementa. Det er rom for å meine noko om kostnadsnøklane og regionalpolitiske tilskot. At ein i Høgre ikkje har klart det på den tida me har hatt saka til behandling, er deira sak. Det ser ut til at det er mange andre parti på Stortinget som fint har greidd det.

Geir Inge Lien (Sp) [15:50:49]: Eg må stille meg heilt bak innlegga til dei to siste talarane, altså Vågslid og

Gjelsvik. Dei var heilt korrekte og fantastiske. Representanten Kapurs innlegg må eg derimot seie at eg reagerte sterkt på, og det var eigentleg grunnen til at eg no teikna meg på nytt.

Blant anna kommunalministeren og eg var i ein kommune som heiter Giske, og der har dei ein Høgre-ordførar som heiter Kenneth Langvatn. Han var veldig fornøgd – han gav i alle fall uttrykk for det då vi var der – med måten Giske kommune kom ut på. Giske er faktisk ein av dei kommunane i mitt fylke som for første gong har hatt eit løft gjennom ein inntektsmodell. Det kan det vere mange grunnar til, men det er i alle fall utruleg kjekt å kome til ein plass der det vert sett så pris på av ein Høgre-ordførar.

Eg har òg lyst til å reinske opp lite grann når det er snakk om å spreie det tynt utover. Nei, det er slettes ikkje tynt i ei tid som er krevjande for kommunane med renter og andre utfordringar. For eksempel Molde kommune får no 18 mill. kr meir å rutte med. Det er ikkje tynt. Eg er sikker på at Høgre-ordføraren i Molde kommune er kjempegodt fornøgd med å kunne få dei pengane. Haram kommune får 24 mill. kr. Det er fleire gode eksempel på dette. Alle bykommunane i Møre og Romsdal, både Kristiansund, Ålesund og Molde, kom godt og positivt ut av det, og dei oppfattar det ikkje som tynn spreiring utover. Dette var eit viktig grep for å kunne varetta god tenesteproduksjon landet over.

Heilt til slutt har eg berre lyst til å seie at eg er veldig glad for at det no vert jobba for vertskommunane som tidleg på 1990-talet tok på seg ansvaret då institusjonane for psykisk utviklingshemma vart avvikla, og at vi no kan sjå på systemet der kommunane bl.a. gjennom pensjonsforpliktingar kjem utruleg dårleg ut og har store belastningar. Det må ikkje vere sånn at kommunar som tek på seg ansvar for eit system, skal tape på det, korkje på kort eller på lang sikt. Då ville vi få problem med at kommunane ikkje vil gjere slike oppdrag i framtida. Eg er veldig glad for at både regjeringa og SV no støttar oss i dette prosjektet og skal sjå på at det vert ei ordning for kommunar som Kvæfjord og – ikkje minst – for min kommune, Vestnes, der eg kjem frå.

Dette er utruleg bra. Eg synest regjeringa og støttepartia har gjort ein god jobb, og eg er forundra over Høgre og Framstegspartiet som ikkje kan sjå at vi skal ta heile landet i bruk. Tenester nær folk er utruleg viktig, og det gjer dette inntektssystemet ein god jobb for å utbetre. Dette er ein gledesdag.

Presidenten [15:53:27]: Representanten Mudassar Kapur har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får

anledning til en kort merknad, begrenset oppad til 1 minutt.

Mudassar Kapur (H) [15:53:42]: Dette blir naturligvis mitt siste innlegg. Jeg har ikke luksusen med til stadig å kunne tegne meg til nye 3-minuttere, så jeg får bruke min anledning til å ta et siste innlegg, og så får vi se om andre tegner seg etterpå.

Det var veldig fint at representanten fra Arbeiderpartiet kunne svare ut min lille utfordring om hvorvidt det var kunnskapsløshet eller om det var med vilje. Det var i hvert fall ikke kunnskapsløshet. Da vet vi hva vi står igjen med, og det er at man rett og slett later som man ikke forstår hva vi prøver å si.

Jeg må si at som representant i en viktig komité som kommunal- og forvaltningskomiteen, som legger fram en så viktig sak som dette, er jeg egentlig veldig skuffet over at vi har regjeringspartier som i en såpass viktig sak for Kommune-Norge kategorisk nekter å ta inn over seg det opposisjonen faktisk skriver i innstillingen og faktisk svarer på her i replikkrunder og fra talerstolen, og ikke minst over at de ikke har lyttet til Kommune-Norge. Det er flere kommuner som har pekt på de utfordringene vi peker på i forslagene våre til utredninger, men dessverre stemmes alt ned. Jeg tror de ville ha ført til at saken ble bedre belyst og etter hvert bidratt til bedre løsninger.

Presidenten [15:54:49]: Representanten Per-Willy Amundsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:55:05]: Da vi har fått spørsmål om det ved to anledninger fra to ulike talere, ser jeg behov for å presisere det som handler om delkostnadsnøkler og utgiftsutjevning. Selvfølgelig er det ikke sånn at Fremskrittspartiet trekker det i tvil. Det mener jeg – og det har Fremskrittspartiet egentlig alltid lagt til grunn – er faglige vurderinger og kriterier som selvfølgelig ikke inngår i det vi mener er problematisk med det nye inntektssystemet.

Også når det gjelder regionalpolitiske tilskudd, har vi vært veldig tydelige og presisert hvor vi er uenige. Det fremgår av våre merknader. I all hovedsak er det enighet blant alle partier rundt hoveddelen av det som handler om regionalpolitiske tilskudd.

Jeg takker uansett for debatten.

Presidenten [15:56:04]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Dermed er sakene på dagens kart ferdige. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

